



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

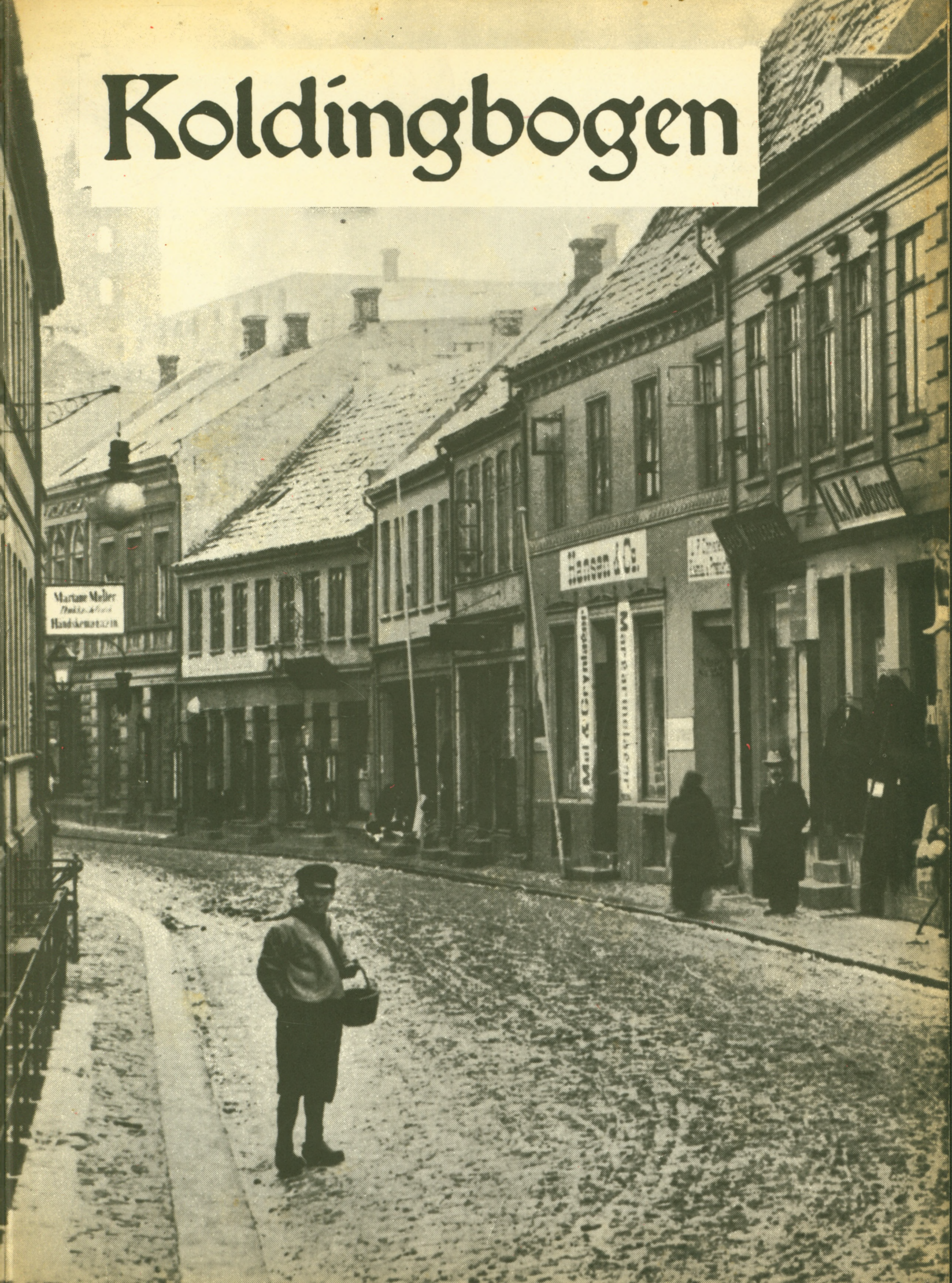
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Koldingbogen



FREM TIDS HUSE

Kunsten ved alt byggeri består i at foregribe udviklingen - at bygge, ikke huset af i dag, men huset af i morgen. PN fremtidshuse er bygget på sociologers og arkitekters prognoser om familiens boligbehov i kommende årtier. Derfor er PN huset en værdifast investering og lige moderne om 20 år, som det er i dag. De vælger rigtigt, når De vælger PN huset.

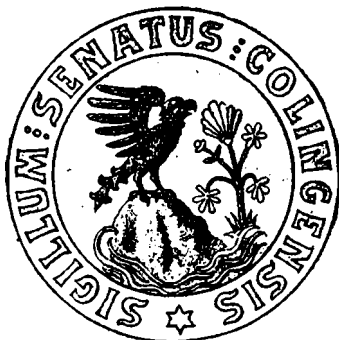


PETER NIELSEN

KOLDING . SØNDERGADE 13 A

TLF. (05) 52 31 41

Koldingbogen



INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord af borgmester Peter Ravn.
De gamle borgerhuse i Helligkorsgade. Af H. Brogård.
Glimt fra de gamle sommerrevyer. Af Axel Andersen.
Kolding skifter ansigt. Billedreportage.
Skomager, bliv ved din læst. Fra De gamle Koldinglaug.
Storkommunen Kolding. Af ingeniør Søren Christensen.
Slotsmøllen i historisk belysning. Af H. Brogård.
Porten mod syd. Af ingeniør P. Fischer Nielsen.
Begivenheder i 1970. Året i billeder og tekst.
Fra de gode, gamle dage. Af Axel Andersen.
Vi bygger fremtidens Kolding. Billedreportage.

De anvendte fotos i bogen er hovedsagelig optaget af
pressefotograferne Niels Lisberg og Peter Thastum.

Koldingbogens forlag. - Udgiver: Axel Andersen. Redaktion og ekspedition:
Fynsvej 52, Kolding. Telefon 52 60 33. Girokonto 17 62 69.

Efteråret er over os. Snart nærmer julen sig og med den de mange julehefter. Nogle glimrer med guldtryk, andre med klingende titler. Men selv om KOLDINGBOGEN ikke er noget decideret julehefte, så ligger den der blandt de andre.

Og KOLDINGBOGEN er noget ganske særligt. Sådan vil det være for den, der stadig bor og færdes her. Og de derude i landet - eller ude i verden - føler det endnu stærkere.

KOLDINGBOGEN vil for dem være en hilsen fra hjembyen og den vil tjene til at vedligeholde og styrke båndet mellem byen og byens børn. Kyndige folk skriver det historiske stof og gør fortiden og minderne levende, og allerede det er en god ting. Men for minderne må det ikke glemmes, at Kolding jo også er en arbejdende by i rivende udvikling. Derfor er der lagt vægt på i mange billeder og tekst at fortælle, hvad der foregår i dagens Kolding. De store og små firmaer fortæller om handels- og industribyen Kolding, som det kan være værd at knytte forbindelse med. Også turistmæssigt kan KOLDINGBOGEN være det skub, der gør Kolding til målet for næste års sommerferie.

Så rummelig en mission kan KOLDINGBOGEN altså have - den kan fange opmærksomheden udefra - og den kan få de hjemmeboende til at se med interesse ind ad "egne vinneverrer".

Det er vort håb, at KOLDINGBOGEN med sit alsidige stof må blive en årlig tilbagevendende begivenhed, og vi benytter samtidig lejligheden til at takke de mange interesserede, der gennem et stort og omhyggeligt arbejde har været med til at skabe den blanding af historisk og aktuelt stof, som forhåbentlig med tiden vil gøre bogen til en skatkiste at dykke ned i.

Kolding, efteråret 1970.

Udgiveren.



Forord

En by skifter stadig ansigt. Det kan ske langsommere eller hurtigere, men den er altid under forvandling.

Derfor ser Kolding anderledes ud, end den gjorde for år tilbage, og om nogle år vil det igen være en ny by, der viser sig for os eller vore efterkommere.

Netop i disse år, hvor sammenlægningen med omegnskommunerne finder sted og en række store projekter ser dagens lys, er byen i støbeskeen som aldrig før.

I denne bog fortæller man gennem tekst og billeder og på en levende og fængslende måde om fortiden og om den tid, vi lever i, og er på denne måde med til at fastholde vor bys historie.

Der er ingen tvivl om, at denne bog vil indgå som et værdifuldt led i den litteratur, der i forvejen findes om Kolding, og bliver det muligt for forlæggeren at lade det blive en årlig tilbagevendende begivenhed, er jeg overbevist om, at den af alle, der holder af deres gamle by, vil blive hilst med begejstring.

Kolding by takker initiativtageren og ønsker held og lykke til!

Pas godt på Deres Slotspilsner...



Deres øl, så lad være med
straks at hidse Dem op.
Sæt Dem i hans sted. Og
bestil en ekstra Slotspilsner
til Dem selv.

Be' om en ægte jysk
SLOTSPILSNER

Her i Jylland har vi aldrig
været bange for at lade
fremmede få del i vore
glæder.

Vi har ladet fynboer få
lov til at bestige Himmel-
bjerget – vi har set gennem
fingre med, at lolliker og
falstringer tog bad i
Vesterhavet – og vi er
endda gået med til, at
enkelte af vore dejlige
piger har giftet sig med
københavnere.

Nu er de imidlertid også
begyndt at få kig på vores
øl. Og det kan godt være
lidt generende.
Men bær over med dem.

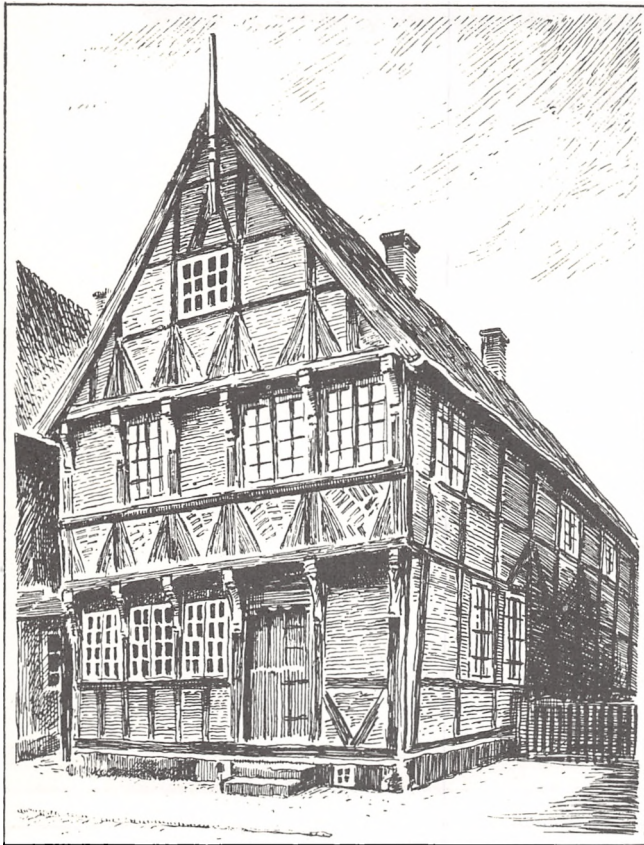
Det er jo ikke hver dag,
de kan få en herlig frisk
Slotspilsner, brygget på
gammel jysk maner.
Så når De kommer ud for,
at en fremmed snupper

Slots pilsner



*(-made in
Kolding!!)*





Kolding : Skomager Møllers Hus i Helligkorsgade 18, 1589.

De gamle Borgerhuse i Kolding

MAGASIN MØLGAARD

KOLDINGS NYE SPECIALFORRETNING I BABYUDSTYR

HADERSLEVVEJ 106 . KOLDING . TLF. 52 84 34

BARNEVOGNE OG SENGE
PUSLEBORDE
KRAVLEGÅRDE
HØJSTOLE, POTTESTOLE
MADRASSER, DYNER
PUDER OG SENGESÆT
TOILETARTIKLER



De er altid velkommen på ide-tur!

- og vi opbevarer gerne barnevognen for Dem!



ENDVIDERE STORT UDVALG I

LEGETØJ - SÆDEOVERTRÆK - AUTOUDSTYR

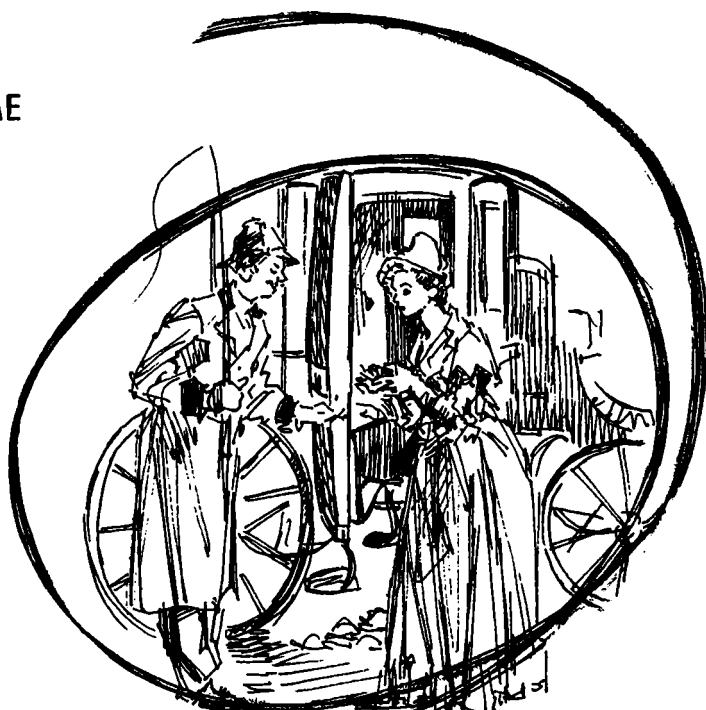
SITUATIONEN ER DEN SAMME
TIDEN EN ANDEN

MEN DENGANG
SOM NU...

er det tasken, handskerne, paraplyen, der sætter prikken over i'et i enhver smart påklædning, hvor meget moden end skifter
- og de små ting med den.

KUN IKKE KVALITETEN

DEN ER ALTID DEN SAMME HOS



JASON

LÆDERVAREFORRETNING . ØSTERGADE 6 . KOLDING . TLF. 52 04 50



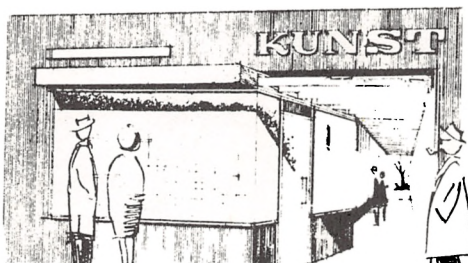
Danmarks købstæder, flækker og landsbyer har ikke haft privilegium på at være placeret i et land, et puslingeland, som hyggede sig i smug, mens hele verden brændte om dets vugge, som digteren Jeppe Aakjær skrev. Vor egen generation oplevede en krig og en besættelse med alt, hvad der fulgte i fem uhyggelige år, men kunne man samle alle de mennesker, som har boet i de to gamle huse i Helligkorsgade, nr. 18 og nr. 20, få dem til at berette og skildre, hvad de har oplevet siden år 1589, ville vore egne oplevelser tage sig lidt matte ud. Det må betragtes som noget af et under, at de to huse har kunnet overleve de voldsomme begivenheder, deres indbyggere har været vidner til.

Desværre — eller måske heldigvis — kan vi ikke stable en sådan forsamling på benene. Kun tørre oplysninger om forholdene gennem de snart 400 år kan give os et svagt indtryk af, hvad der er hændt i og omkring husene, som med deres renaissanceprægede gavle i middelalderlige byggestil i dag hører til blandt juvelerne i bevarede kulturminde fra en svunden tid. Utallige gange er de beskrevet i lærde tidsskrifter, som om nr. 18, det ældste hus i byen, fortæller, at det er opført i bindingsværk i 2 stokværk med glatte langsider og knægtbåren forside. Gavlen i nr. 20 er stærkt ombygget, men langsiderne har bevaret det oprindelige bindingsværk. Huset, som nu rummer »Borger-

kroen«, er noget yngre end »Skomagerens hus«, som det i folkemunde har heddet i flere generationer. Det er opført 1632, og man ved helt nøjagtigt, at det var købmand, rådmann og kæmner Mogens Eriksøn, som lod det opføre. Helt i pagt med tidens stil lod han nemlig forfærdige en sandstensplade til indmuring over indgangen til sin butik og bolig, og her kan man den dag i dag læse:

»Rigens fjender mig ruineret, Mogens Eriksøn mig renoveret« samt årstallet 1632. Den første sætning lader formode, at der tidligere har ligget i hus på grunden, men om dette hus ved man intet i dag. Blot er det sandsynligt, at det er opført i årene efter reformationen i 1536. Formodningen

Strømninger i Malekunst og Brugskunst
i Deres nye by, præsenterer vi i moderne
lokaler, tæt ved god parkering
På gensyn til at se og orientere



MALERIER
GAVEARTIKLER
BRUGSKUNST
SMYKKER

Høj Jeppesens Kunsthandel

Helligkorsgade 8 . Tlf. 52 06 59



AXILDHU

KONDITORI
HOTEL
RESTAURANT
SELSKABSLOKALER

»SAXEN«

Kælderrestauranten
med musik og dans hver aften

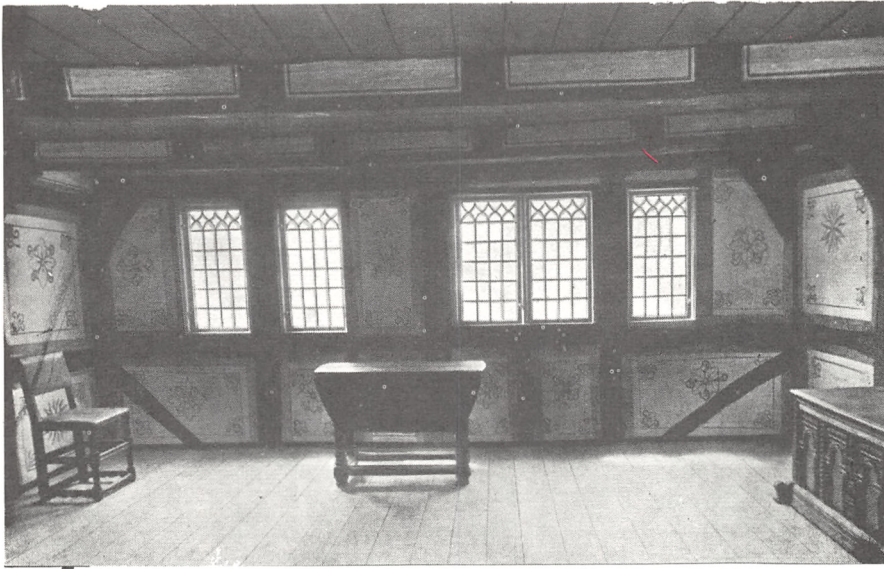


Borgerkroen

KOLDING

ved siden af Turistbureauet

- et godt spisested.



ma støtte sig til den omstændighed, at jorden i Helligkorsgade før reformationen antagelig har været tilskrevet et af Sct. Nikolai Kirkes seks altre, Hellig Kors Alter eller Hellig Trefoldigheds Alter, og at gaden senere har faet navn herefter, skønt den berømte Henrik Rantzau i sit kort fra ca. 1585 betegner gaden som Søndergade og lader den nuværende Søndergade optræde som Sønderbro.

Reformationen var en af de ydre begivenheder, som påvirkede byen og især dette kvarter, hvor man i Klostergade-Munkegade havde Gråbrødre-klostret, hvis bygninger forsvandt et efter et indtil omkring 1600-tallet. Men lad nr. 20 hvile et øjeblik, mens interessen koncentrerer om nr. 18.

Det er et rent ud sagt fantastisk held, at huset fortsat kan beskues og dets historie studeres. I årene efter den store brand i 1583 var der ret livlig byggeaktivitet i byen. Alene i perioden frem til 1650 har man fundet og bevaret husindskrifter i egebjælker eller sandsten fra 35 nybygninger, og man ved, at lensmanden Caspar Markdaner i 1586 modtog kongelig befaling om at yde erstatninger til en række borgere for tab, de havde lidt under branden.

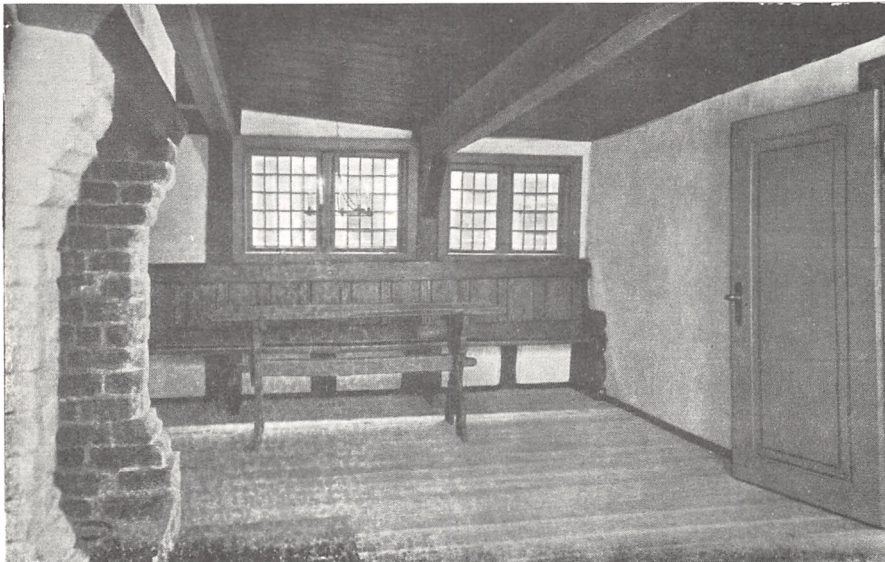
Helt umuligt er det vel ikke, at H.I. og D.H. initialerne i egebjælken over døren og årstallet 1589, skal stå for Hans Jørgensen og dennes hustru, og at denne Hans Jørgensen har været en af de skaderamte, som har fået mulighed for at genopføre sit hus. Andre muligheder har været nævnt bl.a. Hans Thomsen med en henvisning til, at tværstregen over I'et skulle være forsvundet i tidens løb, og at man, hvis det sidste er rigtigt, har at gøre med en rådmand Hans Thomsen, hvis segl er bevaret på nogle ældre dokumenter.

Holder vi os til Hans Jørgensen, føres vi til en skomagerfamilie, og med tidens skik for navngivning passer det udmærket, at der i 1649 optræder en skomager Jørgen Hansen på stedet, altså en samtidig til naboen Eriksøn. De to har haft en del at diskutere, for få år forinden, i 1627 var byen blevet plyndret og brændt af danske lejetropper, som senere sluttede sig til den kejserlige armé, der opslog sit hovedkvarter i byen. Fem år senere kunne Eriksøn opføre sin bolig, mens skomagerfamilien blev skånet under bataljerne. Forfaderen havde godt nok i sin inskription haft en anelse om, at onde tider kunne opstå, og som den gudfrygtige mand, han formentlig har været, lod han denne sætning indridse i egebjælken over sin og hustruens initialer:

»Oh herre vil du vort hus bevare, da står det for al frygt og fare«

Men den store tredive års krig var ikke forbi endnu. 1644 kom såvel venner som fjender igen og ødelagde store dele af byen bl.a. skolen og kirken, men de to huse i Helligkorsgade stod fortsat, da krigsfolket drog bort. Trængslerne for de to familier var ikke forbi af den grund, for få år efter fulgte svenskekrigene 1657-60, hvor dels svenskerne og dels vore allierede, polakkerne og brandenburgerne, gjorde livet surt for befolkningen.

I nr. 20 var Eriksøn i mellemtiden død, måske som følge af den vold-





somme pest, der hærgede byen i 1659. Også hans hustru, som sad tilbage med huset, døde i denne periode, for nu optrådte en rådmand Morten Pedersen som ejer indtil 1678, og han har sammen med skomagerfamilien måttet rette sig efter et kongeligt opbud om, at intet hus måtte rives ned i Kolding.

Dette påbud kom, fordi byen var på falittens og undergangens rand. Ikke blot havde pesten i tre omgange ryddet ud blandt byens befolkning, men flere brande havde hærget, og man forudså yderligere forfald. Ganske vist havde Christian den 4., som døde 1648, ikke gjort alvor af at flytte byen, men få år efter hans død var indbyggertallet dalet til 1094. Meget har der ikke været at bygge på, og der skulle gå

næsten et århundrede før indbyggertallet nåede op på 1396.

Byens handel var ret ringe, og skønt skiftende konger holdt hof på Koldinghus, kunne dette ikke opveje det almindelige indtryk af armod. Det ligger nogenlunde fast, at indbyggerne i nr. 18 og 20 har haft deres udkomme nogenlunde på det tørre. Allerede 1776 havde skomager Peder Hansen fået brev på at måtte

»bekomme så mange oksehuder og kohuder, som af slottet afhændes kan til det arbejde, han har for slottet, og dersom han med hans arbejde her til slottet ikke kan aftjene så mange huder, som han behøver, da skal han beholde de andre for det gamle kjøb og dem med penge betale«.

Det gav den privilegerede hofskomager store muligheder ikke blot for handel men også for at slutte bekendtskaber. Man kan levende forestille sig Peder Hansen på slottet med et par flotte støvler f.eks. til hofbilledskæreren hos Frederik den 2., som opholdt sig meget på slottet, og hvor tre af hans børn blev født, nemlig prinsesse Elisabeth 1573, hertug Ulrik 1578 og prinsesse Augusta 1580. Der var hoffliv i alle afskygninger, og små og større »tjenester« blev ydet af hoffets folk for at opnå den bedst mulige betjening, så hvad var mere naturligt, end om billedskæreren besøgte den dygtige skomager og foretog udsmykninger i husets sal og et lille hjørnekammer på 1. sal, formentlig beregnet for husets



Fagbogs afdelingen

MUNK

Boghandel siden 1844
Helligkorsgade 5

Moderne store afdelinger med
bøger af alle arter
Papirvarer
Plakater

frue. Hans arbejder kan endnu ses.

Sådanne minder har man ikke i nr. 20, men til gengæld kan andre fremdrages. Ejerlisten er næsten komplet, og den viser, at der også her har boet fornemme borgere, hvad også hele husets indretning tyder på. En sadelmager Lauritz Clemmensen var fra 1692 til 1701 i besiddelse af den langt større ejendom, og man gætter næppe forkert, når man antyder, at han og skomagernaboerne har gjort gode forretninger med de huder, som leveredes fra slottet. Huset skiftede ofte ejer og kom først ind i en »rolig« periode fra 1767, da handskemager Niels Jørgensen kom til.

Også hans håndværk var beslægtet med skomagerens ved siden af, og han blev på stedet til 1798, hvorefter sønnen Jørgen Jørgensen fortsatte helt frem til 1848. I de næste tyve år var huset rammen om et særdeles livligt klubliv under Niels Jørgensens ledelse. Han blev senere hospitalsforstander, hvorefter huset overtoges af købmand Rasmus Kaalund.

Samme Kaalund var en driftig købmand, som drev forretningen fra 1868 til 1876 og bl.a. sørgede for, at sønnen fik en så god handelsuddannelse, at han kunne starte sæbefabrikation i Kolding. Han grundlagde 1885 Kaalunds fabrikker, og man må formode, at inspirationen er hentet i Helligkorsgade.

Siden fulgte en række af kendte Kolding-købmænd, hvoraf flere vil være lidt ældre, nutidige medborgere

bekendte. Kaalund afløstes af Erik Wichmann, som 1892 efterfulgtes af Vilh. Bay, fra 1892-1903 var Edv. A. Christgau indehaver og indtil 1920 Niels Lund. Sidste købmand var Hahne Christensen, som solgte til kontorchef Chr. Jacobsen i 1924. I 1935 købte cykelhandler Valdemar Petersen ejendommen, og tre år senere erhvervede Kolding kommune den gamle ejendom, og en gennemgribende restaurering i forbindelse med Nationalmuseets eksperter sikrede huset for fremtiden for alle byens borgere. Man gjorde det til »Borgerkroen«.

I nr. 18 skete der også hyppige skift, og der blev foretaget en del ombygninger, så huset blev større. De nuværende vinduer har ikke altid eksisteret, for en overgang var der kun indgangsdøren i gavlens stueetage. Ved siden af var et forholdsvis stort hul, forsynet med luge, som kunne slås ned og fungere som en disk, hvorpå varerne kunne præsenteres. Samtidig havde man en forholdsvis sikker dækning mod de uroligheder, som kunne forekomme i gaden, og som kulminerede i de voldsomme gadekampe den 23. april 1849.

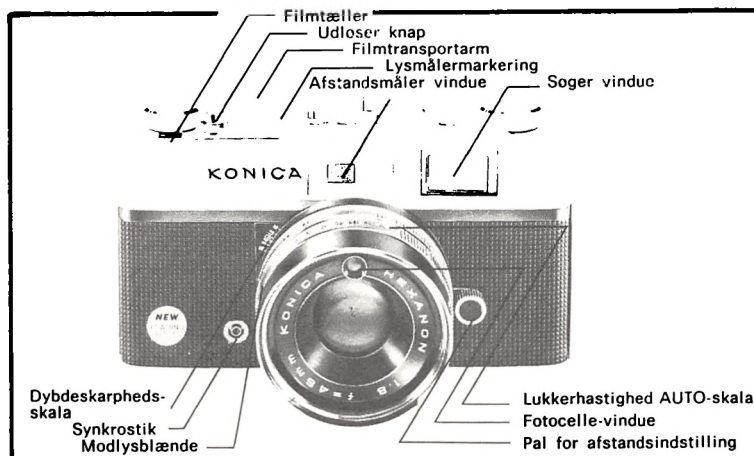
Mere end 1000 soldater fandt denne dag døden i Koldings gader, da de slesvig-holstenske oprøre og deres prøjssiske og østrigske venner blev fordrevet af de danske tropper. I sandhedens interesse skal det nævnes, at fordrivelsen ikke blev fulgt op af hærledelsen, så oprørerne vendte tilbage, og så gik det ud over befolkningen.

Det gjorde det forøvrigt også forinden, for endnu mens de danske soldater var i byen, iværksatte tyskerne et bombardement af byen fra bakkerne syd for byen. Kuglerne regnede ned over de gamle bygninger og mange kom i brand, men endnu undgik de to middelalderhuse en grim skæbne. En indmuret kanonkugle i gavlen på nr. 18 minder i dag om, at huset vel blev ramt, men at det ikke faldt sammen.

Den historisk set mest markante skikkelse, som har beboet det gamle skomagerhus, er P. Martin Møller, som blev født 1824, og som fra sine vinduer oplevede gadekampene i 1849. Han var ikke blot en dygtig håndværker men også en højt begavet og fremsynet mand, der med stor interesse kastede sig over arkæologiske studier, og det er ham, vi i dag kan takke for, at vi ved så meget, som tilfældet er, om byens tidligste beboere, stenalderfolket.

Under udgravningsarbejder og pumpearbejder i forbindelse med havneudvidelser i 1860'erne var han så godt som ene om at samle de enestående fortidsminder, som vældede op fra havne- og åbund. Utallige stenredskaber i fornem udførelse hentede han hjem til sit hus, og siden kunne han skænke en samling med mere end 1000 numre til Nationalmuseet, ligesom Koldinghusmuseet fik en del ved hans død i 1915.

Der var den gang en meget stor risiko for, at huset, som var ret for-



HAUGE-RASMUSSEN

DERES FOTOHANDLER I CENTRUM

KONICA AUTO S 2

Det helt rigtige fuldautomatiske kamera med sikkerhed for gode knivskarpe billeder, ideelt til farve... kr. 556,- + taske kr. 70,00
½ års rentefri konto ved udbetaling 170,00 - pr. md. 90,00.

VI HAR ALTID DET RIGTIGE TIL DEM!

talent, skulle rives ned for at give plads for nyt byggeri, men så trådte lokalhistorikeren, kæmner og senere æresborger i byen, I. O. Brandorff, guldsmed Holger Kyster og direktør konsul Jacob Ræder til og reddede huset fra forfald. Sammen med foreningen til gamle Bygningers bevarelse og med Nationalmuseets samtykke og bistand blev huset restaureret og indrettet med fire friboliger for ældre koldingsensere.

Tidssvarende var det ikke, så da huset blev gældfrit, blev det overdraget kommunen, som til gengæld forpligtede sig til at indrette andre friboliger. I 1939 kunne man afslutte en ny restaurering, som førte husets indre tilbage til den skikkelse, man måtte formode, det havde haft gennem flere århundreder.

Siden har Turistforeningen for Kolding og Omegn samt Koldinghusmuseet »regeret« i og med huset, så det nu er tilgængeligt for alle med interesse for at få kastet lidt lys over borgerskabets fortid i Kolding. På et enkelt punkt har skomagerhuset ikke været foran naboen i lysmæssig henseende. En kuriositet som den elektriske gadebelysning blev første gang prøvet fra nr. 20, og det skete så tidligt som 17. marts 1860. En eksperimentglad overlærer Knud Høyer lod denne aften et kulbuelys kaste stråler over gaden og de middelalderlige renæssancefacader.

Det må have slået datidens indbyggere med samme forbavselse som den, nutidens generation lagde for dagen, da det første menneske betrådte månen. Større betydning fik belysningen ikke, for året efter kom gaslysene til samtlige gader i Kolding, og da man først havde sundet sig over nederlaget i 1864 og begyndte at lægge grunden til de sidste 100 års fremgang for byen og dens befolkning, gled den epokegørende oplevelse i baggrunden. I dag tænder man andre lys i de to gamle huse, og de mange hundrede mennesker, som nu færdes i dem hver eneste dag, har lettere ved at se, hvilke minder, de er omgivet af — hvis blot fantasien er i orden og ikke sløvet af tidens barske realiteter udenfor de gamle mure.



Bru.



Det gamle borgerhus. Egetræs døroverligger.



Glimt fra de gamle Sommerrevyer

Sommerteatret i det gamle "Sommerlys".

Da teaterdirektøren måtte hente sin pianist hjem i en drosche med to vælige gangere for.

Typisk dansk-amerikaner i den ene side af scenen, cowboy-hat og seksløber i bæltet, i den anden side af scenen en telefondame, begge med et telefonrør i hånden. Tydelig ringning.

*Hallo, hallo — er det Europa?
Frøken, tag og stik mig Danmark.
Klar til provinsen! —
Må jeg be' om Kolding.
Hvilket nummer?
Spørg mig ikke, giv mig bare byen
hist ved fjorden, som jeg elsker.
Ja, hallo, du kære gamle by,
sig mig, hvodden skær'en . . . ?*

Sådan startedes med en »telefonvise« en af de go'e gamle sommerrevyer i det romantiske »Sommerlyst« i anlægget Stejlbjerg for enden af Bjærggade. Stedet, som tidligere var et yndet udflugtssted, er forlængst jævnet med jorden og har givet plads for pensionistboligerne i Bjælderbæk.

I de senere år har man prøvet at genskabe interessen for den gamle revykunst, men uden held. Selv om man har mobiliseret eliten af revyforfattere, er det ligesom genren ikke fanger mere. Tiden er en anden. Formen en anden. Revyviserne af i dag er ganske givet betydeligt bedre af indhold, satiriske og fikst drejede — men den rigtige »atmosfære«, som kendetegnede de gamle revyer, er ganske og aldeles borte. Måske er byen blevet for stor — man kender ikke rigtigt hinanden, som

Koldings "nitterdreng".



Direktør Sigurd Wantzin.

i gamle dage, og selv om viserne dengang var ret naive — de fleste af dem i alt fald — var der bid i dem. Man sagde tingene lige ud, og det var det, folk ville ha'.

Af gamle programmer o. l. ses, at der fra omkring århundredskiftet har været spillet sommerrevy i Kolding. Naturligvis under skiftende direktører og værtshusholdere. Af et program fra 1902 fremgår det, at sporten allerede dengang var sat i højsædet og har haft folks store interesse, at afholdsagitorerne har været ret pågående og derfor skal ha' på hattepulden. Byens handlende tages også under lup, men i mere moderat form, og er man opmærksom, finder man ud af, at visen er gjort over alle de, der annoncerer i sangheftet!

På et eller andet tidspunkt op imod 1910 residerede i etablisementet den digre værtshusholder Egeberg. Han var en uhyre vennessæl mand, men skete det, at gæsterne blev alt for livlige, kunne han finde på at rydde hele bulen og dreje nøglen om i døren. Han skulle ikke risikere noget udestående med myndighederne — thi han var allerede da i farezonen. Etablisementet var hovedsagelig bygget af træ og ret forfaldent, så det var kun et spørgsmål om en anledning til at få det hele revet ned.

Garderobeforholdene

Sceneforholdene var under al kritik. Man undres over, hvordan scenemesteren har kunnet betjene det oldnordiske system af reb og snore samt hvordan har har kunnet manipulere med de mange bagtæpper, som — deres primitive udførelse til trods — virkede helt »kunstneriske«. De har også haft dygtige teatermalere dengang.

Skuespillergarderobes kendtes ikke. Begge køn benyttede den fælles »garderobe«, som befandt sig under scenegulvet — og det eneste toilet, der fandtes, var en spand i et hjørne af lokalet. Det skal dog retfærdigvis nævnes, at der af blufærdighedshensyn var anbragt et forhæng omkring denne primitive installation. Det kan derfor ikke undre, at det var så som så med renligheden. I et særdeles elegant dansenummer — en tango — medvirkede en smuk danserinde med et langt udslået hår, og det vakte kolossal opsigt, da hun en aften viste sig klippet næsten skaldet. Hun var bundulykkelig, da det kom ud, at hun havde været på sygehuset for at blive afluset, og at man der havde klippet hele det dejlige hår af.

Men var garderobeforholdene under al kritik, så var der til gengæld ofret en del på selve teatersalen. Vel var den ikke af imponerende format, men den var alligevel efter datidens forhold ligefrem raffineret indrettet. For eksempel var der foran scenen i hver side anbragt en lille loge, og disse loger var forsynet med røde fløjlstæpper, som kunne trækkes for, således at salens publikum trods nysgerrigheden ingen mulighed havde for at se, hvad honoratiorens — som logerne naturligvis fortrinsvis var reserveret — foretog sig. Og det kunne godt gå temmelig livligt til, for da var spiritus ikke bare et begreb, men en håndfast virkelighed, der lod sig købe for relativt små penge.

Tværs over salens baggrund var bygget en balkon, hvortil der var adgang ad en stejl, smal trappe fra salen. Her var de billigste pladser, én lang række umagelige stole, og bag disse »ståpladserne«. Det var navnlig byens lærlinge og ungdom med små penge, der fyldte balkonen. Og pudsigt



Livgarden stiller til parade.

nok kendte man allerede dengang begrebet »nitterdreng«, idet restauratøren, når der ikke var udsolgt på balkonen, gavmildt uddelte fribilletter til ståpladserne til de unge, som så til gengæld skulle forpligte sig til at kvittere med livlige klapsalver. Det gik dog ikke altid efter aftalen, for var der et eller andet, der irriterede de unge mennesker, endte det ofte med en veritabel hylekoncert i stedet. Hvorefter de naturligvis omgående blev verftet ud af den faste »udsmider«, som noterede sig de værste af uro-stifterne, der så fik en slags »karantæne«.

Revyen forberedes

Et par uger før den lokale sommerrevy skulle løbe af stabelen ankom direktøren med sit personale — og det betød for husejerne i Bjerggade en kærkommen ekstraintægt ved udlejning af værelser til skuespillerne og korpigerne. Inden ankomsten havde de medvirkende som regel instuderet en eller anden lille sommerting, som spillede om aftenen, mens man prøvede på revyen om dagen. Af og til opvar-

tedes dog også med større forestillinger som »Nitouché«, »Corneilles klokker« og »De danske i Paris«. Altid sangspil. Folk kunne jo synge dengang.

Det var hovedsagelig de unge journalister, som fandt emnerne og skrev de lokale sangtekster. Uden at gå nogen for nær vil vi dog nævne en anden fast medarbejder, som i mange år satte sit præg på de træfsikre viser, Georg F. Wittenberg, som lod til at have lige så stor viden om sine medarbejdere som ens frisør og mælkmænd.

Premieren

Under svære fødselsveer oprandt så premieren. Alt, hvad der betød noget indenfor »the upper ten«, var mødt op, og den premierestemning og fortættede atmosfære, som da opstod, måtte opleves, for at man kan fatte, hvilken begivenhed det i virkeligheden var. Hver aften spillede for fulde huse, da man jo grundet det nære medarbejderskab havde pressens særlige bevågenhed, hvilket rigeligt blev belønnet dels af restauratøren, som sørgede for, at der ikke manglede noget i glassene, og dels af direktøren, som med velbe-



Ellen Fjeldsted.



Emil Wallin.



Marie Espersen.

rådt hu hvert år hylde de gæve skribenter med en »pressevis«. Succes'en var hjemme.

Publikum var naturligvis spændt til bristepunktet. Hvem skulle kanøfles i år — og hvor langt turde man gå? Man turde gå langt, for folk var ikke så blødsødne dengang — ja, mange af byens fremtrædende borgere var ligefrem skuffede, hvis de ikke fik en ordentlig omgang i revyen!

Personalet var en broget flok. Som regel foruden direktøren og hans frue enkelte habile skuespillere — og så en

håndfuld dansemus. oftest ganske unge piger, som på denne måde fik nogle af deres ønskedrømme gjort til virkelighed: at komme til scenen. Nå, det skal i denne forbindelse nævnes, at enkelte af dem virkelig senere i deres tilværelse nåede om ikke højderne, så dog et godt stykke længere frem end at være korpiger. Også de faste kræfter blev efterhånden af bedre karat, og også for disse gælder, at de senere fik et »navn« og en bedre placering i kunstens verden.

Omkring 1914 var Känitz Simonsen

blevet stedets restauratør, og i direktørstolen sad navnkundige Sigurd Wantzin, som sammen med sin kone, Rigmor, bar det meste af revyen. Blandt personalet finder vi så gode kræfter som Nancy Christensen, Ludvig Petersen og Hjalmar Zangenberg. Det var i de tider, hvor en billet kostede en kroners penge — da havde man ikke teaterkrise! Men udgifterne til lokaler og lønninger var også små. Orkestret bestod gerne af 5—6 musikere, og de små dansemus havde nok at bestille og ødslede med smil til



Matroser i Kolding Sommerrevy

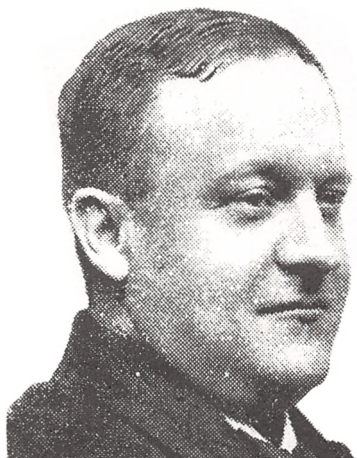
herrerne, som til gengæld inviterede på mad og drikke efter forestillingen. Det kunne ofte drøje på kostpengene!

Skønsangen

Hvert år fik byen sin hyldest i en skønsang — det var der tradition for, og der ville sikkert have opstået noget i retning af en revolution, hvis den var udeblevet. Det var ikke den højere poesi, men når en passende stemningsfuld dekoration var sat op, lyset dæmpet og sordinen sat på violinerne, betød sangens indhold ikke så meget. Den eneste af disse byens lovsange, der har overlevet, blev skrevet af en ung journalist ved Folkebladet, senere bladets lokalredaktør Harald Schrøder. Den blev fremhulket af charmøren Joh. V. Darning, som efter sidste mode var iført storternet tøj og knækflip, sort filthat, nedkræmmet i højre side — og sølvknappet stok. Sangen gik på melodien »Sølvertråde« og huskes sikkert endnu af mange koldingensere.

Pianisten var forsvundet

Sommerteatrets faste pianist var i mange år den hyggelige og dygtige pianist Valdemar Rasch, populært kaldet Valde, en til tider meget ordknap mand, som godt kunne blive inderlig stædig, når det kom over ham. En gang ved generalprøven blev han og direktøren uenige om en detalje. Rasch var stædig som et æsel, direktøren ikke mindre, og det endte med, at han bad Rasch om at gå ad h. til. Det skulle han dog bitterligt komme til at fortryde, for uden et ord smækkede Valde klaverlåget i og gik bort i vrede. Premieredagen viste han sig ikke på teatret. Dagen gik og det led hen under aften. Stadig ingen Valde. En



Sommerteatrets faste pianist, Vald. Rasch

større eftersøgning blev sat i værk, og henad klokken otte, da salen var tætpakket med et oplagt premierepublikum, kom der efterretning om, at fyren sad på en af byens små steder godt bedugget. Anmodet om at stille på sin arbejdsplads erklærede Valde, at han ikke rørte sig af flækken, før han blev hentet af direktøren selv i en drosche med mindst to heste for. Og direktøren måtte naturligvis bøje sig og person-



Fru Emma Sejersen.



Joh. V. Darning

KOLDINGS PRIS

Kolding, skønne by ved fjorden
mellem bakkers lune gem,
ene er det sted på jorden
vi betragter som vort hjem.
Under slotsruinens kæmpevagt
vi værnedes mod overmagt.
Grænseby for hele norden
dig min hilsen være bragt!

Skøn ved sommeraftenstide
hviler du i solfaldsskær,
medens tågerne de glide
ind blandt Alpedalens træer.
Og den korte, lyse nattestund
os drager mod Marielund,
hvor ved kilden ord så blide
ofte dysser angst i blund.

Festlig lys en sommermorgen
vågner ungdomstærk vor by.
Rosenslynget kongeborgen
ene vogter fortids ry.
Men fra Sønderbro ved åens brus
til Nørreremark og Saxildhus
drukner nutidsslægten sorgen
i en arbejds-lykkerus.

Harald Schrøder.

lig i omtalte ekvipage hente sin uundværlige pianist. Hvorvidt den røde løber var rullet ud, vides ikke. Men det skulle ikke have undret.

I 1913 var Ole Sejersen direktør, og personalet var betydeligt udvidet. Foruden Joh. V. Darning hørtes Emil Wallin og Frantz Sjøgren og naturligvis direktøren selv, og på spindesiden den lille søde Iris Adler, Ellen Fjelsted og Marie Espersen. Emma Sejersen tog sig af det komiske rollefag og gjorde det dygtigt.

Sommerlyst's endeligt

Men alt har sin tid. De kommunale myndigheder fandt ud af, at »Sommerlyst« nu var blevet så forfaldent, at det var uegnet til formålet. Hvad det



Redaktør Harald Schrøder

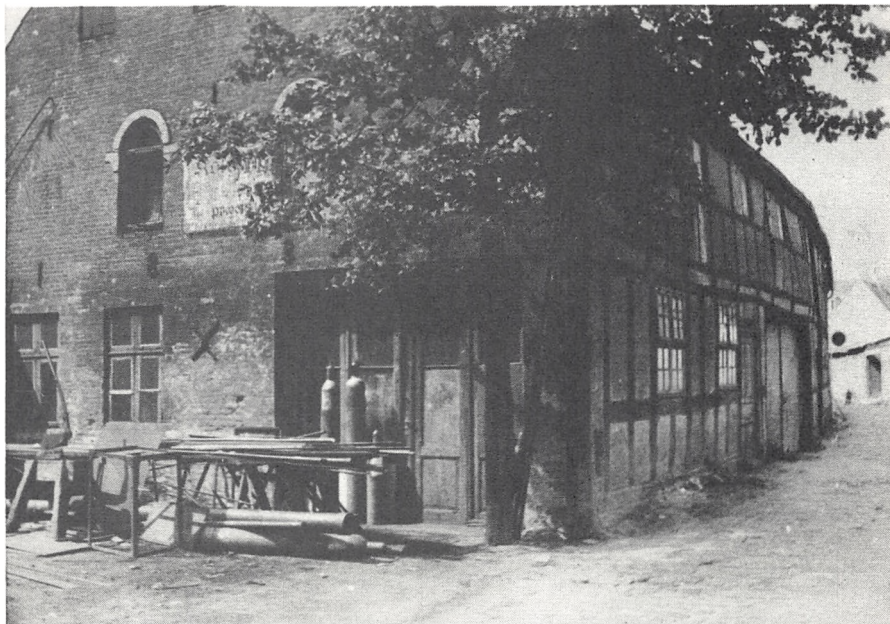
vitterligt havde været i flere år. Det betød afslag på bevillingsansøgninger til såvel restaurant som optræden. Og så måtte man jo se sig om efter andre lokaler, for sommerrevyen kunne man ikke undvære! Det blev etableringen af »Alhambra«, hvis sal var den største i byen — den kunne efter sigende rumme 500 mennesker. Men den havde ikke den intimitet som den meget mindre sal i »Sommerlyst«, og allerede ved denne omplantning gik meget af den specielle atmosfære tabt.

Om »Alhambra«-perioden, som faldt i krigsårene, skal fortælles i en senere udgave af Koldingbogen.



Hjalmar Zangenberg.

FOTOS:
OSCAR MADSEN
TEKST:
AXEL ANDERSEN



Brostræde, det gamle "Skiddenstræde", har måttet vige pladsen for opførelsen af et supermarked. Her har i umindelige tider været en "Gro- og kleinsmedie".

KOLDING SKIFTER ANSIGT





Ingeniør M. Thomsens store, smukke villa, som lå i vejen for den ny vejføring fra Fynsvej ud af byen.



De to huse til højre i billedet - også på Fynsvej - som lå nærmest op til Svineryggen, var de sidste, der faldt, for at den nye vej kunne færdiggøres.

Det tidligere så fornemme hvile- og rekreativshjem "Bella Vista", der havde en enestående smuk have og udsigt over fjorden - også borte.



NU ER DE BOR- TE ALLE HU- SENE

For »vi gamle af dage«, som er fødte og opvokset i en by, bliver byen en del af ens liv og tilværelse, og enhver forandring gør et skår. Men en hastigt voksende befolkning vil uvægerligt medføre, at der må bygges ud, og når der sker så radikale ændringer i byens struktur, som det har været tilfældet i Kolding de senere år, så gør det ondt.

Man kan vel bremse en for voldsom udvikling for en tid, men standse den kan man ikke. Det ville nok heller ikke være klogt, om man prøvede at gøre byen til en torneroseby — tværtimod må vi følge udviklingen og være med i forreste række, hvis vi skal sikre byens indbyggere en tryk tilværelse og kunne skabe menneskevenlige vilkår for dem.

Alene nedrivningen af de gamle historiske kvarterer som Rendebanen og Vestergade og Konsul Grausgade er vemodig at tænke på. For selv om man ikke kan se bort fra, at mange — vel de fleste — af ejendommene efterhånden var for trange, forfaldne og så uhygiejniske, at de ligefrem var sundhedsfarlige, så har der netop i disse kvarterer været et fællesskab, som nutiden har vanskeligt ved at forestille sig. Konsul Grausgade-beboerne f. eks. var som én stor familie — man hjalp hinanden, når nøden trykkede, passede syge naboer eller deres børn, og var der glædelige begivenheder i et hjem, samlede man ind til en gave. Hyggeligt var det at gå igennem gaden en sommeraften og se beboerne sidde på deres trappestene og sludre over en pipe tobak — og måske en bajer ved siden af trappen, og lige så hyggeligt har der sikkert været indendørs, når man en kold vinteraften fik et slav Rommy i de små stuer, mens vor mor lavede en ekstra tår kaffe i det endnu mindre køkken. Og de små baghaver. Her groede alting om kap, et strålende blomsterflor.

Nu er de borte. Husene. Og beboerne. Og den stemning og atmosfære kan ikke genoplives andre steder. Der er for sterilt. Vi bliver mere og mere fremmede for hinanden.

Bevares, vi får kulturhuse. En anden slags kulturhuse. Lad så fremtiden afgøre, hvilke af dem, der har bragt de største glæder.

Også biltrafikken har sat sit stempel på byen. Hvor forhen hestevognene luntede af sted i ro og mag, går nu en endeløs strøm af osende biler gennem byens gader. Og da Kolding jo er en gennemfartsby for en stadig stigende trafik sydfra og sydpå, er dens gadenet blevet for trangt, så trangt, at man har set sig tvunget til at lave omfartsveje og udbygge de bestående. Dette er i høj grad gået ud over den gamle bebyggelse, vel særlig mærkbart i Fynsvejkkvarteret fra den gamle Strandvej og udefter. Men også den indre by har ændret udseende — grundet planerne om et stort handels- og kulturcenter i bykernen. Vestergade er helt forsvundet, og Katrinegade, Vennegade, Villagade, Blæsbjerggade og endnu flere står for fald. Til gengæld bygges byen udefter — nye huse og kvarterer skyder op som paddehatte — énfamiliehuse, karrébebyggelser og højhuse. Byen bliver større, både af omfang og befolkningsmæssigt. Men om den bliver mere menneskevenlig turde nok være et spørgsmål.



De små huse i Slotsgade, som tidligere hørte til A.D. Christensens købmandsgård (overtoges senere af købmand M. Lauridsen), blev revet ned, og på tomten rejste bogtrykker Fuglsang en moderne bygning, som indeholder kontorer og bogbinderværksted m.m.



Rendebanen fra Bredgade til Vestergade, hvor mange forretninger og virksomheder gav det daglige brød til deres indehavere - borte.



Hjørnet af Rendebanen og Vestergade. Her har bl.a. byens hesteslagter haft forretning, bogbinder Martin Christensen, og sidst Farvekælderen - borte.



Konsul Grausgade, som den så ud før saneringen. Gaden har sin egen historie, om hvilken der fortælles i næste udgave af Kolding-bogen.

Og her er nedrivningen begyndt. Inden længe er også dette kvarter en saga blott.



Konsul Graus gade, som den så ud i 1967, inden nedrivningen af gaden og det omliggende kvarter tog sin begyndelse. På det nederste billede er de første af husene allerede så godt som bortfjernet.

Skomager blev ved din læst

De gamle håndværkerlav datidens "fagforeninger" er nu ved at være borte. De rummede sære skikke og traditioner, som blev holdt i ære helt op til vor tid, og om disse vil Koldingbogen bringe en artikel hvert år. Den første i denne serie handler om det agtværdige skomagerlav.



Skomagerlavets Segl fra 1761.



Et Skomagerværksted i gamle Dage

Første gang, man hører tale om danske skomagere, er i året 1134, da kong Niels på sin flugt sydpå nåede til Slesvigs porte og af gode venner blev advaret mod at drage ind i byen på grund af borgernes fjendtlige indstilling overfor ham. Kongen ville dog ikke høre på advarslen, men udbød: »Skulle vi frygte disse Skindere og Sudere!«

Men de samme skindere og sudere, som selvfølgelig kun var en lille del af byens borgerskab, huggede kongen og hans folk ned og hævnede dermed deres første Lavbroder, hertug Knud Lavards mord.

På mange af landets museer kan man blandt andre af fortidens minder finde en del af de gamle laugs- og håndværkerskilte, hvoraf enkelte endnu anvendes i dagligdagen — således bagernes gyldne kringle og barberens messingsæbebakke. Men i forrige tider havde næsten alle håndværkere udenfor deres butikker eller værksteder hængende et skilt, som tydeligt angav deres profession. Der var f. eks. skomagerstøvlen,

bødkerens tønde, handskemagerskiltet, smedeskiltet med lås og nøgle og hestsko, glarmesterskiltet med de blyindfattede ruder etc.

Disse »bomærker« eller dele deraf gik ofte igen i de forskellige håndværkerlaug, hvoraf mange havde selvstændige mødelokaler og herberger, og i deres segl, som anvendtes ved udstedelse af officielle attester og dokumenter og breve.

Laugene var en slags fagforeninger, som skulle varetage standens interesser, overvåge lærlingenes uddannelse og at laugets love blev overholdt — alt under ligefrem rituelle former. Man havde traditioner og en masse mærkelige ceremonier, som blev anvendt f. eks. ved svendenes indvielser og ved fagenes adgang til de mange herberger både i ind- og udland. Det var jo en skik, at en nybagt svend skulle gå »på valsen«, og en sådan tur foregik til fods med ransel på ryg og kæp i hånd, så der kunne nemt gå op til både to og tre år, inden han vendte hjem — hvis han da

KOLDING FOTO



har det hele!



R. HARTIMMER

Jernbanegade 32 . Kolding . Tlf. 520054

GAVEN, DER GLÆDER
finder De hos

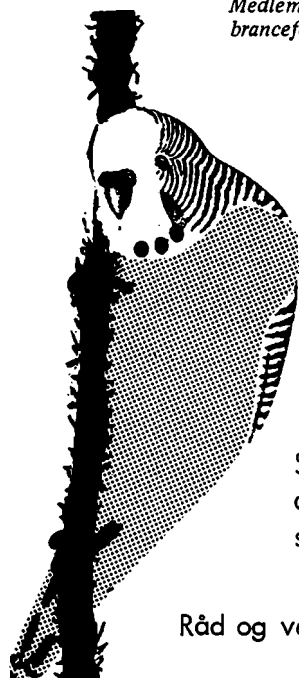
Neuhausen Guld

Juveler og guldsmed
v. J. Bernth Jensen

Helligkorsgade 4 . Kolding . Tlf. 52 10 93

POUL SEVERINSEN - TLF. 52 25 93
tropehandel
Kongebrogade 13

Medlem af
branceforeningen



Vi har alt i
foder og
rekvisitter til
fugle
fisk
hunde
katte
dyr alle arter

Stort udvalg i lystfiske-
artikler samt levende
sandorme.

Råd og vejledning er vor service

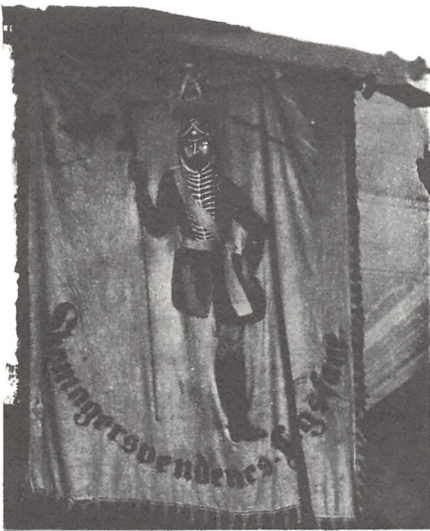
DET BEDSTE STED

at gøre en god handel
er stadigvæk

P&A
PEDERSEN & ALBRECHTSEN

KORSGÅRDEN

Østergade 28
Kolding



Skomagersvendenes laugsfane.

ikke i mellemtiden havde fundet sig en kæreste i det fremmede og havde bosat sig der.

I denne artikel, der dels støtter sig på lokale oplysninger, dels på et særligt af Byrådsbogen fra 1939—40, forfattet af daværende rektor ved Kolding højere Almenskole, Georg Bruun, og byrådssekretær Niels Jacobsen, skal fortælles træk fra skomagerlauget i ældre tider. Ligesom bagerne havde ret til at føre krone over deres bagerskilt (kringlen) ifølge en legende om, at bagerne ved forsvaret af Wien havde udvist en sådan tapperhed, at kejseren gav dem retten hertil som en æresbevisning, havde også skomagerne en legende at vise tilbage til. Det fortælles, at i et slag mod de hedenske lithauere havde skomager Hans von Sagan udvist en sådan tapperhed, at kejseren adlede ham. I slaget mistede han det ene ben, og på utallige laugsskilte og laugsfaner verden over er han afbildet — med ét ben og ovenover ham den kejserlige dobbeltørn.

I gamle optegnelser anføres, at der — formentlig i første halvdel af det 16. århundrede — var tre grundejende skomagere i Kolding. Men da var byen jo også kun af en beskeden størrelse. Kolding Skomagerlaugs ældste klenodie daterer sig fra 1682, men det har sikkert været betydeligt ældre. Det ses nemlig, at laugets den 15. oktober 1579 har søgt foretræde for kongen på Koldinghus med beklagelse over, at mange i Kolding virker som skomagere uden at ville optages i laugets. Klagen førte til, at kongen samme dag skrev til byens borgmester og råd, at det måtte forhindres, at fremmede skomagere fra landsbyerne »opholde sig i byen og der drive deres håndværk dens borgere til skade«.

Læretiden

Skomager blev man ikke i en hast. På den tid syedes sko og støvler direkte til kunden over en læst og altid efter mål. Og det var ærligt og solidt arbejde. Derfor måtte der en lang læretid til. Havde lærlingens fader råd til at betale for læren, kunne læretiden nedsættes til 3 år, ellers var den 5 år. I laugsprotokollen, hvor alle ind- og udskrivninger nøje blev noteret, ses dog at læ-

retiden på 3 år aldrig er forekommet, ja, selv de 5 år overholdtes sjældent. Oftest blev læretiden sat til 5½, 6, 7 eller 8 år. Det forekom endogså, at der var endnu længere læretider, i 1759 optoges en lærling i faget med anmodning om 10 års læretid — fra påsken 1759 til påsken 1769.

Svendepøven

Svendestykket var i reglen et par »fruentimmersko«, og dette arbejde udførtes under streng kontrol. Men hvis en svend ville ophøjes i mesterstanden, stilledes der endnu skrappe forlangender. Han måtte bl. a. lave et par »damesko«, hvilket nok har været af en noget finere forarbejdning end svendestykkets »fruentimmersko«.

Senere strammedes fordringerne dog ikke så lidt — og i november 1846 skriver Christian den Ottende til amtmanden over Vejle amt, at han bevilger en sådan mesterprøve, som skal bestå i forfærdigelse af et par ungarske blanklæders støvler, spannet udvendig med buet naadt og syet med opstukken rand — samt et par damesko med mellem-lagte korksåler, begge dele efter mål.

Mesterprøven

Ved selve mesterprøven måtte aspiranten selv medbringe den, støvler og sko skulle syes til, hen til laugshuset for at tage mål i laugets påsyn og »samme dag trække støvlen af skindet og indvalke den i laugets påsyn og betale hver samling med 1 rigsbankdaler Støvlerne skulle være 14 tommer i

skafterne og skulle forevises affumlede uden at blokkes eller sværtes i skafterne. Arbejdstiden er fra 7 morgen til 12 middag og fra 2 eftermiddag til 7 aften.«

Da den kommende mester skulle svare en masse gebyrer til skuemestrene, laugets oldermand, skriverne, fattigbøssen osv., kunne det nok blive en ret bekostelig historie, navnlig da ofte samtlige mestre i byen mødte op som skuemestre. Men de lærte dog hurtigt, at de tabte arbejdsdage kostede dem for meget, og efterhånden indskrænkedes disse antal.

Der foreligger mange morsomme optegnelser. Det fortælles, at en skomagersvend, dersom han ægtede en mesterenke, straks kunne blive optaget i mesterlauget for medelst seks rigsdaler, hvilket var langt under vanlig takst, og — i modsætning til andre kunne en sådan svend, der ægtede en mesterenke, få lov at fremstille sit mesterstykke hjemme og uden kontrol.

Skomagerpytten

Ved skomagerlaugets fester skænkedes der af laugets sølvbæger for laugets medlemmer og eventuelle gæster en særlig skomagerdrik, kaldet »skomagerpyt« — bestående af 2 dele øl, 1 del mjød og 1 del brændevin. Onde tunger påstod, at der også kom en god portion skomagerbeg i. Ikke usandsynligt, thi det påstås at have været en besk drik at nedsvælge.

I Kolding Skomagerlaug bestod »pytten« af tre flasker brændevin, seks flasker øl og én flaske mjød, og var der optaget et nyt medlem i laugets, var det



En Skomagersvend prøver Sko paa en fin Dame (Efter gl. Stik)



Skomagemestrene Niels Christensen (til højre) og R. S. Kremling ved det gamle arbejdsbord i borgerhuset i Helligkorsgade.

hans opgave at finde frem til den rigtige sammensætning af »pytten«, så den blev en krads af format, hvormed man havde bevis for at den nye var værdig til at optages i kredsen. Nu forlængst afdøde betjent Th. Andersen, der var uddannet skomager og som efter sin overgang til politistyrken stadig fortsatte som skomagernes oldermann, fik den dog afskaffet omkring 1880. Efter hans opfattelse »pæglede« man den lidt for kraftigt, og når f. eks. renterne af et legat på 200 kr. blev uddelt til en eller anden i laugget, festede man og drak kaffepunche for langt flere penge end renterne androg!

Skønt der ligger et tågesløv over tidspunktet for oprettelsen af det første skomagerlaug, har man ved hjælp af en signetring, fundet ved Hollænders teglværk i Kolding, kunnet datere skomagerlaugget tilbage til 1536, men først fra året 1761 foreligger der dokumenter, som med sikkerhed bestemmer laugets fødsel, og da skomagerne er folk, der foretrækker sikker grund under sko-sålerne, har man holdt fast ved det dokumentariske. Af samme årsag holdt man i 1961 en stortilet 200 års jubilæumsfest på hvilket tidspunkt laugsledelsen bestod af følgende skomagemestre: Oldermann Sofus Poulsen, viceoldermann R. S. Kremling, skatmester Niels Christensen, laugsskriver Andr. Juhl samt Chr. Hansen. Laugets Kolding-afdeling eksisterer endnu som en lokal afdeling af et fælleslaug, kaldet »Trekantens Skomagemestre«. Denne sammenslutning fandt sted så sent som i januar 1967.

Skomagernes velstandsdage

Det kom i særlig grad til at præge skomagerstanden i Kolding, at der i sin tid var hof i byen. Kongens folk og

adelen skulle jævnlige have syet fornemme kravestøvler, og de fine adelsdamer skulle forsynes med ankelsko.

Det var velstandstider for skomagerne — og Koldings ældste hus, det gamle borgerhus, hvor der nu er indrettet turistkontor, er således bygget af en skomagemester, og en stue er indrettet som skomagemuseum, hvor værktøjet er forsynet med tilbørligt værktøj. Endvidere er der både et svennderum, et drengerum samt fine mesterstuer.

I vore dage er håndsyet fodtøj en sjældenhed — og der er sandsynligvis ikke ret mange mestre, der kan og vil påtage sig opgaven. Fabrikkerne har med stadig finere og finere udtænkte specialmaskiner forlængst slået håndskomageren ud, hvad disse har måttet bøje sig for.

Den almindelige håndværker var langt nede i byens rangklasser. Først kom byens matadorer: embedsmændene, borgmestrene, rådsherrerne og byfogden, de store købmænd, bryggere — og først da håndværkeren. Som håndværker var han ikke berettiget til at sidde i rådet. Selv om han regnedes til byens borgerstand, så faldt han i hvert fald ind under begrebet »den menige almue«. Han var næsten altid arm og fattig. Han boede i de lave boder. I hans fattige stuer var indboet så ringe som muligt: en stor dobbeltseng, en slagbænk til børnene, et par træborde og bænke, ingen antydning af luksus. Meget ofte havde han værksted i samme stue. Det var hans hele verden — en lille verden med snævre skranker. Al hans interesse samlede sig om arbejdet. Det havde han lært, det skulle han leve af. Og selv om han havde haft nok så megen lyst til en anden bestilling, så lod det sig ikke gøre. Derfor blev den faglige uddannelse den gamle håndværkmesters et og alt. Uden den

var man en fuser og ikke godtfolks agtelse værd.

Arbejdets glæde

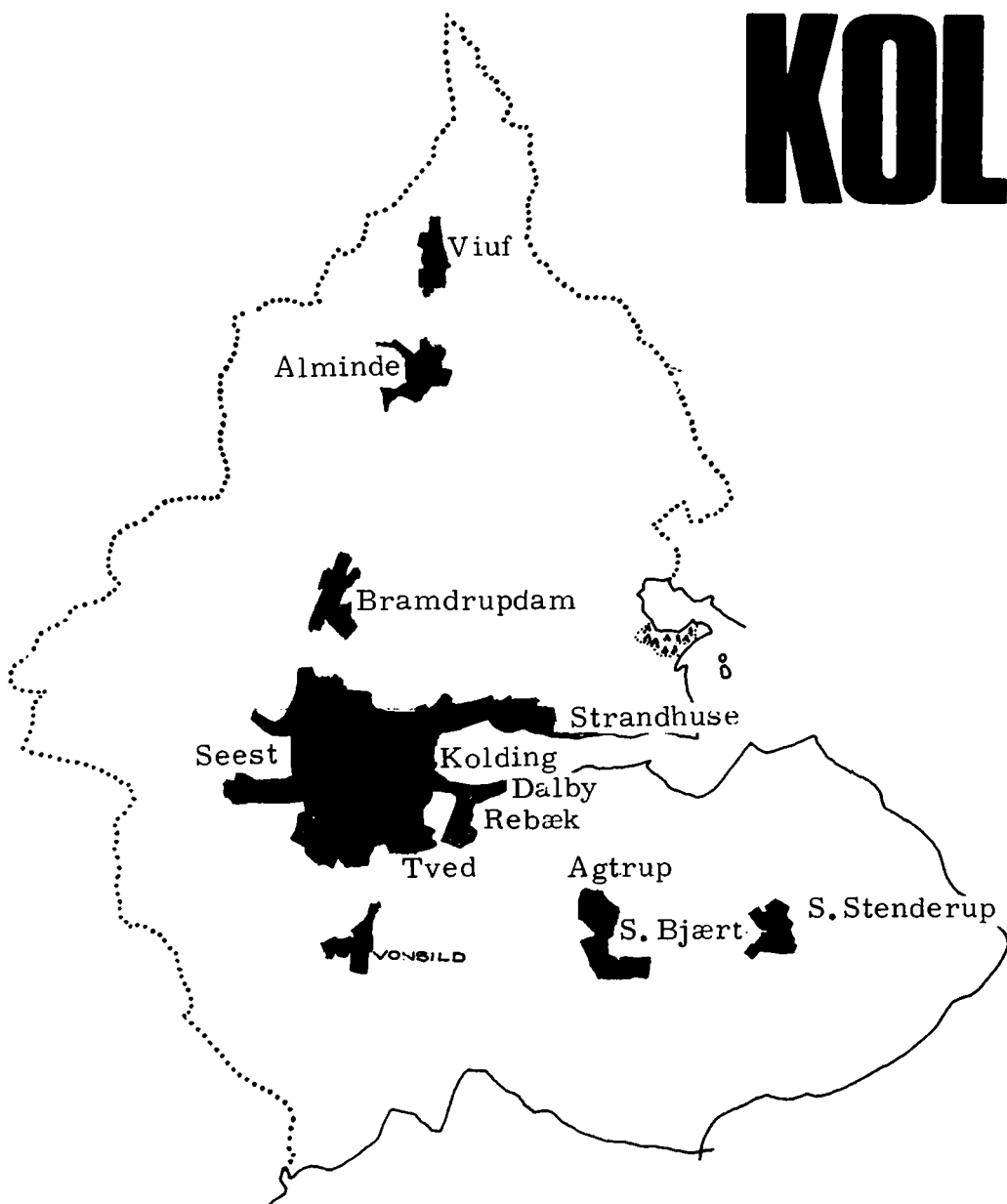
Den gamle håndværker kendte til fulde arbejdets glæde. Men han kendte også dets møje. Og hans arbejdstid var betydelig længere end nutidens normalarbejdsdag. Det var slid fra den årle morgen til aften silde uden hviletider. Aldrig tid til læsning eller studier. Han blev aldrig nogen dannet mand i vor tids betydning af ordet, ja, det var knapt nok, han kunne skrive en læselig håndskrift, og det kostede ham uhyre besvær at sætte et brev sammen. Trods alt var han en autoritetens mand, som lod »de store« om at passe byens styrelse, og ordsproget »Skomager bliv ved din læst« var som talt ud af hans mund. Kun når man gik hans fags interesser for nær, kunne han mande sig op til dåd, til kamp mod fuskere og bønhaser og til en ydmyg henvendelse til magistraten eller stiftsbefalingsmanden.

På grund af denne afsondrethed og ensidige livsførelse kom den gamle håndværker aldrig ud over kasteånden. Han forstod kun det gamle og havde uhyre vanskeligt ved at følge med i udviklingen. Og den er jo gået ret så stærkt frem i tiden fra dengang. Nu om dage er der vel i grunden ikke ret mange, der opsøger håndskomageren, men — vor velfærd in mente — simpelthen køber et par nye sko, når de gamle falder af fødderne på en! Dog kan man stadig her og der falde over et hyggeligt værksted med en håndværker af den gamle type, som med sit skødeskind er en pryd for sin stand og den by, hvis borger, han er.

STOR KOMMUNEN



KOLDING



STORKOMMUNEN KOLDING

Den 1. april 1970 blev en skelsættende dato i Koldings og Koldingegnens historie. Den dag ophørte 10 enkeltkommuner med at eksistere for at indgå i et fællesskab under det, der kaldes storkommunen Kolding. Det skal dog bemærkes, at der allerede den 1. april 1969 var indledt et samarbejde mellem Eltang-Vilstrup kommune og Kolding købstad.

Dannelsen af storkommunen havde krævet et meget stort forarbejde, men den begivenhed, som overgangen var, mærkedes ikke meget i den daglige tilværelse for størsteparten af storkommunens beboere. Den blev ikke i særlig grad festligholdt, det er sikkert få, der har følt nogen trang til at feste, ingen har vel helt kunnet overskue følgerne af det, der skete, men man har haft en følelse af, at det var en begivenhed, som på længere sigt vil få virkninger for de fleste af storkommunens beboere.

De 10 kommuner, som indgik i storkommunen var Viuf, Alminde, Harte-Nr. Bramdrup, Eltang-Vilstrup, Kolding købstad, Seest, Vonsild, Dalby, Sdr. Bjært og Sdr. Stenderup. Storkommunen dækker et område på 23.758 ha og strækker sig fra Svanemosen og Skamlingsbanken i syd til Blåkærskov i nord og fra Stenderuphage i øst til Trudsbro i vest. Det er et særdeles smukt stykke Danmark, som er samlet i den nye storkommune. Et rigt varieret landskab, præget af de voldsomme kræfter, som i istiden formede landet og som skabte det varierede relief, som tegner sig i afvekslingen mellem jævnt hølgede moræneflader, brede tunneldale som Kolding å-dalen, kraftig randmoræne som Skamlingsbanke-om-

rådet og dybt nedskårne dale som Vester Nebel-å-dalen og Hulskov-dalen i Sdr. Vilstrup sogn.

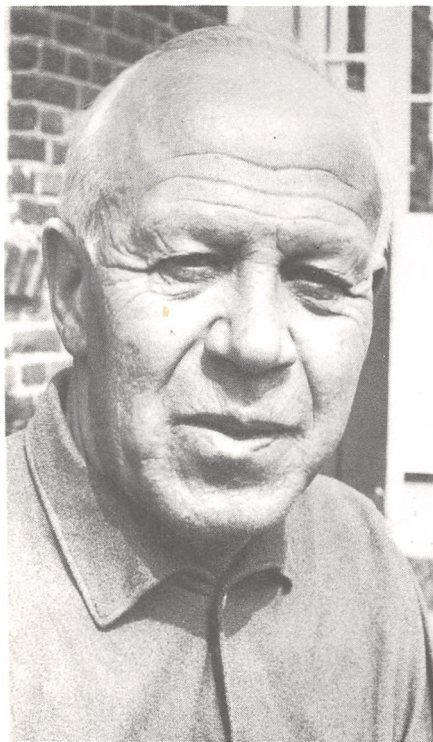
Samtidig med dannelsen af storkommunen skete der også andre ændringer i den administrative inddeling, idet en del af Ribe amt blev lagt ind under Vejle amt, således Seest kommune, som nu er en del af storkommunen. Fra de såkaldte 8 sogne blev Taps, Vejstrup og Hejls kommuner sammenlagt med Christiansfeld i Christiansfeld storkommune. Herved kom Skamlingsbanken påny under et sønderjydsk amt idet grænsen mellem Kolding kommune og Christiansfeld kommune forløber umiddelbart nord om Skamlingsbanken.

Disse ændringer i den administrative inddeling giver jo nok nogle øjeblikkelige ændringer for borgerne i området, men det er ændringer af en mindre dybtgående karakter, selv om de nok kan være mærkbare. De tidligere sogneråd eksisterer ikke mere, og den tidligere lokale administration fungerer ikke mere. Det betyder, at borgerne nu må henvende sig til en centraladministration, såfremt der opstår problemer. Denne centrale administration ligger for nogle af borgerne temmelig langt fra deres hjem, og når de kommer frem med problemerne, kan det være svært at finde nogen, som kender baggrunden for den enkelte borgers problem. Det kan let føre til misforståelser og til en følelse af, at man i administrationen ikke vil tage sig af problemerne. Er det svært for den enkelte borger, så er det også svært for de, der skal lede og styre storkommunen. I stedet for sognerådene er der valgt en kommunalbestyrelse, som skal lære storkommunen og dens problemer at kende ud til kommunens yderste grænser for at kunne definere målsætningen i planlægningen og styringen af



Erik Schultz, Sdr. Bjært

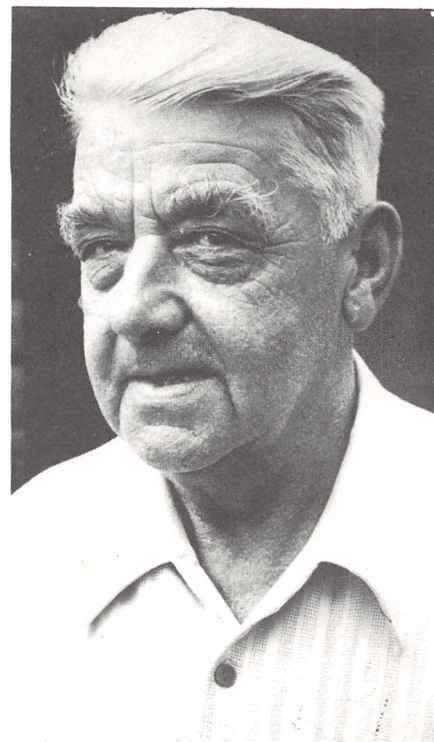
aktiviteterne. En målsætning, som er nødvendig for at storkommunen kan vokse sammen til en helhed. Også for administrationsapparatet byder overgangstiden på mange vanskeligheder. Sager, som er overtaget fra de tidligere lokale administrationer indeholder måske andre oplysninger end de tilvante,



Arne Buhl, Viuf



Jens P. Jørgensen, Alminde



GODE TIPS OM TØJ

får De hos fagmanden . . .



HERRESKRÆDERI
MÅLKONFEKTION
HERRELINGERI

Jernbanegade 40 . Kolding
Tlf. 52 14 27



Vi er
OPTIKERE

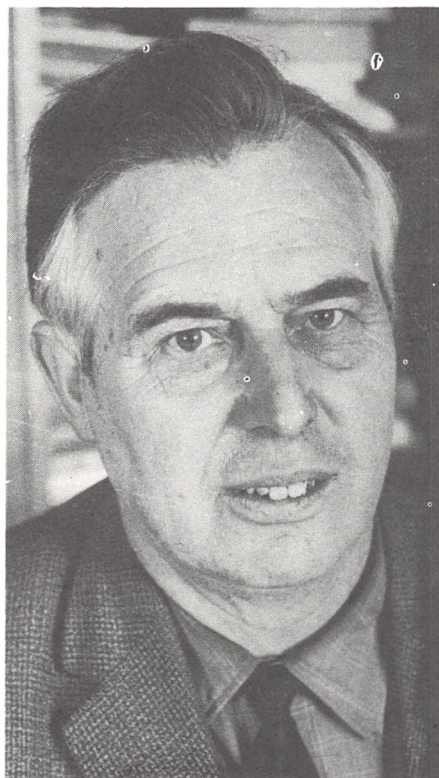
gennem

3 GENERATIONER

. . . men
nu som før finder De
det nye - det sjove
og smarte hos

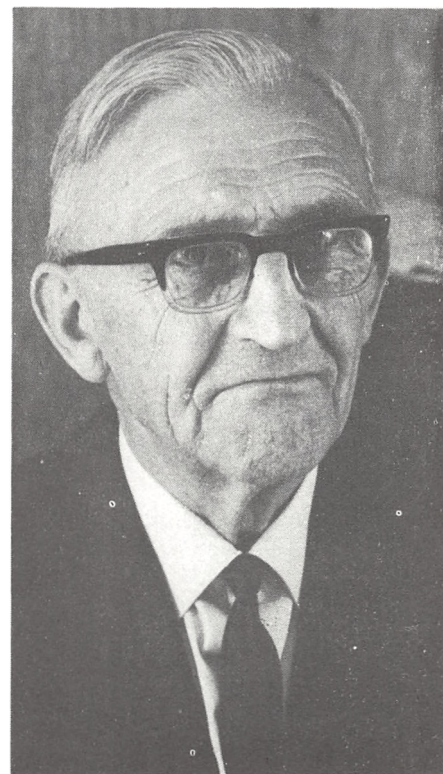
Oscar Riis & søn

OPTOMETRIST og DIPLOM OPTIKER
Jernbanegade 1 B . Kolding
Tlf. 52 00 34



Sigurd Madsen, Harte

og nye sager, som opstår, kræver ofte et meget mere dybtgående forarbejde, fordi forhåndskendskab savnes. For at afhjælpe nogle af vanskelighederne ved overgangen til storkommunen er der etableret en kontaktmændsordning, idet der i hver af de tidligere kommuner udenfor Kolding købstad og Eltang-Vilstrup kommune er valgt en kontaktmænd. Kontaktmændene er valgt af og blandt borgerne i de enkelte kommuner. De 8 kontaktmænd er i Viuf gårdejer Arne Buhl, i Alminde gårdejer Jens P. Jørgensen, i Harte Bramdrup karetmager Sigurd Madsen, i Seest gårdejer Jens Ravn, i Vonsild montør Hans Høj, i Dalby fhv. proprietær Erik Juhl, i Sdr. Bjært proprietær Erik Schultz og i Sdr. Stenderup gårdejer Hans Hindbo. Kontaktmændenes opgave er at formidle kontakt mellem borgerne og administrationen, en opgave, hvor de faktisk må stræbe med at gøre sig selv overflødige, for når kontakten er etableret vil eventuelle problemer blive forhandlet direkte mellem administrationen og borgerne, men kontaktmændens opgave er ikke mindre af den grund. Det er vigtigt, at borgerne har lokalkendte mennesker at henvende sig til, og det er vigtigt, at der etableres kontakt mellem storkommunens administrationsapparat og storkommunens borgere. Vigtigt fordi det er en af forudsætningerne for at borgerne kan følge



Jens Ravn, Seest

Det sted De får mest for pengene



1900.

I VORE 18 AFDELINGER FINDER DE:

Gardiner	Kjolestoffer
Trikotage	Manufaktur
Babyudstyr	Hvidevarer
Broderier	Sengelinned
Småting	Kjoler
Garn	Handsker
Dækketøj	Strømper
Dyner	Kosmetik
Lingeri	Madrasser
Rengøringsartikler	



1970.

Østergades Varehus

Indgang
Østergade 19
for gående

Telefon ° 52 44 88 - Kolding

Indgang
Slotsgade 22
for kørende

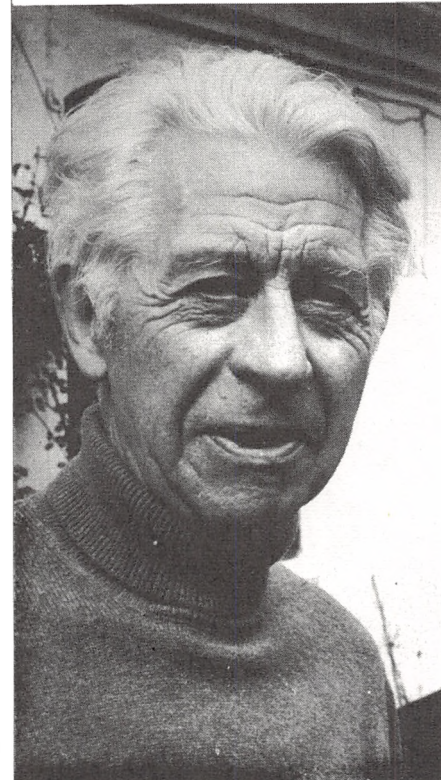


Hans Hindbo, Sdr. Stenderup

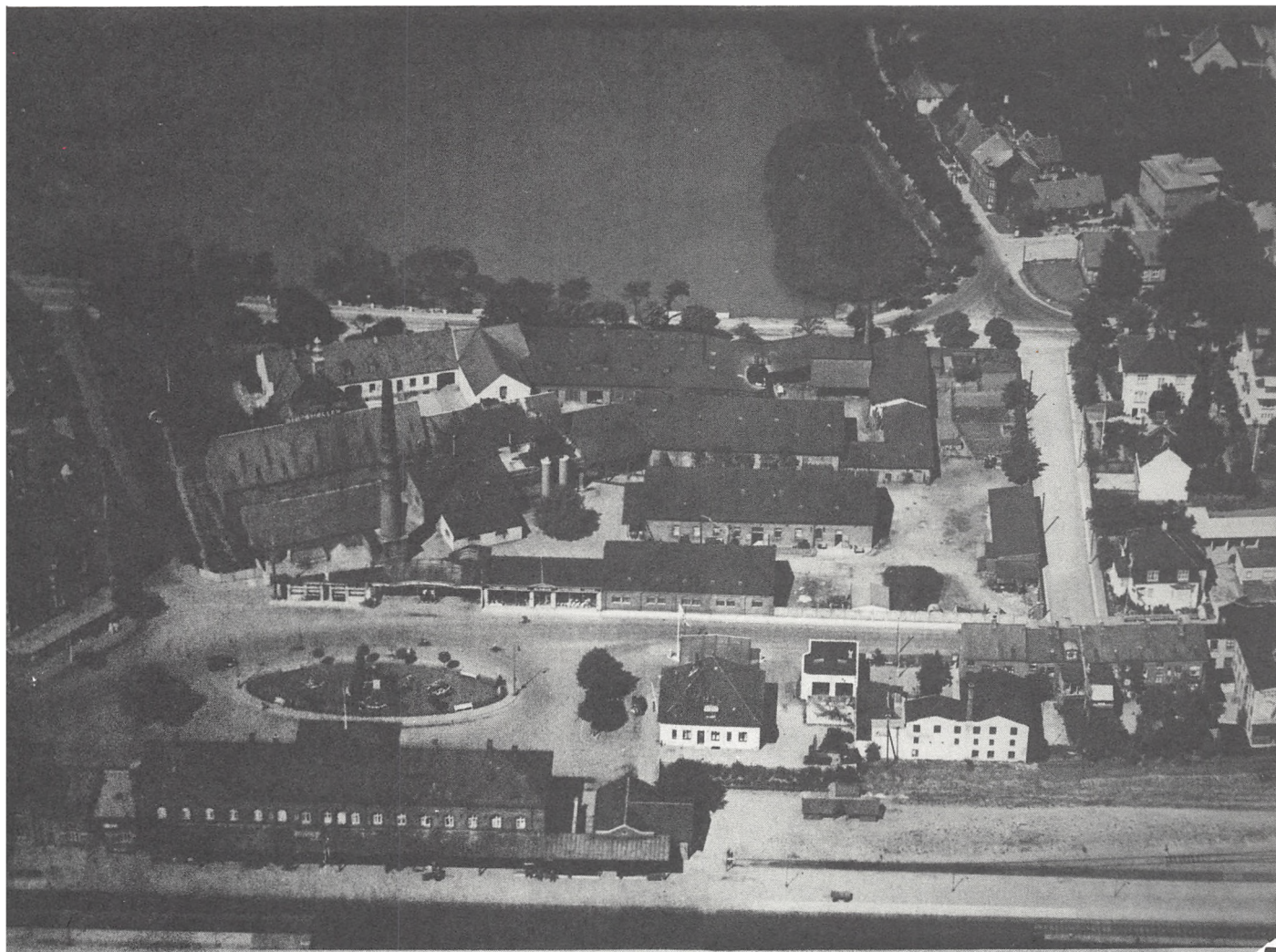
et tilhørsforhold til storkommunen, og dette igen er vigtigt for storkommunens udvikling.

Storkommunen har iøvrigt særdeles gode ydre betingelser for at kunne udvikle sig således, at den kan byde sine borgere gode livsvilkår. Den omfatter noget af Jyllands bedste landbrugsjord og den gennemskæres af Jyllands to store landeveje, og der foretages for tiden udbygning af motorvej gennem storkommunen. Dette gør området attraktivt for industrivirksomheder, der sammen med det veludviklede landbrug skaber det økonomiske grundlag for borgernes trivsel. Men også fritidsaktiviteter er der gode muligheder for i storkommunen. En lang kyststrækning langs Lillebælt og Kolding fjord byder på mange muligheder, sommerhuse, campingpladser og badestrande, der om sommeren myldrer af liv. Der er muligheder for at dyrke sejlsport og motorbådssport og vandskiløb dyrkes også. Der er varierede fiskemuligheder, det kan være en tur langs en stille å eller torskepilkning i Lillebælt eller garnfiskeri i Mosvig. Sportshaller er opført og andre er under opførelse, og der findes mange større og mindre sportspladser, så også den gren af fritidsaktiviteten er tilgodeset.

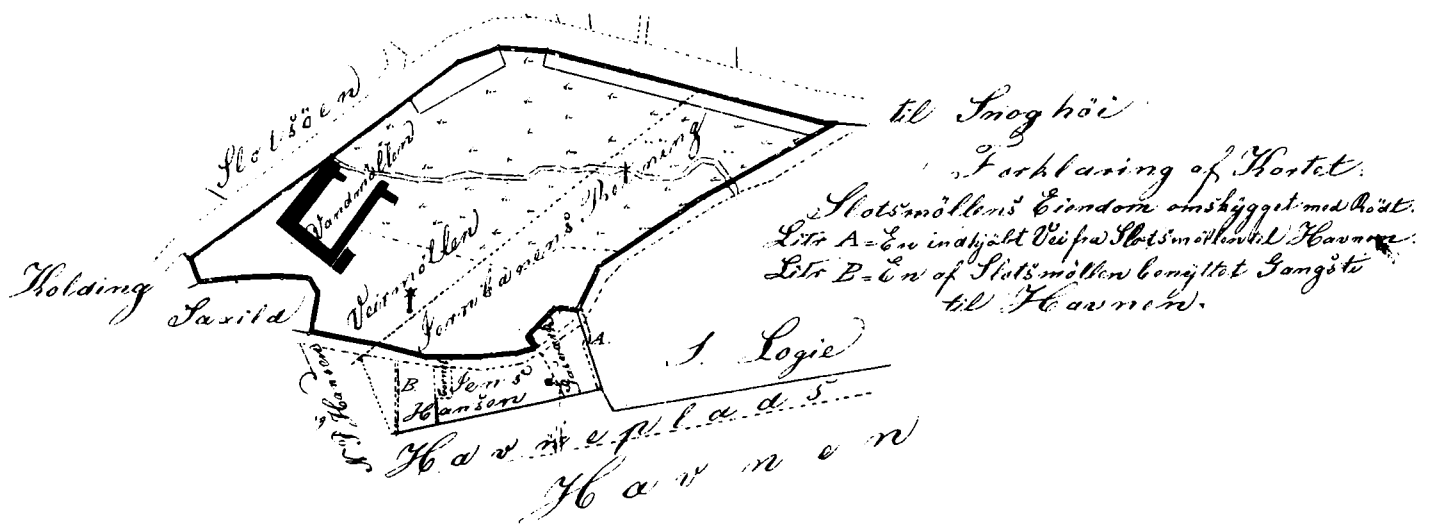
De ydre betingelser synes så gode, at det kan forventes, at de tidligere 10 kommuner i løbet af få år vil smelte sammen til en virkelig storkommune, en stærk og god kommune, hvor alle vil føle sig som et led i fællesskabet og glæde sig over at være det.



Erik Juhl, Dalby



Slotsmøllen fylder 400 år



Slotsmøllen i historisk belysning i anledning af 400-året for dens oprettelse.

Gennem 400 år har alt omkring Slotsmøllen drejet sig om korn. Vand har også været med, for Slotsmøllen blev oprindelig drevet som et vandmølleværk. Kongen gav befaling om, at byens og egnens bønder skulle lade kornet formale her, efter at enkedronning Dorothea havde fået møllen etableret. Siden kom der også en vejrmølle til, men den måtte falde, da jernbaneanlægget i 1860'erne var en realitet. Møllen blev til den senere Hjelms Mølle ved siden af Haderslevvej, og det var fortsat formaling og bagning, Slotsmøllen tog sig af. Gødningsfabrikation har også været mellem produkterne fra området, men 23. februar 1882 var man parate til at sende et nyt kornprodukt på markedet, bayersk øl.

Denne produktion er videre udviklet gennem de seneste slægtled og forholdsvis velkendt, men hvad lå foran? En enkedronnings interesse for sin egn, et ønske om, at egnens bønder skulle betjene sig af den store vandmølle, som hun, takket være store bevillinger fra sønnen og andre stormænd i Danmark og Norge kunne etablere.

Det var ikke altid blide ord, der faldt om enkedronning Dorothea på Koldinghus. Forfængelig har hun været og eksperimenteret med saltudvinding, bedre vandforsyning til slottet og endelig møllen ved Slotssøen. Det var helt nærliggende, at vandkraften herfra kunne udnyttes i de dengang så populære vandmøller, og Dorothea var ikke mange år om at sætte sig på søen og mølle.

Christian den 3. havde dårligt nok lukket sine øjne på Koldinghus nytårsdag 1559, før planerne om udbygningen af Kolding-egnen tog fart i hans dronnings fantasi. Født i Sachsen var hun kendt for sin handlekraft og

vilje til at føre sine tanker igennem såvel overfor sønnerne som overfor rigets stormænd. Hun fik enkesæde på Koldinghus og Sønderborg Slot.

Efter kongens død fulgte tolv år med rig udvikling for Kolding-egnen. Enkedronningen holdt et hof, hvor adskillige af rigets stormænd fandt plads for deres døtre og sønner. men hendes virkestrang strakte langt videre



end til opdragelse af adels- og kongesønner. Saltværket er allerede nævnt. Det blev noget af en fiasko, men større held havde hun med møllen ved slotsøen.

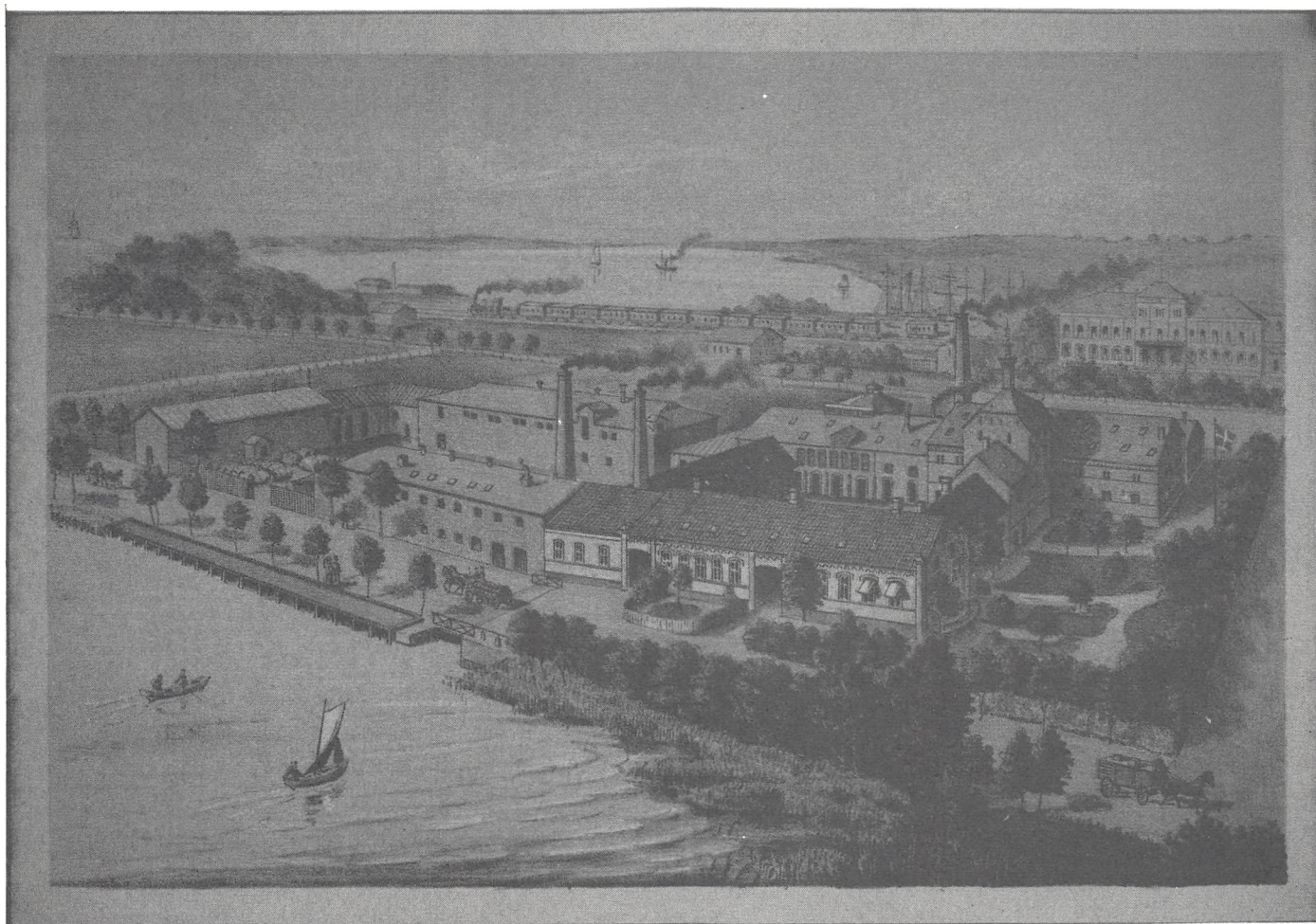
Hertil fik hun lov til at indforskrive tømmer såvel fra jyske som norske skove. Det fremgår af gamle dokumenter, at kongen, Frederik den 2., ikke altid så med lige venlige øjne på enkedronningens foretagsomhed, men det forhindrede dog ikke, at han i breve til lensmændene på Gotland og i Norge bad dem sende tømmer og sandsten til enkedronningens aktiviteter i og omkring Koldinghus.

Alt dette skete i 1560'erne, og da kong Frederik den 2. erfarede, at enkedronningen havde planer om at gifte sig med sin 17 år yngre nabo og svoger, hertug Hans på Haderslev Slot, var denne begivenhed nok til at vække både spot og hån ved hoffet i København.

De seneste år i 60'erne bragte en udsoning, og i rigsarkivet kan man i dag finde breve, der beskæftiger sig med dronningens planer for bl. a. Koldinghus. Enkedronningen tog sig i denne tid meget af skolerne i Kolding, men hendes største bedrift var dog grundlæggelsen af landets 3. ældste virksomhed.

Allerede 5. februar lod kongen en herr Pros Laursen forstå, at han skulle samle skikkelige og forfarne folk til at hugge det tømmer til et møllehus, som dronning Dorothea agter at lade opsætte for Kolding, og den 1. april samme år fik toldereren i Kolding, Søren Skrifer, meddelelse om, at han til dronning Dorothea skal udrede 1000 Slesvigdaler til møllebygningen.

Det er helt uvist, hvad der har forhindret færdiggørelsen allerede i 1569. Måske har jordbundsforholdene og samme Søren Skrifers noget langmo-



dige betalingsevne lagt hindringer i vejen, for allerede 15. januar 1570 må kongen skrive til Eskild Gøye, lensmand på Nyborg, at kongen havde givet sin fru moder, dronningen 400 bøgetræer og 200 egetræer til en møllebygning hun lader foretage, og beder ham forhøre, om disse træer er at erholde af de skove, som ligge til det Bielkers Gods, og i så fald lade en forstandig tømmermand udtage og tilhugge dem.

I april samme år beordrer han lensmanden på Silkeborg, Hans Johansen at lade ved sin tømmermand udtage 30 egetræer af Silkeborg Skov, som kongen havde skænket sin fru moder til den møllebygning for Kolding, hun opfører, skære dem og lade dem føre 3-4 mil på vej til Koldingshus, hvor hun kunne hente dem. Mere tømmer fik hun ikke, og året efter døde hun, 7. oktober på Sønderborg Slot, men kongen glemte ikke den nye mølle.

Der blev allerede 1. november 1571 udstedt befaling til, at Koldings indvånere såvel som kronens bønder i omegnen skulle velblive at lade male deres korn, rug og malt, så meget de ville, på den ny mølle for Kolding, hun havde opbygget.

Kongen ønskede sine befalinger gennemført, og det blev bestemt, at de under straf ej måtte lade male andet steds. Kort tid efter fik lensmanden på Koldinghus besked om, at indsende rapport over møllens tilstand.

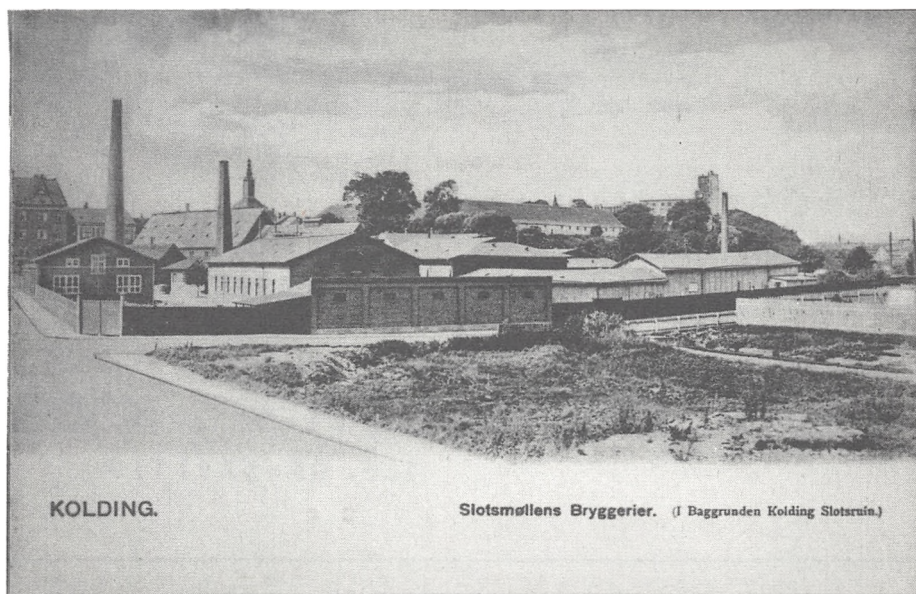
Den gamle vandmølle var ude for mange genvordigheder, og det var ikke altid lige let at få bønder og borgerfolk til at benytte møllen. 26. maj 1610 modtog borgmester, råd og ind-

byggere i Kolding således et åbent brev fra kongen, der befaler at lade deres sæd male på den mølle udenfor byen, som kongen forleden havde ladt forfærdige og ikke andet steds, for at mølleren dersteds kan komme til sine egentlige rettigheder og betale for mølleskyld og udgifter til kronen.

Man kan allerede her se, at møllen er blevet nybygget efter 40 års slid. Kronen havde iøvrigt mange genvordigheder med møllen ved Slotssøen. Der blev i 1600 og 1700 tallet udstedt en del bevillinger så fæsterne kunne

få sikre grænser mellem møllens grund og kongevejen (til Snoghøj). Man pålagde også fæsterne, at de i søen skulle holde en bekvem båd, som kunne udlånes sammen med fiskeredskaber ved kongelige personers gennemrejse.

Denne kongelige skrivelse daterer sig fra 17. januar 1802, og allerede næste år fik ejeren lov til at opføre en vindmølle på grunden. Ejeren var dengang Nikolaj Henrik Jørgensen, og han skulle svare en årlig afgift til kongens kasse på 10 rigsdaler. Det kongelige ejerskab var allerede 1765 af-





Den tidligere direktør-privatbolig med have, som forlængst er borte.

løst af privateje. Ved en kongelig auktion i forbindelse med »udsalget« af krongods i 1765 erhvervede justitsråd, amtsforvalter, Peder Sazesen, ejendommen, som han beholdt i 4 år. Derefter kom fra 1769 til 1773 Ernst Braat, fra -73 til -74 Hans Hansen Lautrup. Fra 1774 til 1809 var det førnævnte Nikolaj Henrik Jørgensen, og fra 1809 til 1832 den bekendte Dons-møller Hans Jørgensen, som 1832 solgte til Hans Vilh. Lange.

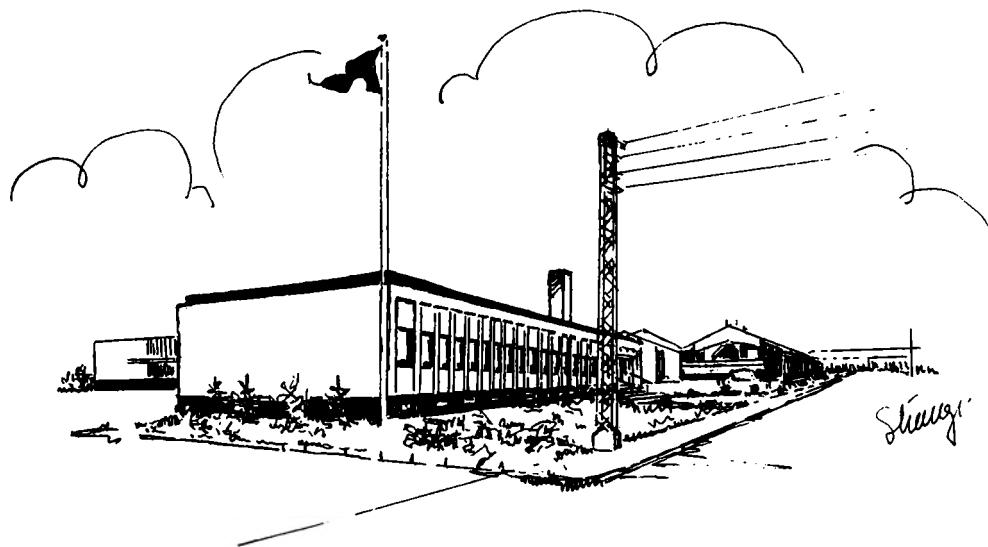
I 1846 købte særtingen i Koldings erhvervsliv, L. F. Wissing møllen, men han solgte samme år til Mogens Schwensen, der havde tjent sine penge på studehandel. Ved hans død i 1850 købte Hartvig Wulff Meyer grunden og ejendommene, som han i 4 år fra 1852 til -56 bortforpagtede til en lige så kendt studehandler, kaptajn Fr. Ingwersen. Fra 1856 til -72 var brygger A. C. G. Mazanti ejer, hvorefter man startede aktieselskabet Slotsmøl-

len med Mazanti som direktør.

Kornet havde hidtil været råstof for mølleri og bageri, og det blev det også for det bryggeri, aktieselskabet i 1872 grundlagde. Man havde også en beskeden produktion af gødning, men den



Dronning Dorothea.



TRYKSAGER — POSER — EMBALLAGE

P. BLICHER ^{A/S} . KOLDING

TLF. 05 - 52 13 11 *



Direktør Ib Christiansen foreviser den nye virksomhed.

opgav man, da udvidelserne i de kommende år medførte etablering af malteri, som gjorde det muligt fra 1881 at sende bayersk øl på markedet. Siden er den ene udvidelse fulgt efter den anden. Den gamle vejrmølle, som brændte i 1846 blev godt nok genopført i 1848, men under kampene den 23. april 1849 blev den skudt i grus, og ingen tænkte på at genopbygge den, sådan som tilfældet var med Dybbøl Mølle. Da man siden skulle anlægge jernbanen i 1860'erne blev resterne af møllen bl.a. de værdifulde sten og mølleværk genopført syd for åen og kom til at danne grundlaget for senere Hjelms Mølle.

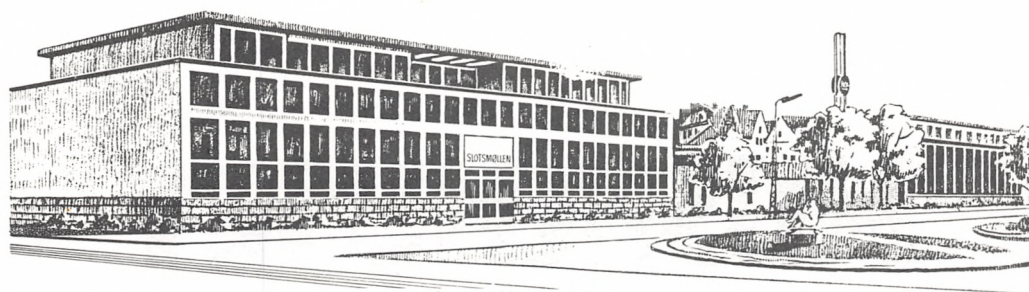
Til Slotsmøllens gamle historie knytter sig adskillige pudsigheder, nedfældet i gamle protokoller. En ting som sivskæring hørte til møllerens indtægter, men han skulle så sandelig også sørge for istandsættelse og vedligeholdelse af dæmningen øst for søen og møllebroen. Det er bestemmelser som

forlængst er afløst af mere tidsvarende bestemmelser. En enkelt ting er tilbage, forpligtelsen til at holde den kongelige båd på søen.

Det er ikke alene de materielle gøremål, man har beskæftiget sig med på Slotsmøllen. I forrige århundredes midte optrådte i Kolding en ejendommelig prædikant, M. A. Sommer, og han fik lov til i nogle lejede værelser på Slotsmøllen at holde ugentlige forsamlinger, hvor han redegjorde for sine egne gudelige forestillinger. Af sin samtid blev han betegnet som en mærkelig mand, men han var en dygtig taler, og i Slotsmøllen samlede han en hel menighed med sig selv som præst og glarmester Hedegaard som degn. Bevægelsen greb stærkt om sig, og Sommer fik mange venner også ude i oplandet, for han talte jævnt og ligetil, så mens provst Gad i Sct. Nicolai kunne samle nogle dusin, samlede Sommer i Slotsmøllen mange hundrede.

Prædikanten Sommer har formentlig hentet sit brød fra Slotsmøllens bageri, men 1888 blev dette bageri stoppet for at give plads til nye lager- og gærlokaler til hvidtøl.

Før og under krigen betjente man sig af dampmaskiner til den megen kraft, der skulle anvendes, men efter krigen skete en betydelig udvidelse og modernisering. Elektricitet som drivkraft vandt indpas, og man gennemlevede en periode, hvor årlig ombygning hørte til dagens orden. Umiddelbart før jubilæumsåret har man taget nye maskiner og bygninger i brug, men under arbejdet med de store udgravninger blev man mindet om møllens bevægede fortid. Hestesko fra små spanske dyr, mønter og dolke blev fundet, og man kunne afdække rester af de faskinaftivninger, som for flere hundrede år siden ledte vandet fra Slotssøen ned over det store træhjul. Idag er intet af dette tilbage. Det er gemt under jernbeton og asfalt, men den kongelige sø og navnet Slotsmøllen lever videre.



Slotsmøllen 1970.

Tricotage og damelingeri



WINKEL JENSEN

Østergade 11
Tlf. 521208

NYHEDER OG MODERIGTIGE

URE

Aut. Eterna - Roamer
og Junghans forhl.
Spec. Elektroniske ure

BRILLER

Rodenstock - Böhler
Leverandør til sygekassen
Synsprøver foretages

FØRST HOS



Tempus urmager
Exam. optiker



**HANS
JEPSEN**
KOLDING URE & OPTIK
JERNBANEGADE 16 . TLF. (05) 527405

BYENS STORE FORRETNING

RADIO . TV . GRAMMOFONPLADER . MUSIKINSTRUMENTER
PIANOER . NODER

I CENTRUM FOR MUSIK:

MUSIKHUSET

KLOSTERGADE 19 . KOLDING



Motionskampagnen "Sundhedskur - gå en tur. Her fører byrådsmedlemmerne Sonja Andersen og Marie Tastesen feltet an. Bag dem ses Bent Rasmussen.

Siden 1749 et smagfuldt bekendtskab her i staden -



ØSTERGADE 1865 - idag byens GÅgade

I samme gamle hus og gade finder De i dag det hyggeligste, moderne konditori -

CONDITORI m. specialiteter:
Frokost - varme retter - kaffe
m. lækkerier - div. øl og spirituosa

SELSKABSLOKALER
hyggelige - intime, ideel ramme om frokoster og kaffeborde på indtil 50 personer

KLAABORG'S
CONDITORI Tlf. 52 66 33

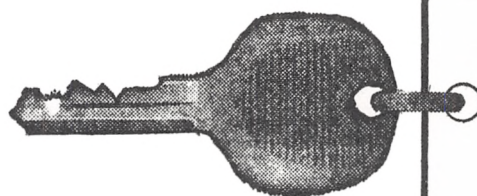


HANS
HANSENS
HUS ØSTERGADE 3
KOLDING
TELEFON 52 47 44

GULD - SØLV - KUNSTHAANDVÆRK

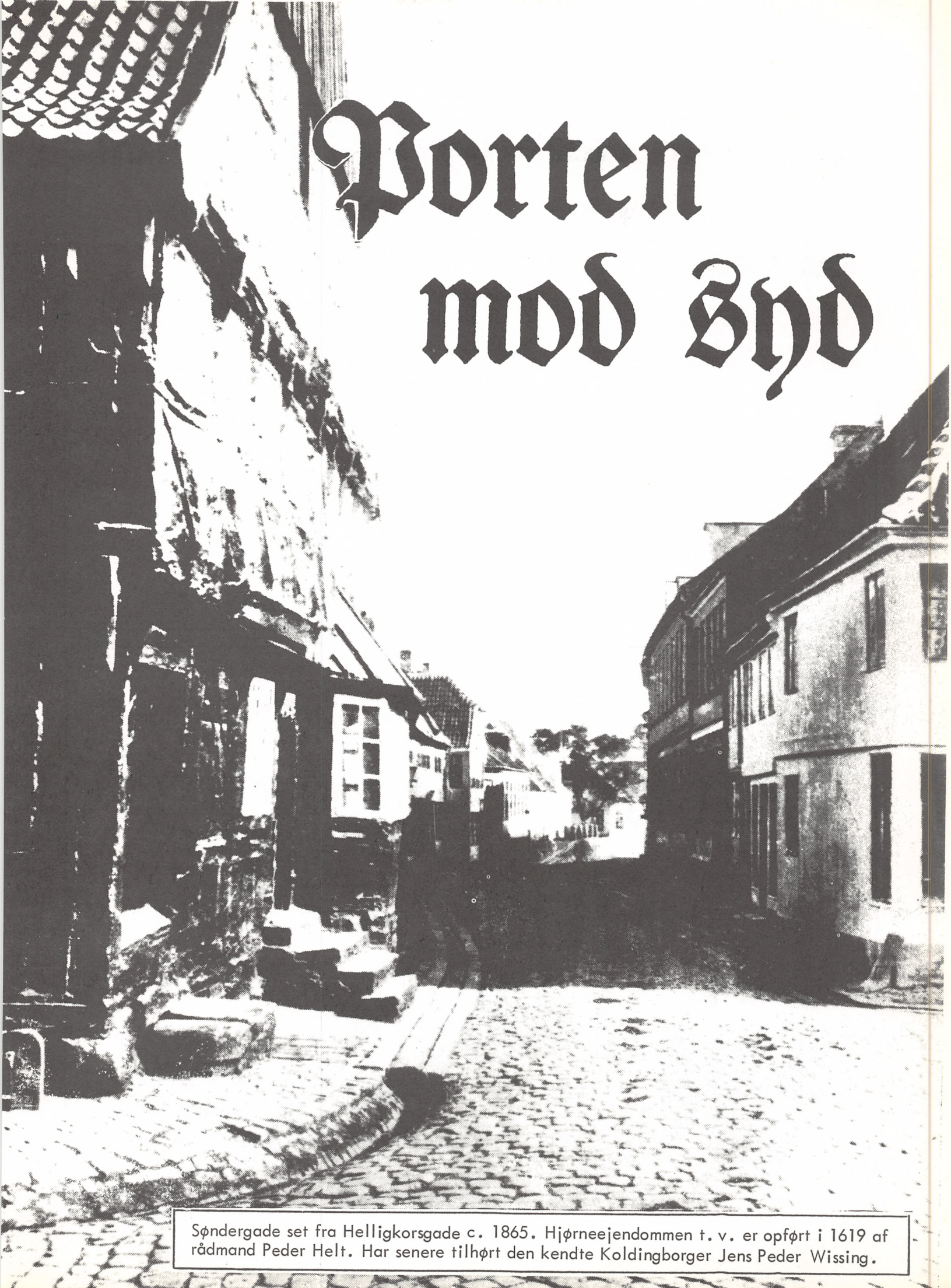


For mere end 50 år siden startede Maria Mikkelsen børnehaven i Hyrdestræde, men 1. oktober sagde hun farvel og oevrdrøg arbejdet til nye og yngre kræfter. Her ses ved afskedsreceptionen formanden for børnehavens bestyrelse direktør Carl Johan Meyer, Maria Mikkelsen, Den ny leder fru Bente Christensen og kassereren, salgsschef Hans J. A. Krog.



FOLKEBLADET -
nøglen til
sydjyllands store
købermarked . . .

Porten mod Byd



Søndergade set fra Helligkorsgade c. 1865. Hjørneejendommen t. v. er opført i 1619 af rådmann Peder Helt. Har senere tilhørt den kendte Koldingborger Jens Peder Wissing.

Det kan være dyrt at tage fejl

SERVICE

Vor varme linje klarer alle Deres radio- og TV-problemer 100% effektivt.

12 måneders garanti på alle nye varer

God reel byttepris for Deres brugte anlæg

Gerne konto over 12-18-24 el. 36 mdr.

14 dages fri ombytningsret på alle nye varer

Altid god plads på vor fri parkeringsplads

Altid de nyeste modeller på lager - og vi demonstrerer dem gerne for Dem

De er altid meget velkommen til en uforbindende demonstration.

Vi har hjulpet mange fejltagelser!

Vore kunder er det bedste, vi har!

Derfor er vi på tærne for Dem lige fra begyndelsen. Vi vil gerne, at vore kunder er tilfredse med os - også om 10 år.

TVUSET

Haderslevvej 150, Kolding
Tlf. (05) 52 84 21

TANDBERG . B & O . PHILIPS . ITT . SHAUB-LORENS . ELTRA . DUX . ARENA

Alt til
HUS



HOBBY
HAVE



Søndergade 1870 - for 100 år siden.

Koldings port mod syd er i snæver forstand Sønderport og Sønderbro, men i lidt videre forstand Søndergade fra Rendebanen-Helligkorsgade til Dalbygade-Tøndervej.

Ad denne strækning gik Danmarks forbindelser til Europa, her gik Kongerigets forbindelser til Hertugdømmet og her gik Koldings forbindelser til oplandet.

Syd for Søndergade gik Sønderlandevej (nu Haderslevvej), hovedvejen mod syd, og mod øst førte Dalbyvej og mod vest Seestvej (senere Frederiksgade — nu Tøndervej).

Søndergade er ikke en af Koldings ældste gader. Man kan antage, at den er opstået, efter at den gamle by med voldgrave omkring er blevet for lille for en øget befolkning, hvorfor byen har kultiveret engstrækningerne syd for byen ned mod åen. Her var en naturlig grænse, og her blev port og bro bygget. Den gamle hovedvej over Sct. Jørgensbjerg og med bro omkring den nuværende Vesterbro blev nedlagt, da byens tyngdepunkt flyttedes fra vest mod øst, mod det nuværende centrum.

Om Sønderport og Sønderbro lå, hvor den nu ligger, kan betvivles — måske har åens løb været lidt nord for det nuværende — ved udgravningerne i Brostræde i 1969 for det nu opførte »Føtex« så man pæleværk m. m., der kunne tydes som rester af en evt. bro — men de moderne gravemaskiner og bygherrer har ikke tid til at lade den slags undersøge, og de, der burde have interesse heri, Nationalmuseet og fagarkæologer, blev borte trods henvendelser fra lokalhistorikerne. Nå, så-

dan er det gået mange steder i Kolding, og derfor ved vi alt for lidt om den gamle by. Fremtiden fjerner fortiden — fremad — fremad.

Søndergade hed oprindeligt Brogade eller Portgade og gik kun til Sønderbro. Landevejen syd for broen var ikke bebygget bortset fra nogle få gårde tæt ved åen.

Men gaden havde grokraft. På Rantzhaus prospekt over Kolding fra 1585 ses 5—7 huse syd for åen, på Reesens fra 1677 er intet anført, men i Pontopidans »Danske Atlas« fra 1763 er afsat fire gårde, de to med stor grund, og herefter skrider det fremad. I 1800-tallet blev gaden udbygget, og der kom huse ad Dalbygade og Seestgade. Her på hjørnet af Seestgade og Sønderlandevej anlagdes »den nye kirkegård«, der i dag er den gamle.

Fra 1860 til 1870 voksede Koldings indbyggertal til det dobbelte, nemlig 5000, og der blev bygget ud langs Sønderlandevej og lidt om ad Agrupvej inden 1900.

»Porten mod Syd« var Søndergade — en af byens vigtigste — her var butikker, værksteder og værtshuse — her var liv og færdsel — her var byens strøg. Her opstod begrebet »Søndergadenfolk«, og selv om bro og å skilte lidt, følte man sig dog som hørende sammen, som havende fælles interesser, især til byens øvrige gader. Søndergadenfolk var absolut byens ypperste — når de selv skulle sige det. Selv om en politisk modstander kom i byrådet, var det dog til at bære, når han var fra Søndergade. Mere nøgterne og objektive seende vil dog måske nok mene,

at ikke alle Søndergadenfolk var engle, at der trods alt var enkelte sorte imellem.

I tankerne vil jeg prøve at gå gennem Søndergade og erindre nogle af dens virksomheder og beboere gennem de sidste par hundrede år — en absolut subjektiv skildring, hvor en del kan være husket forkert, og hvor en del er glemt.

En gennemgang af hvert hus, hver gård i gaden med alle de skiftende beboere og virksomheder, begyndende fra første folketælling i 1787 eller før og op til vor tid ville være en spændende og interessant opgave, men hvor findes den, der har tid og kræfter dertil. Som en udvej vil jeg foreslå, at alle mennesker med tilknytning til Søndergade skriver om, hvad de husker om dem og dens beboere og sender det skrevne til Byhistorisk Arkiv på Centralbiblioteket, hvor sådant materiale opbevares.

På hjørnet af Helligkorsgade lå »Helts Gård«, bygget 1619. Købmand Peder Helt var velhavende og sammen med sin slægt stiftede han mange legater til fordel for Kolding. Han var gift med Mette Nielsdatter, og jeg nævner hendes navn som en cadeau til det smukke køn, der jo i gamle dage som i dag levede i et mandssamfund som en pendent til manden, anonymt i køkkenet. Peder Helt var rådmand og i ni år kæmper, han forestod ombygningen af Rådhuset i 1609 og opførelsen af Nørreport i 1600.

Gården ejedes i 1800-tallet af særlingen, agent Jens Peter Wissing, som også betænkte Kolding med legater, og

Den gamle forretning, der med begreberne kvalitet og service i højsædet
danner ramme om Koldings nye store sportsmagasin, hvor De finder alt til
Deres fritid.



SPORT
JAGT
FISKERI
RIDNING

SØNDERGADE 6 - TELEFON (05) 52 12 42

SPORT
JAGT
FISKERI
RIDNING

TRE GODE PRODUKTER
FRA KOLDING

**KÆMPE
MARGARINE**



**SOLKILDE
PLANTEMARGARINE**

**KOLDING
hus margarine**

**Robert
Steinfath**

BLIKKENSLAGER
AUT. GAS- OG VANDMESTER

Grundlagt 1859

•
Søndergade 6 . Kolding

Tlf. 52 04 01

•
GENNEM 3 GENERATIONER:
HÅNDVÆRK MED TRADITIONER



P. W. CHRISTIANSEN

Søndergade 26 **KOLDING** Tlf. (05) *52 43 88

LYS . KRAFT . VARME . BELYSNINGER

hvis pompøse gravsten endnu ses på den gamle kirkegård. Gården var dog efterhånden så forfalden, at den i 1867 blev nedbrudt. I gården i den nuværende ejendom, Søndergade 1, sidder i muren en egetræstavle fra Helts tid, som er ved at rådne op, skønt lokalhistorikerne har tilbudt at redde den.

I den nuværende ejendom lå i mange år S. Jensens isenkramforretning, omkring 1. verdenskrig en gammeldags hyggelig butik med slidt gulv og disk og reoler mærket af alder og brug og med masser af skuffer med masser af spændende småting for byens håndværkere. S. Jensen, som han altid kaldtes, hed Søren Jensen, og var en pæn ældre mand, man havde respekt for. Han var venlig og høflig og var direktør i Discontokassen. En søn, Oluf, var i skolen noget af en vildbasse, men ellers en populær dreng.

For en halv snes år siden blev indrettet herreekviperingshandel i ejendommen, der i dag ejes af købmand Grønfeldt, medlem af dynastiet Grønfeldt, grundlagt af Levi Grønfeldt i Odder og med forretninger i de større østjyske byer.

Syd for hjørneejendommen — stadig på gadens østlige side — lå »Socialdemokraten« med redaktion og trykkeri. Den var startet 1. 10. 1897 med 350 abonnenter og typograf L. V. Hansen som redaktør. Avisen blev indtil 1908 trykt i Esbjerg og derefter i Kolding i »Højskolebladets Trykkeri« (nu Konrad Jørgensens) for endelig i 1930 at få eget trykkeri. For nogle år siden gik avisen igen over til udenbys trykning.

L. V. Hansen døde allerede 1903 og afløstes af N. Andreasen, der arbejdede avisen godt fremad, og som bl. a. skrev voldsomt mod Koldings dårlige beværetninger og alfonsuvasen. Han blev senere formand for finansudvalget.

Derefter kom Knud Hansen på redaktørstolen. Han var oprindelig øl-kusk for Slotsmøllen, men havde været medarbejder ved avisen siden 1897. Han blev en meget dygtig redaktør, blev medlem af byråd og folketing, og var i flere år borgmester for Kolding. Som folketingsmand gjorde han meget for Kolding og var til stor hjælp også for de senere konservative borgmestre. En søn var afdøde forhenværende forsvarsminister Rasmus Hansen.

En overgang var på bladet ansat den senere så bekendte folketingsmand Peter Sabroe, der især huskes for sin indsats for børnesagen. Der er iøvrigt skrevet en film om ham.

I 1920 blev Søren M. Jensen medredaktør. Han var også en overgang byrådsmedlem og borgmester og kendt som en rolig og besindig mand. Han lever som pensionist den dag i dag.

Herefter fulgte den nuværende redaktør Jørgensen, under hvis styre avisen flyttede til større og mere hensigtsmæssige lokaler i Markdannersgade.

Avisen har skiftevis heddet »Kolding Socialdemokrat«, »Tidens Tegn« og »Jysk Aktuelt«. Kært barn har mange navne, men de forskellige navne synes ikke at være tiltrækkende nok for den gruppe mennesker, hvis interesser avisen især mener at varetage. Også denne avis mærker de trange kår, som i vor tid er lokalavisernes — forstå det, hvo der kan.



Søndergade ca. 1920 - for 50 år siden.

Hvor nu det nye »Føtex« har rejst sig, lå en stor gammel gård med port ind til en rummelig gårdsplads og strækkende sig hen og rundt om hjørnet af Brostræde.

Her lå »Harmonien«, en beverdnng med ramasjang og druk. Man hviskede, man tiskede, når man forarget gik forbi dette syndens tempel — en skamplet på Søndergade. Iøvrigt var lokalerne dekoreret af den kendte humorist Storm Petersen — det var faktisk interessant, om der findes billeder af denne udsmykning.

På en af sidebygningerne i gården sad en gammel sandstenstavle, som det forhåbentlig lykkes at redde til Koldinghus Museum.

Gården var i flere år Koldings posthus. Her ankom om aftenen en postvogn fra Hamborg, og byens folk myldrede til for at høre de sidste nyheder fra det store udland.

Under treårskrigen var det kongelige våbenskjold på postvognen en torn i øjet på oprørerne, selsvig-holstenerne, så de erstattede det med deres våben. Dette irriterede en ung kongetro bagermester Windeløw, der boede lige overfor posthuset i nuværende bager Kjøngs ejendom. Windeløw oversmurt det holstenske våben med tjære, men måtte så til gengæld »gå under jorden«, da Kolding blev besat af oprørerne kort tid senere.

En overgang var i gården forskellige lagre og værksteder, bl. a. et gørtleri og et snedkerværksted.

På hjørnet af Brostræde havde træskomager Jacobsen sin butik med værksted bagved. Jacobsen var venstremand og en overgang medlem af byråd og ligningskommission. Han var respekteret som en dygtig og påpasse-

lig mand og gjorde god indflydelse mange steder. En søn er kontorchef i Sparekassen.

Brostræde har haft mange navne: Lillestræde, Skidenstræde, Rakkerstræde og Bøddelstræde, men det er en anden historie. Koldings kendte lokalhistoriker, P. Eliassen, antyder i sin Koldingbog muligheden af, at »bøddeliet«, bøddelens bopæl, lå på det SV-hjørne af Brostræde-Søndergade.

På dette hjørne og hen til Sønderbro ligger J. P. Jensens isenkram- og jernhandel. I butikken var masser af spændende ting, og personalet var altid venligt og i godt humør. J. P. Jensen selv var grosserer og sås ikke i butikken. Privat boede han i villa »Hecama«, der eksisterer endnu på hjørnet af Haderslevvej og Bellevuegade. Villæns navn var dannet af børnenes navnes forbogstaver. Han kørte i landauer med kudsk, den tids statussymbol, som nok kunne få folk til at måbe, når det skinnende køretøj med de skinnende heste med det skinnende seletøj med de skinnende forniklede dingeroter su-sede forbi med den strunke kudsk og den fornemt tilbagelænedede grosserer, begge med skinnende høje hatte. Gedit-gent solidt håndværksarbejde var så-dan en ekvipage, ikke som det elendig seriefremstillede blikkram, som i dag er statussymboler, hvorved vi prøver at imponere — eller myrde hinanden. Der var stil over den tid.

På Søndergades vestlige side lå på hjørnet af Rendebanen i førkrigstiden Hansen og Sørensens manufakturhandel — en gammel forretning, der i 1877 ejedes af en Fr. Warburg, der arvede den efter Jacob Warburg. I dag er det Jochumsens udstyrsforretning, der ligger på dette hjørne.

De gi'r mere når De giver en bog



BARKHOLTS BOGHANDEL
JERNBANEGADE 1 A - 6000 KOLDING - TLF. (05) 52 15 33 - GIRO 52 85



KONRAD JØRGENSENS BOGTRYKKERI A/S

L. FUGLSANG & SØNNER

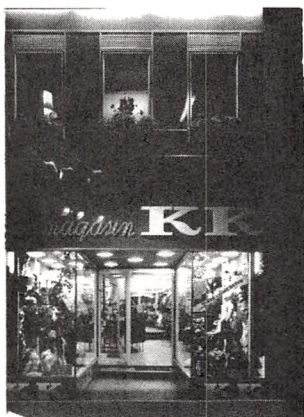
SLOTSGADE 6-10 · KOLDING

· TELF. * 52 14 88

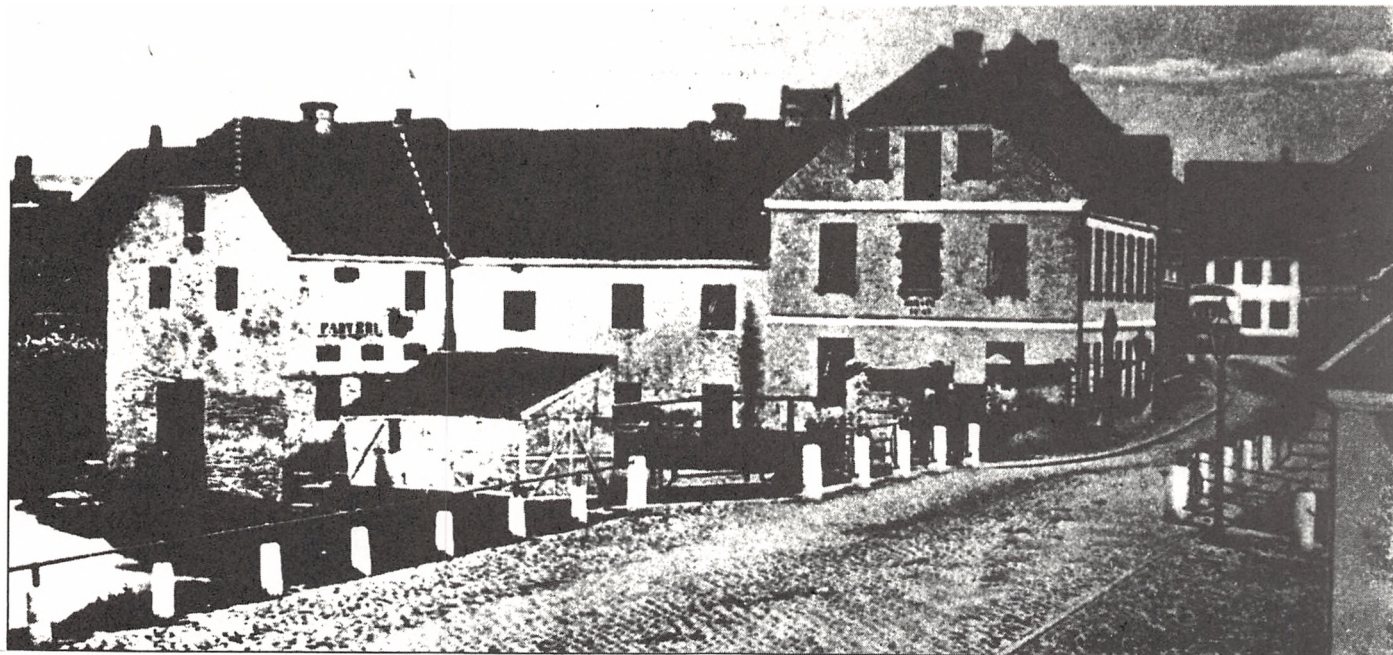
Bøger

merkantile tryksager

eget bogbinderi



Det var i 1958, Kirstine Krogsgaard åbnede Magasin K. K. i Østergade nr. 14, Kolding. Det viste sig hurtigt, at der var behov for en specialforretning for beklædning til børn og unge. Forretningens omsætning voksede år efter år takket være et stort udvalg til fornuftige priser. Magasin K.K. indgår nu som et naturligt led i den række af specialforretninger, der præger gågaden i dag.



Sønderbro 1877.



Lidt sydligere i gaden ligger Stein-faths blikkenslager- og sanitetsforretning med værksted i kælderen. Den har ligget her i to generationer, men startedes af tredje generation på Rendebanen. Den nuværende indehaver, Robert Steinfath, er meget lokalhistorisk interesseret, men desværre sparsom med skriftlige beviser på sin store viden.

I ejendommens sydlige ende var en port. Den blev lukket i den inderste ende og en træhandler Juhl fyldte den med al slags træarbejde, kar, ballier, bærelåg, legetøj, trillebører, river m. m. Juhl hed aldrig andet end »Manden i æ port«, og var en god forretningsmand. Han var jyde i bedste forstand med talent for at handle. Senere udvikledes varelageret med mange andre ting og det smalle fortov blev fyldt op, så fodgængere måtte passere ude i rendestenen med fare for at blive kørt ned af løbske heste. Juhl standsede forøvrigt engang et sådant par, hvorved ulykker blev undgået.

En mand købte en barnevogn hos Juhl. Den blev senere byttet med en promenadevogn og efterhånden som årene gik med en legevogn, en barnetrillebør, en trehjulet cykel og et løbehjul — og hver gang fik Juhl kontanter plus et brugt køretøj, der så solgtes til kunder med små penge.

I dag er »Porten« udvidet op i ejendommen og er en velassorteret sportsforretning, der indehaves af købmand Simonsen.

Herefter ligger bagermester Kjongs ejendom, der i tre generationer har været slægtens. Som ovenfor fortalt, ejedes bageriet i 1840-50'erne af bager Windeløw. Hans svigerinde, den ugifte Mette Cathrine Thomsen, var bagerjomfru hos ham og har i en efterladt dagbog skildret krigsårene og forholdene i Kolding. Da Windeløw måtte »gå under jorden«, trængte holstenerne ind i bageriet for at finde ham og truede bagerens kone med sabel. Hun sagde tappert, at hun ville modtage, hvad man havde tiltænkt hendes mand, men der skete dog intet slemt med hende.

Under Koldings bombardement den 23. april 1849 faldt en bombe ned i huset, medens beboerne sad gemt i kælderen. Den kom dog kun på loftet, og der skete ikke noget i denne omgang. Baghuset brændte og med det en af grisene. Senere blev vinduer slået ind og det indre ødelagt af plyndrende oprørere.

Værre gik det naboejendommen, farver Utzons, der brændte. Her havde været farveri siden 1685, og er det endnu. Slægten Utzon, hvis stamfaders epitafium ses i St. Nicolai Kirkes våbenhus, havde det i mange år, indtil det i 1920'erne overtoges af farver Mosbæk, fra hvem det gik til datteren og svigersønnen, Walter Jensen, der nu driver den gamle virksomhed på moderne vis.

Det gamle farveri, som brugtes af Utzon, med de gamle kedler og maskiner står nu i »Den gamle By« i Arhus. På en bro i åen kunne man se farveren ligge på knæ og skylle tøj, uanset hvordan vejret var. Farver Utzon var en fin gammel herre med kasket, blankpudsede træsko og blåstribet skjorte med orden i sagerne og i økonomien.

I slutningen af 1800-tallet, da nye politiske partier (datidens provoer) dukkede op, deltes byen så skarpt, at kun de gode højremænd kunne få farvet hos Utzon, medens de rebelske gik til gamle Boesen i Losbygade, der var venstremænd. Desværre forlyder der intet om, hvorvidt Utzon foretrak grøn farve og Boesen rød, men måske var de politiske farver ikke slået an dengang.

Et skilt i butikens vindue oplyste, at »Sort farves hver Dag«, og det havde betydning, da alle pæne mennesker omgående skulle have tøj farvet sort, når dødsfald i familien indtraf. Særligt kvinderne var ivrige, de nød sikkert på denne billige måde at få en slags nyt tøj i en tid, hvor en ny kjole var lige så almindelig som en tolver i dag. Lidt sladrende hviskedes om nogle, der endog lod deres undertøj (tys, tys) farve sort, men det var jo nærmest forargeligt — gysende forargeligt.

I den sydlige ende af ejendommen ligger Popp's herreekviperingsforretning, der er en aflægger af den ældre Popp's lignende forretning, der lå lige syd for jernbanen og kom i klemme, da banen blev dobbeltsporet.

Dette var lidt om halvdelen af »Porten mod Syd«, Søndergade nord for åen.

Flaskehalsen i porten var — og er — Sønderbro. Broen i dag er nogenlunde som den har været de sidste halvfyrdes år, brobuerne er de samme, men gadebelægningen er dog udskiftet nogle gange. Til vor tids trafik er broen for smal, hvorfor man har måttet bygge nye broer øst og vest for den. I ældre tid var det en fordel, at broen ikke var for bred, da den dannede toldgrænse mellem Nørre- og Sønderjylland, mellem kongeriget og hertugdømmet. Blandt andet skulle alt kvæg, der eksporteredes sydover, kontrolleres og fortoldes her. Told på kvæg vides at være opkrævet fra 1475 og op i 1600-tallet, og indtægten for staten sidestilles en overgang med Øresundstolden. Senere opkrævedes komsumptionsafgift, told på varer, der fra oplandet indførtes til byen — en naturligvis meget forhadet told, som man mest muligt snoede sig udenom ved smugleri.

Åen og især jernbanen, der blev anlagt for hundrede år siden, skiller Kolding i to dele, og på samme måde skiller de også Søndergade i to dele, men Sønderbro forener dem, så gaden alligevel føler sig som en helhed.

Om den anden halvdel af »Porten mod Syd«, Søndergade sønd for åen, kan man erfare i næste nummer af Kolding.

Nye gardiner

til enhver lejlighed!

**vi måler
syr og
monterer**



Østergade 13 . Kolding . Tlf. 52 35 22

BYENS SPECIALFORRETNING I

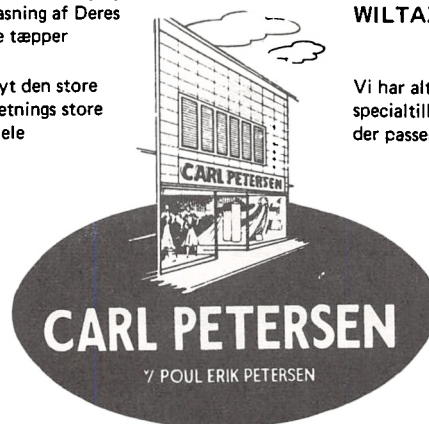
GULVTÆPPER og SENGEUDSTYR

hvor service er en
selvfølge, og vort
navn Deres garanti.
Vi ta'r mål og giver
Dem tilbud helt uden
forbindende, og vi
hjælper Dem gerne
med forandring og
tilpasning af Deres
egne tæpper

GRAM
EGE
WITTRUP
HØJER
WESTON
WILTAX

Benyt den store
forretnings store
fordele

Vi har altid et
specialtilbud,
der passer til Dem



Østergade 26 . Kolding . Tlf. 52 04 38

Bech & Nielsen

TØMRERMESTRE

MASKIN- OG BYGNINGSSNEDKERI
GULVAFSLIBNING



SØNDRE RINGVEJ 40 . KOLDING

TLF. (05) 52 50 05



Deres bohaver i kyndige hænder
VI KLARER ALT - OVERALT

Kolding Flytte forretning

RUD. JENSEN

BORGERGADE 13

TLF. 52 04 10

OPBEVARING
PAKNING
FORSENDELSE
til ind- og udland



1. april 1970 var storkommunen Kolding en realitet - og 1. maj bød Kolding by omegnskommunerne velkommen i storkommunen med en storstilet byfest. Alle de handlende havde flyttet deres forretninger ud på gaden og skabt fremmede miljøer, som virkede festligt og ansporende på købelysten.

Kolding- begivenheder 1970

KORT FORTALT



Januar

1. Politiass. Gunnar Sørensen har 25 års jubilæum.
4. Fru Emma Therkildsen, Nordre Ringvej 12, 85 år.
5. Vognm. A. Bro Nielsen, Seest, 60. Sv. Age Lumby, Dalby, 60.
6. Læge Søholt, Kolding sygehus, bliver speciallæge i kirurgi.
10. Fru Astrid Jacobsen, Dreyersvej, 60.
12. Fru K. Lorentzen, Hejls, 60. Fru Ester de Place, Østerby, Vamdrup, 60.
13. Pens. overpostbud Anders Th. Nielsen, Kolding, 80. Erling Meyer, Kolding, forfremmes til 1. maskinmester ved A. P. Møllers rederier.
16. Driftsleder Chr. Helleufer, Kolding, 60. Chr. Degn, Overby, Hejls, 70.
17. Lektor Holger Bennetzen, Kolding, 60.
19. Marius Jensen, Kongebrogade 12, 80.
20. Kedelp. Aage Nørgaard. Bakkevej 19, Kolding, 70.
26. Parkeringsvagt Johan Dahl, Kolding, 70. Chr. Guldager, Grønninghoved, 80. Husmand Hans Petersen, Ødis-Bramdrup, 70.
30. Fru Else Marie Nielsen, Cypresvej, Kolding, 80. Kørelærer Marinus Jørgensen, Taulov, 75.

Februar

1. Iver Hansen og hustru, Strandvejen 47, Kolding, fejrer guldbryllup. Smedemester Aage Domensky, Kolding, 60 år.
2. Havnearb. H. Nielsen, Røddingvej, Kolding, 60 år. Revisor Simon Schmidt, Koldingfjordskolen, 70.
4. Fru Katrine Kjær, Seest bakke, 80.
7. Bankfuldmægtig Hans Høffding, Kolding, 60 år.
8. Fhv. tromlefører Chr. Hansen, Kolding, 75 år. Fru Marie Juhl, Stejlbjergvej 23, Kolding 70 år.
15. Fru Birgitte Nielsen, Elmevej 14, Kolding, 75 år. Alfr. Mikkelsen, Sneppevej 22, 60 år.
17. Karl Gossmann, Sct. Jørgensgade, 70 år. Gdr. Jacob Clausen, Tvensdesminde, Vonsild, 60 år.
18. Værkmester Hans Jensen, Sct. Knudsvej 14, 60 år.
20. Gdr. Chr. Rasmussen, Påbygård, 70 år. Anna Katrine Poulsen, Katrinegade 9, 70 år. Tømrer Jacob Christensen, Fru Jyttesvej 3, 60 år.
21. Postforv. P. J. Pedersen, Kolding, 60 år.
22. Laurids Klinge, Kongehusvej, 70 år. Portner Hans Peter Jensen, Olaf Ryesgade, 60 år.
23. Fru Kirstine Kongsted, Bølling, 60 år. Direktør Søren Nissen, Strandhuse, 60 år.
28. Fhv. skovarbejder Peter Christensen, Agrtrupskov, 80 år.



Vinteren var strid, og oceaner af sne vältede ned fra himlen - til fryd for vore friluftsglade unger, som her ses foretage en rutchetur ned ad en stejl bakke.

Per Bach

BLIKENSLAGER-,
GAS-, VAND- OG SANITETSMESTER

KOLDING

VÆRKSTED: LÅSBYGADE 32
PRIVAT: DYREHAVEVEJ 149
TELEFON (05) 52 87 87
GIROKONTO 14 43 97

SEJLMAGER
PRESENNINGER
FLAG
OG VIMPLER

C.C. Fussing

Sdr. Havnegade 34
Tlf. 520171



Valget i marts gav en meget stor personlig sejr for borgmester Peter Ravn, som her sammen med partifæller fejrer begivenheden ved en håndbajer efter valgets afslutning

Marts

1. Postbud A. F. Nord, Kolding, ud-nævnes til overpostbud.

2. Chokoladearb. Alexander Mortensen, Kolding, har 50 års jubilæum på FDB. Fhv. vognmand Hans Møller, Teglgårdsvej, bliver 85 år. Fru Eva Jørgensen, Brændkærgade 30, 65 år. Thorvald Bunkenborg, Sjølund, 65 år.

3. Kommunalarbejder Ejner Ehrhoff Christensen, Knud Hansensvej, 60 år. Fru Anne Eskelund, Grønninghoved, 75 år.

4. Fru Mette Kjerstine Olsson, Udsigten 3, bliver 70 år.

6. Fru Misse Strårup, Lykkegårdsvej, 60 år.

7. Fru Jenny Christensen, Tøndervej 42, 60 år. Gudrun Dam, Chr. Bergsvej 6, 70 år. Fhv. kranfører Jørgen Nielsen, Sankelmarksvej, 70 år.

8. Fru Ingeborg Larsen, Ndr. Ringvej, 65 år.

9. Fru Dagny Petersen, Alpedalen, 60 år. Malermester Peter Jensen, Vester Nebel, 60 år.

11. Fru Kirstine Lauritsen, Violvej, 75 år. Samme dag fløj den 89-årige Bertha Refsgård fra Nr. Bjært til Argentina for at besøge sin datter og familie.

13. Alfred Jensen, Svanemose, Vonsild, bliver 70 år. Otto Sager, Borthigs-gade, bliver 75, og enkefru Missen Nielsen, Ejlersvej 28, 70 år. Fru Margrethe Hede, Brændkærgade 14, fylder 80 år.

14. Afd.leder hos Oscar Christensen, Henrik Eriksen, Kollingsgade, fejrer 50 års jubilæum i firmaet. Musiklærerinde Michaeli Uldall, Egtved, bliver 65 år.

15. Anker Beirholm, Sdr. Stenderup, 65 år. Pensionist Jens Lydiksen, Ha-

derslevvej 183, Kolding, fylder 75 år. Samme dag har gartner Alva Jørgensen været ansat i 30 år som gartner på »Strårup« i Dalby.

16. Fru Inger Holm, Vester Nebel, 60 år. Fhv. assurandør Hans Larsen, Kolding, 85 år. Landmand Carl Buch, Mariesminde, Knudsbøl, bliver 70 år, og fru Jenny Frederiksen, Cedervej, Kolding, ligeledes 70 år.

17. Fru Frederikke Tharkovski, Svallevvej 38, 80 år.

18. Driftsleder Poul Nielsen, Skovbogade, 60 år. Malermester M. C. Nielsen, Piledamsvej, 70 år.

19. Kørel. Hans Pedersen, Aalykke-gade, 70 år.

20. Karen og Alb. Madsen, Strandhuse, fejrer guldbryllup.

21. Aksel Tønnesen, Frydenborg, Varmark, 65 år. Fru Elna Ingemann, Carstenskjoldsvej, 65 år. Fhv. vognmand A. P. Wind, Violvej, 75 år, og fru Margrethe Hede, Læssøegade 35, bliver 65 år.

22. Fru Magdalene Johansen, Borlev, Gravens, 60 år.

23. Fru Carla Emilie Nissen, Cypressvej, 60 år. Pensionist Hermann Jepsen, Gelballe, 70 år.



Maleren Thomas L. Jørgensen holdt forårsudstilling i "Borgerkroen". Her betragter han et af sine yndlingsbilleder, som alle har den kappeklædte kvinde som motiv.

25. Gdr. N. Balling, Stranden, Re-
bæk, 70 år.

26. Fru Marie Jensen, Piledamsvej
1, fylder 75 år. Fhv. tobakshdl. Leon-
hardt Johnsen, Jovavej, 70 år.

27. Maskinmester Peter Sørensen,
Haderslevvej 7, bliver 60 år, og fru
Anna Bentzen, Erik Glippingsvej, 60
år.

28. Fru I. Robdrup, Cypresvej, fyl-
der 70 år.

31. Peter Hansen, Gramrolighed 6,
bliver 90 år.

April

1. Fuldmæ. Holger Hedegård, fejrer
25-års dagen for sin ansættelse på
kæmnerkontoret i Kolding. Også fuld-
mægtig O. Biltoft-Jensen fejrer et ju-
bilæum for sin ansættelse ved kom-
munen, dog 50-året. Køkkenchef Chri-
stian Block har 25-års jubilæum på
samme arbejdsplads, nemlig »Saxild-
hus«. Forvalter C. Lorentzen, har væ-
ret ansat 50 år i Harald Andersens
kafferisteri, og endelig kan opsyns-
mand i byparken Jens Skovgård An-
dersen, Brunebjerg, fejre sit 25-års
jubilæum som opsynsmand. Dansk
DatSERVICE udnævner sin kundechef,
Poul Andersen, til leder af Kolding-
afdelingen. Fru Mette Beyer, Kær-
mindevej 55, 75 år. Mekaniker Chr. V.
Weber, Ravnsbjerg, 60 år. Fru Lydia



Overtjener Heibøll, som var medstifter af Kolding Tjenerforening, modtager her ved foreningens 50-års jubilæum en gave af fru Maja Rasmussen, Industrirestauranten.



Kvalitetsvarer til priser med
mening i.

Droger, kemikalier, medicinal-
varer, kosmetik, artikler
for syge- og barnepleje.



B. Aagaard

TEKNISK MATERIALHANDEL



Indehaver: Bent Uldall Steinfath.

Torvegade 5 . Kolding . Tlf. 52 69 00



Da forårets tøbrud satte ind, skete der mange alvorlige skader. Her er et billede fra Grønningen, som et par dage var fuldstændig afskåret fra omverdenen, da vandet fra Byparken trængte sig frem.

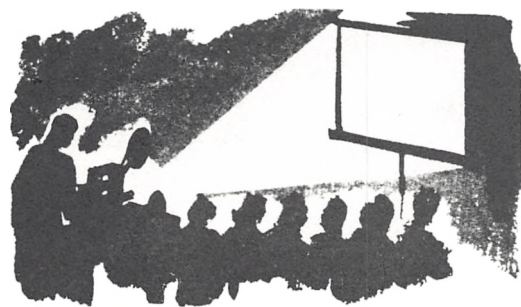


Foto- magasinet

Jernbanegade 8 . Kolding
Tlf. 520521.

Byens ældste foto-specialforretning



BENDIXEN
BRILLER

Oliefyr
Centralvarme
Fjernvarme

Max Zeller

Tlf. 52 1598.

Jovavej 1 a . Kolding

Hansen, Domhusparken 8, fylder også 60 år. Ligeledes skoleinspektør Johs. Ellegård, Ødis. Forretningsfører Ester Rasmussen forlader efter 48 års ansættelse Kolding sygekasse.

3. Ekspeditionssekretær Per Larsen, Chr. Bergsvej, kan fejre 25-års dagen for sin ansættelse i MLU. Fhv. manufakturhandler Jørgen Degn, Bække, bliver 90 år. Fhv. danselærerinde Ellen Madsen, Mariegade, bliver 80 år. Det gør fru Anna Petersen, Carl Plougsvej 43, også. Kontroltelefonistinde fru Gudrun Gravesen fejrer 25-års dagen for sin ansættelse i Jydsk Telefon.

4. Fru Petra Kousen, Kirkevejen, Hejls, bliver 80 år. Fhv. amtsvejmand Hans Davidsen, Drammensvej, også 80 år. Fhv. hotelejer Buus, Hejlsminde, fylder 75 år. Jens P. Thuesen Andersen, Cedervej, 60 år. Chokoladearbejder Jørgen Rudbeck har været 50 år hos FDB.

5. Arbm. Carl Thomsen, Grønninghoved, fylder 60 år.

6. Købmand Gustav Odle, Vonsild, 75 år. Elisabeth Møller, Seest Østerskov, 70 år. Fru Erna Bank, Dalby Møllegård, 60 år. Overpostbud A. M. Jensen, Kolding, har taget afsked med post- og telegrafvæsenet p. g. af alder. Og ved Fanø navigationsskole har Peter Messmann bestået skibsførereksamen. På forsikringshøjskolen er eksamen som assurandør bestået af Aage Engedal, MLU. Fagprøven for post- og telegrafvæsenets embedsklasser er bestået af J. P. R. Christensen, A. H. Jensen, A. M. Toftdahl og B. Eliassen, alle Kolding.

7. Magda Jensen, Bakkevej, Bramdrupdam, 70 år. Fhv. portner på Kolding domhus Jens Møller Nielsen, Domhusparken 2, fylder 85 år.

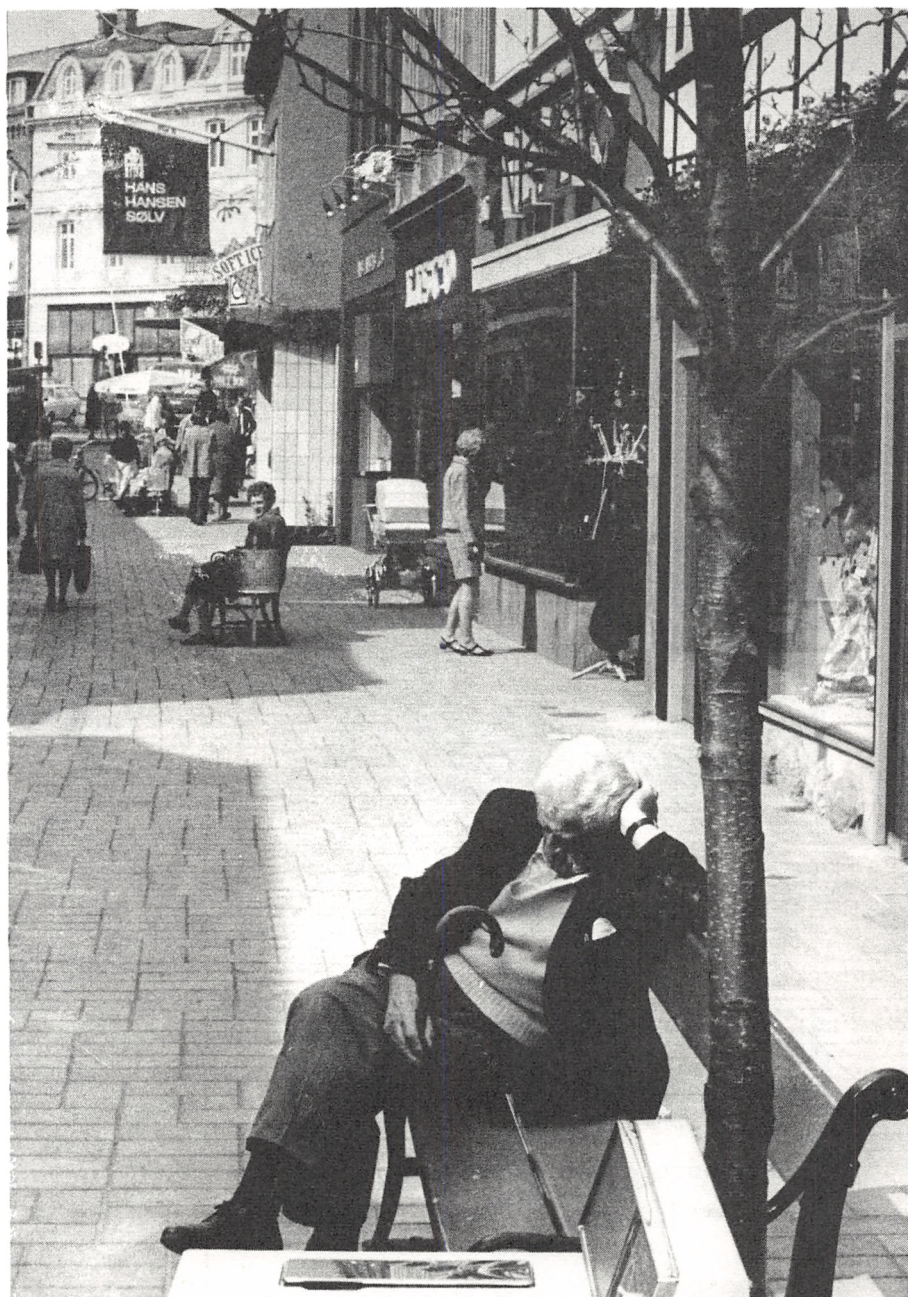
8. Fru Lydia Hansen, Domhusparken, bliver 60 år. Mekaniker Chr. Weber, Ravnsbjerg, fru Mette Beyer, Kærmindevej, også 60 år.

9. Martin Henningsen, V. Nebel, 60 år. Otto Jensen, Lejrskov, 70 år.

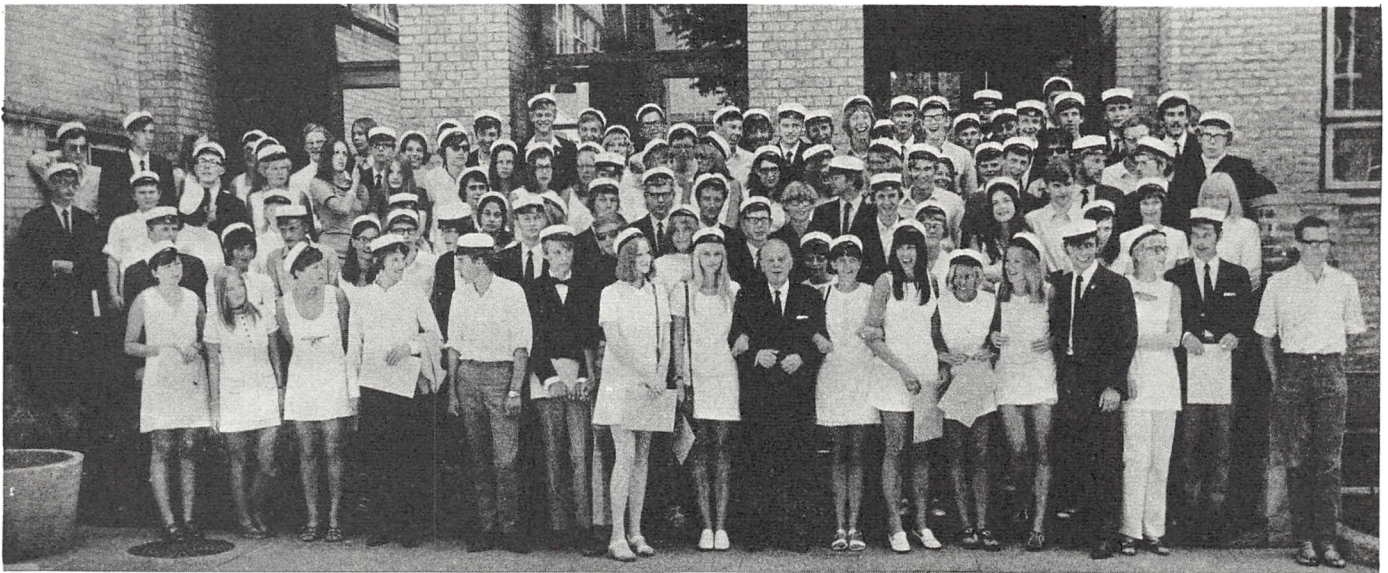
10. Distriktschef i Jydsk Telefon Johs. Immanuel Lingegård, 50 år. Fru Anna Rasmussen, Kikkenborgvej 62, fylder 70 år, og vejer Carl E. Lind, Agtrupvej 14, bliver 65 år. Husmand Viggo A. Mortensen, Bølling, 65 år.

12. Hans Hansen, Reinholdts bakke, Lunderskov, 80 år.

13. Fhv. vognmand P. Schultz, Stationvej, 70 år. Jens Jørgen Lauesen, Haderslevvej 85, bliver 70.



Det kan være trættende at stavre rundt i byens gader, men heldigvis har vi fået gå-gaden, hvor den trætte vandrer kan få et hårdt tiltrængt hvil midt i solen.



Rektor Moseholm ses her med 1970-studerholdet, som var hans sidste, idet han kort efter på grund af alder tog afsked med sine elever og med skolen

14. Rasmus Nielsen, Viuf, 70 år. Fru Inge Haue, Tersbøl, 70 år. Fru Meta Kühne, Hostrupvej 38, bliver 60 år, ligesom kommunesekretær Mathias Pedersen, Sdr. Stenderup.

15. Fru Klare Høj, Taulgård, Taulov, 90 år. Fru Amalie Lysen, Gudsø, 65 år. Og bager Henrik Henriksen, Fr. VII's vej 44, har været ansat i 25 år på Bagermestrenes rugbrødsfabrik.

16. Harald Nyegård, Kirkebakken, Taulov, 65 år. Murerarb. Jens Arentoft, Tvedvej, bliver 60 år.

17. Chr. Strandby, Seest bakke, bliver 85 år. Sadelmager Anders Jepsen, Hejls, 70 år.

18. Pensionist Niels Carl Hansen Clausen, Violvej 4, fylder 85 år.

19. Niels F. H. Lund, Vesterbrogade 9, bliver 65. Fru Karen Axel, Børup, 75 år.

21. Fhv. fodermester Ole Dideriksen, Viuf, 90 år.

22. Gudrun Nielsen, Påby, 70 år. Fru Marie Schmidt Damkjær, Søndergade, 90 år. Pens. overpostbud Chr. Schmidt, Mariegade, 80 år.

24. Fru E. Kirstine Nielsen, Vonsild, 70 år. Didde Bunkenborg, Sjølund, 65 år.



Det seneste hold af nyuddannede børnehavelærere sidder på trappen til deres skole. I forbindelse med eksamensafslutningen var der "åbent hus"-dag



JERNBANEGADE 36 . KOLDING . TLF. (05) 52 80 43

25. Karetmager Claus Ratgen, 25-års jubilæum hos Sigurd Madsen, Harte. Fhv. fiskepakker P. Chr. Pedersen, Stejlbergvej, 80 år. Fhv. landmand Harald Knudsen, Harte, 75 år. Søren Eriksen, Rosengade 2, bliver 70 år. Emma Juhl Lykke, Lejrskov, fylder 60 år.

26. Jens Sørensen, Reinholdts bakke, Lunderskov, 70 år.

27. Fhv. smedemester Erik Chr. Eriksen, Spjarup, 75 år.

28. Lokfører. P. F. Pedersen, Vejlevej, 25 år hos DSB.

29. Søren Peder Nielsen og hustru, Viuf, fejrer guldbryllup.

30. Murer Ejnar Jacobsen, Fredericiagade 21, bliver 60 år. Marie Husted, Harte, 80 år.

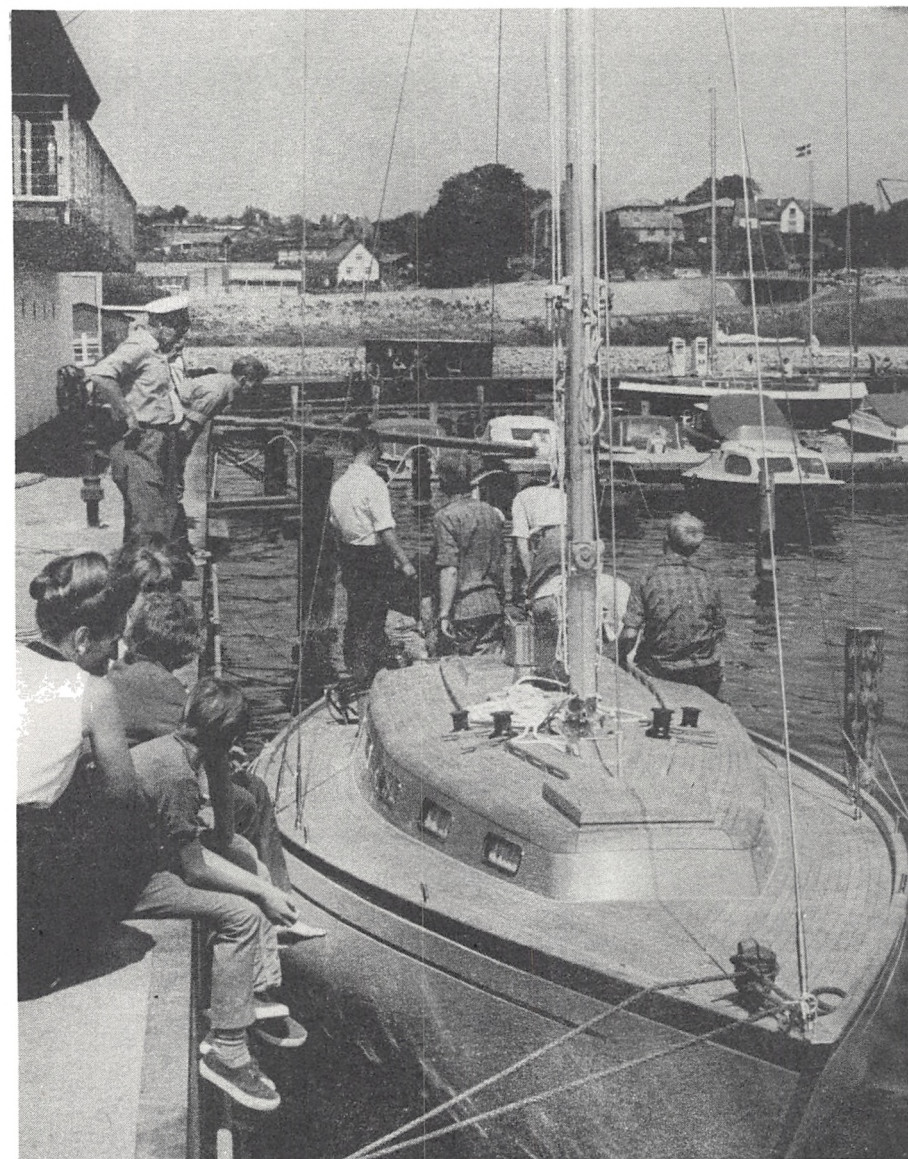
Maj

Direktør Johs. Ejler har 40 års jubilæum ved Jydske Tidende.

1. Kriminalass. Ingvar Askgård 25 år i politiets tjeneste. Fru Marie Lund, Sdr. Vilstrup, 80 år. Murerarb. Hans Peter Hansen, Agtrupvej 8, fylder 70



Guttekorpset fra Drammen, som spillede foran rådhuset og senere i byparken ved S:t. Hansfesten



En stor 5 tons havkrydser til 150,000 kroner blev i juni søsat i Kolding. Sø sætterne var købmand Andersen og bådebyggerne Børge Pedersen og Thuesen.

år. Kredslæge A. Vestergaard Rasmussen, har 25 års jubilæum som kredslæge. Fiskeribestyrer Niels Christensen har været ansat i 40 år hos fru Anna Hansen, Akjærdal ved Lunderskov. Vicetoldinspektør Carl Braae fejrer 50 års dagen for sin ansættelse ved toldvæsenet. Overpostbud Peter Andersen 25 år ved post- og telegrafvæsenet, og samme dag er landpostbud J. Thomsen, Kolding, udnævnt til postbud. Fru Else Hansen, Ø. Starup, fylder 80 år.

2. Husmand Emil Jensen, Vork, 70 år.

3. Fru Asta Sørensen, Ndr. Ringvej, 60 år.

4. Gdr. Andreas Strandby, Padholm, Vonsild, 70 år.

5. Fru Johanne Jensen, Svanemose, Vonsild, 70 år. Fru Maren Jensen, Veerst, 65 år. Fru Simona Larsen, Søndervang 21, 60 år.

6. Fru Ane K. Jehrbo, Haderslevvej 75, bliver 80 år, og boelsmand Hans R. H. Iversen, Egtved skov, 60 år.

7. Fru Elisabeth Vinkel, Piledamsvej 69, fylder 80 år. Laurits Viuff, Bjært strand, 70 år.

8. Fru Caroline Jensen, Violvej 6, 80 år.

9. Henry Lissau, Kettingvej, 65 år. Fhv. maler Lorens P. Enemark, Hoppesvej 8, Vonsild, 75 år.

12. Fru Nielsine Damgård, Grønninghoved, 60 år.

13. Hans Chr. Lykkehus og hustru, Agtrupvig, holder guldbryllup.

14. Kristine og Hans Chr. Hansen, Kikkenborgvej 46, fejrer diamantbryllup. Børnehaveleder Maria Mikkelsen bliver 70. Fhv. overtoldassistent Poula Hansen fylder også 70, og det samme gør gdr. Hans Skøde, Bække mark.

15. Fhv. snedkermester Julius Hansen, Tyrstrup, 80 år. Gertrud Møller, Nordvang 7, bliver 70. J. Ladegård, Agtrupskov, 70. Fhv. husmand Søren Sørensen, Egtved, 70. Fru Agnes Gejl, V. Nebel, 70. Vognmand Marius Nielsen, Mariegade, 65 år.

17. Peter Goed, Ndr. Ringvej 12, 85 år. Fru Ingeborg Christensen, Seest Bakke, 60 år.

20. E. Th. Andersen og hustru, Sdr. Kongevej 3, holder guldbryllup. Og det gør også Hans Jørgen Hansen og hustru, Hejlsminde. Sognepræst S. A. Olsen, Vonsild, er valgt til formand for Danske lyttere og fjernseeres fællesforbund, som har over 300.000 medlemmer.

21. Fru Anne Bigum, Carl Plougsvej 128, 60 år.

23. Overtoldbetjent H. Kudsk, Padborg, er forflyttet til Kolding.

24. Peter Skødt, Veerst Skov, 90 år. Peter Skødt, som er født i Lindknud, kom sammen med sin hustru, fru Maren Skødt, til Veerst Skov for 60 år siden.

25. Fru Jenny Henningsen, V. Nebel, 60 år.

26. Fru Anne Magnussen, Veerst, 60. Lagerekspedient Aksel Bjerg Jørgensen, Bellevuegade 48, Kolding, 40 år hos firmaet P. Blicher A/S, Kolding.

28. Gdr. Laur. Jensen, Hoppeshuse, 70 år. Fru Marie Højsager, Stejlbjerg alle 1, 70 år.

30. Oscar Hansen, Fynsvej 93, bliver 75 år. Fru Else Hansen, Øster Starup, 80 år. Fru Johanne Nikolajsen, Sjølund, 70 år.

31. Rektor Knud Moseholm b vilget afsked efter ansøgning på grund af alder fra 31. juli. Murer Otto Madsen, Seest bakke, fylder 75 år. Fru O. Skrædderdal, Agtrup, 70. Fru Bodil Juhl, Bjært, 60.

Juni

1. Bankfuldmægtig Ole Iversen fejrer 50 års jubilæum i Landmandsbanken. Ekspedient Johs. Poulsen har været ansat i 40 år hos firmaet Fr. Lumbye i Skartved. Pens. postbud Marius Jensen, Piledamsvej, bliver 80. Overtoldbetjent S. A. Hansen, Fynsvej 50, er forflyttet fra Kruså til Kolding. Pressefotograf Niels Lisberg, Domhusgade 11, har 25 års jubilæum. Fru Else Feldskov, Dollerup, 70. Fru O. Skrædderdahl, Agtrup, 70. Bodil Juhl, Sdr. Bjært, 60. Kirkeministeriet har ansat Konrad Vilh. Møller som tjenestemand i stillingen som kirketjener ved Kirkkirken fra 1. juli.

2. Direktør J. Sejr Sørensen, Cold Stores, 60. Chauffør Aage Jacobsen, Skærbæk, 60.

3. Civilingeniør P. H. Clausager fylder 70. Kværmontør Aage Knudsen, Sdr. Vilstrup, 70. Fru Ellen Andersen, Sjølund, 60. Robert Rasmussen, Fælledvej 2, Bramdrupdam, 60.

4. Fru Jenny Jensen, Sdr. Vilstrup, 70. Fhv. møller Thomas Hansen, Veerst, 80. Kaja Astrup, Fynsvej 4, bliver 60.

5. Jeppe Jepsen, De gamles hjem, 75. Marie og Poul Lindholm, Violvej 14, holder guldbryllup. Chr. Schøneman, Snerlevej 68, fylder 70.

6. Fru Anne Marie Mølholm, Gråcksvej, 60.

7. Fru Gertrud Marie Henriksen, Bjælderbæk 5, fylder 75.

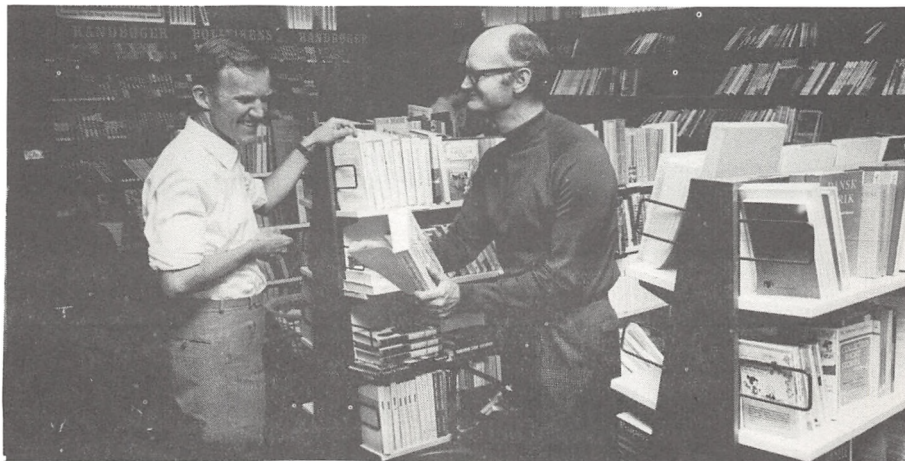
8. Fru Andrea Mogensen, Borgergade 10, fylder 75.

9. Frk. Marna Buus, Peter Tofts vej 3, bliver 70. Sigurd Bentzen, Chr. Bergsvej, 60.

10. Maskinarbejder Laurits J. Nielsen, Domhusparken, 70. Fru Anna Christiansen, Sdr. Bjært, 80. Møbelpolstreer Wolmer Eskildsen, Hans Ludvigsvej, 60 år.

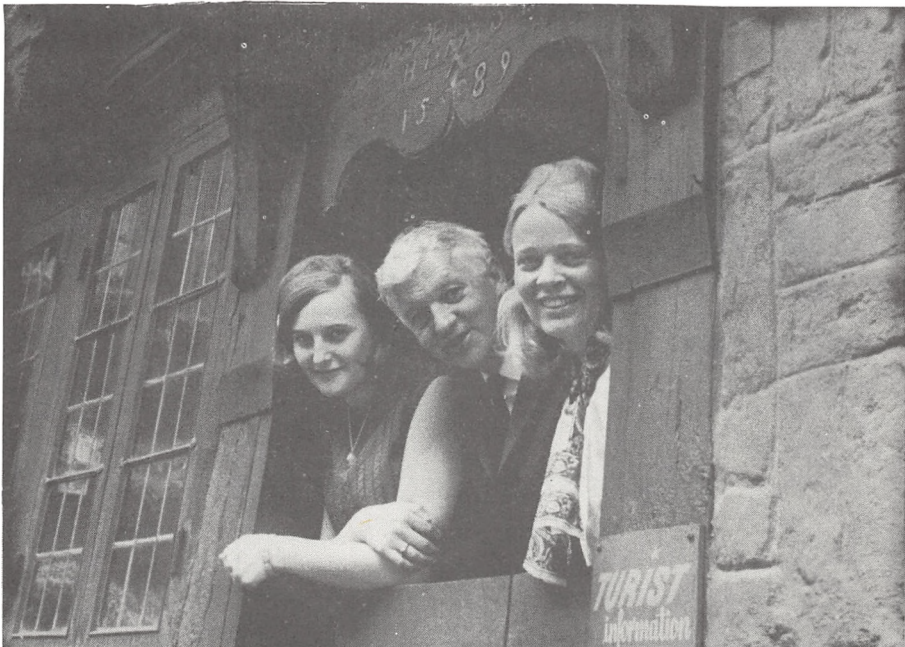


En pludselig opstået farlig brand på taget af den nye sygehusbygning afværgegedes ved en modig indsats af Falck-Zonens dygtige folk.



En boglade skifter ejer. Boghandler Munk overtager Hauge-Rasmussens lager af papir og bøger, hvorefter Hauge-Rasmussen helt helliger sig fotobranchen

Underst: Turistforeningens jubilæum blev fejret med maner. Her kigger turistchef Knudsen ud af døren i det gamle borgerhus sammen med to af sine medarbejdere





Gymnasiaterne er også med i kampen mod foreningen. Her ses nogle af dem i en fredelig demonstration på vandring ned gennem strøget.

12. Harald Jørgensen, Norgesvej 27, 60 år. Snedker Alfred Lyngsø, A.M.G. Friis' vej 12, 60 år.

13. Carl Emil Jensen, Sdr. Bjært, 60. Slagteriarb. H. C. Hjelm, Domhusparken, 60.

14. Fhv. gdr. Kloppenborg-Skrumsager, Strandhuse, 70.

15. Landsretssagfører Peter Kjærsgaard, Strandhuse, 60. Didde Rudbeck, Hejls, 60. Lærereksamen er bestået af Gerda Nielsen, Gelballe, og Inger B. Jensen, Alminde.

18. Falck-redder Heinrich Lauritsen, Sydbanegade 4, 65 år. Fru Karen Juul, Skærbæk, 70. Anton Andersen og hustru, Hejls Overby, fejrer guldbryllup.

19. Slagteriarbejder Georg Håkonsen, Sct. Jørgensgade, 60 år.

20. Pensionist Chr. Petersen, Agtrupvej 141, 80 år. Skrædder Anker Olesen, Dr. Fichsvej, 70.

21. Fhv. handelsmand Chr. E. Jørgensen, De gamles hjem, 80. Fru Alma Nim, Øster Starup, 75. Kafferister Edelhardt Lauritsen, 50 års jubilæum hos FDE.

22. Cykelhandler Paul Dahl, Hospitalsgade, 65. Fru Signe Schmidt, Grønninghoved Camping, 60 år. Prokurist Aage Hansen hos A/S Fr. Lumbye, Kolding, er udnævnt til underdirektør. Kontorchef Torben Pedersen er samtidig udnævnt til prokurist. Annette Gronemann, Heimdalsvej, har bestået eksamen fra Mariaforbundets praktisk-social kursus.

23. Fru Anne Katrine Henriksen, Violvej, fylder 75. Ingeniør Jens Ager-



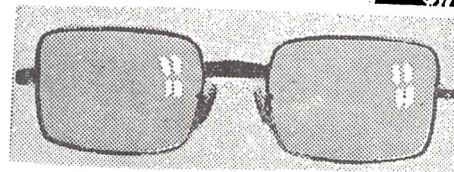
WESTERN •• SALOON

Tlf. (05) 52 31 99

INDUSTRIRESTAURANTEN
Jernbanegade 13
Kolding

Bliv ny og
spændende
med

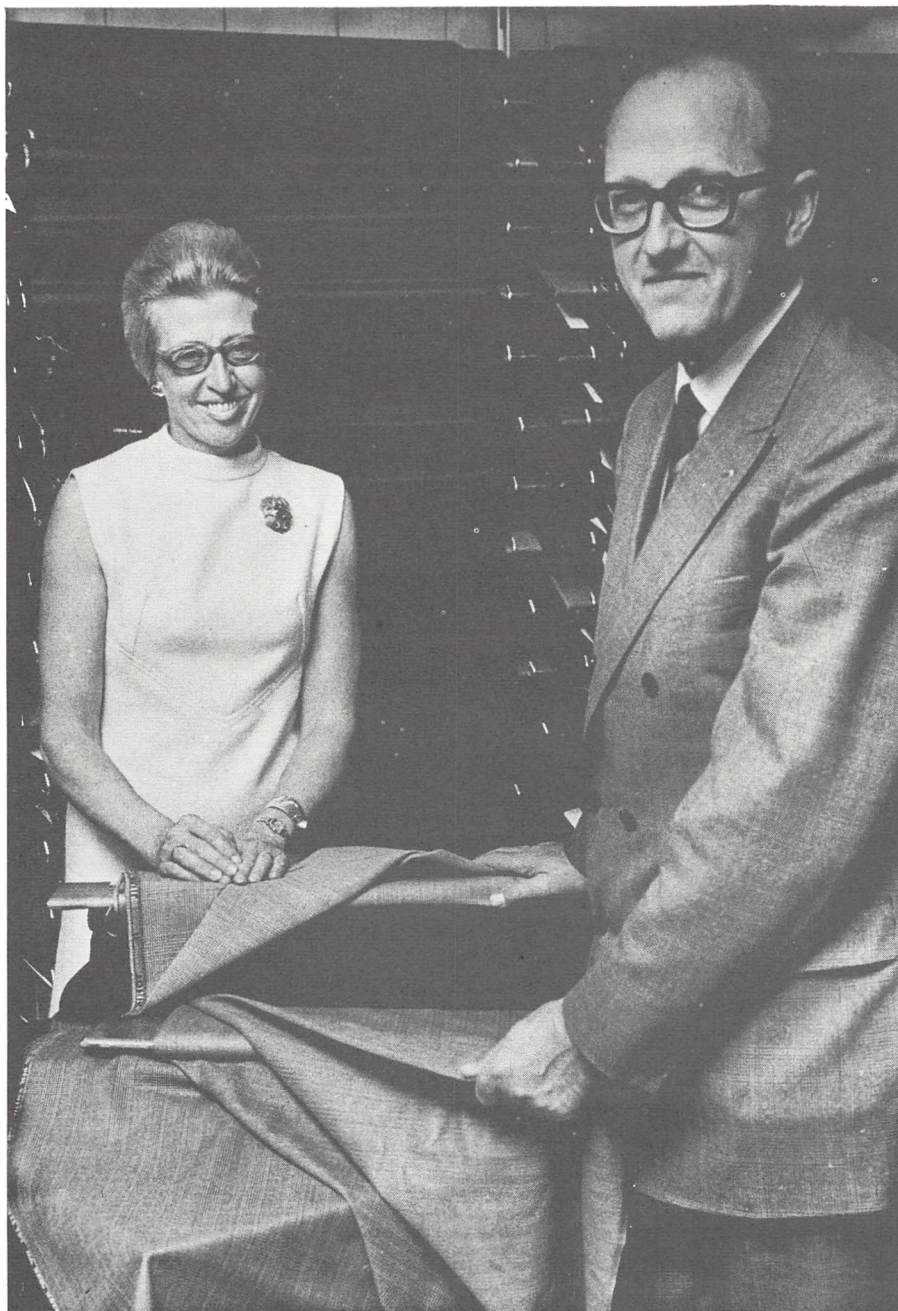
*smarte
briller*



*KAY
LAURIDSEN*

Statseksam. og diplomoptiker
Jernbanegade 1 . Tlf. (05) 520941





Skrædderfirmaet A. G. Isaksen har holdt 50 års jubilæum. Her ses datteren Inger, som sammen med sin mand Christian Kjærgård overtog firmaet 1964

skov er valgt til formand for Kolding Venstreforening. Mellem årets studenter fra Høng er Børge Frandsen, Alminde, og Susanne Møller Nielsen, Kolding. Helen B. Johnsen, Kolding, har studentereksamen fra Odense studenterkursus. Helga Pedersen, Skærbæk pr. Taulov, 60 år.

24. Pensionist Niels Christensen, Ø. Starup, fylder 95 år. Fru Louise Buus, Hejlsminde, bliver 70. Fru Marie Brink, Udsigten 12, 70 år. Fru Eva Nielsen, Valmuevej 28, 65 år.

25. Frk. Anna Søndergaard, Nicolai Plads 4, bliver 70 år. På Århus Tandlægehøjskole fik følgende eksamen som tandlæger: Elisabeth Fuglsang, Elisabeth Højensgaard, begge Kolding, Karen Irene Basse, Taulov, Knud Lynge Damgaard, Taulov. Fru Helene Jacobsen, Skærbæk pr. Taulov, fylder 75 år.

28. Jørgine Jessen, De gamles hjem, Hejls, 70 år. Fru E. Jespersen, Aagade 25, 85 år.

29. Karen Hans Hansen, Østergade, 60 år.

30. John Larsen, Kolding, har i Marstal bestået eksamen som skibsfører. I København er eksamen som tandlæger bestået af Aase Højgaard Ørum og Benedicte Rosenørn Overgaard, begge Kolding. Højere handelseksamen er på Niels Brocks Handelshøjskole bestået af koldingenserne Turben Axel Rolver og Hanne Carlsen.

Juli

1. Slagtermester Holger Christensen, Snerlevej 13, Kolding, fejrer 40 års dagen for sin ansættelse på Andels-Svineslagteriet i Kolding. Kriminalkommissær Fritz Richter-Olesen og politiassistent Edelhardt Sørensen har begge 40 års politijubilæum. Tømrermester Halfdan T. Hansen har været tømrermester i Kolding i 25 år, og fiskehandler Anker Nielsen har 25 års jubilæum som fiskehandler i Kolding. Propr. Erik Juhl bliver formand for museet på Koldinghus.

2. Vicetoldinspektør Adolf Kofod Hansen, Kolding, fejrer 50 års dagen for sin ansættelse ved toldvæsenet. Ekstraarbejder Svend Jensen, Tøndervej 78, har været ansat i 25 år på godsbanegården i Kolding. Fhv. kommunalarbejder Viggo Petersen, Tøndervej 72, fylder 70 år. Fru Helene Josiasen, Agård, 75. Fru Dora Andersen,



Telefon 52 29 51

Giro 94171

Elektriker Knudsen

Aut. installatør

Slotsgade 15

6000 KOLDING,

Vesterbrogade 30, bliver 60. Jens Abild-Nielsen, Kolding, bliver cand merc. med 1. karakter.

3. Produkthandler Vilh. Laursen, Brændkjærgade 54, fylder 80 år. Vejmand Hans Hansen, Dons, 80 år.

4. Gdr. Jens Albertsen, Stubdrup, 70. På Esbjerg Byggetekniske Skole har følgende bestået bygningskonstruktørexamen: Poul Thuun-Hansen, Per Skjøde Knudsen og Erik Quitzau, alle Kolding.

5. Arbm. Carl Gustav Nielsen, Caspar Müllersgade 6, har i 25 år været ansat hos entrpr. Clausager. Værkf. hos DDMM Peter Johansen, Drosselvej, 60. Mette Johansen, Trompeterbakken 2, 70 år.

6. Fhv. gdr. Lars Larsen, Koldingvej 4, Bramdrupdam, fylder 85. Fru Johanne Klitten Jensen, Carl Plougsvej 33, 70.

7. Inge Lebech Vase, datter af grosserer Axel Andersen, Kolding, og Lise Ingemann Jensen, datter af læge Ingemann Jensen, Vejen, har bestået lægevidenskabelig embedseksamen ved Århus Universitet.

8. Fru Bodil Lund, Sjølund, 70 år.

9. Fhv. afdelingssygeplejerske Inger Damsgaard, Drosselvej 20, 75. Fhv. overbibliotekar på Kolding centralbibliotek Ida Bachmann, Maribo, 70 år.

11. Civilingeniør Mikkel Thomsen, Dreyersvej 20, 85 år. Værkfører på Elektrogeno i Kolding Niels Poulsen, Hertug Abelsvej, 60. Skorstensfejermester W. Clausen, Carl Plougsvej 85, 25 års jubilæum.

12. Fru Jørgine Bendixen, Gelballe, 70.

13. Dropskoger Victor Dall, Clemensgade 19, har været ansat i 25 år på FDB. Underdirektør Carl Hugo Vrigsted er udnævnt til direktør for Dansk Olie Import A/S, Kolding. Peter Axel Brems, Kolding, har bestået eksamen som byggetekniker på Horsens Tekniske Skole. Hans Peter Jeppesen, Børup mark, 70. Gdr. L. Høstgård, Skærbæk, 65.

14. Hr. Jacob Høyrup, Gl. Stationsvej 11, Bramdrupdam, 80 år.

15. Kontroltelefonist Helga Johanne Bøttzauw Pedersen, ansat i 40 år ved Jydsk Telefon. Fru Petra Buch, Agtrupvej 16, 65 år.

16. Fru Agnes Moe Jensen, Haderslevvej 75 C, 25 år hos Jydsk Telefon.

17. Fru Jensine Hansen, Ingemannsvej 11, 60 år. Overtjener Ove Lyng



Bygnings- og brandinspektør Laur. Steffensen er vært for en aften ved årets lysfest på Koldinghus. Her præsenterer han slotsvinkældernes prisliste.

MAN HANDLER MED FORDEL HOS

EL *Hushjælpen*
KØKKENUDSTYR

v/ P. NIELSEN A/S

ATLAS ELEMENT-KØKKENER
KØKKEN-UDSTYR
VASKEMASKINER
KØLESKABE
EL-KOMFURER
GAS-KOMFURER
STØVSUGERE
RØREMASKINER

Munkegade 2 . Kolding . Tlf. (05) 52 33 85



En situation fra børnehaveseminariets "åbent hus" ved semestrets afslutning. En lille fyr er her ved at vælte Jakel-teatret for at finde ud af, hvad der sker omme bag den mystiske sorte skærm.

Pedersen, Hertug Abelsvej 5, også 60 år. Herman Jensen, Piledamsvej 79, Kolding, 70 år.

18. Arkitekt C. Svane, Slotsalle 1, fylder 80. Fru Lydia Nielsen, Alminde, 50 år.

19. Johannes Nielsen, Paaby, 70.

20. Tidl. stereotypør ved Jydske Tidende C. V. A. Jensen, Østerbrogade 27, fylder 85. Overassistent Gunner Eriksen er blevet udnævnt til fuldmægtig på belysningskontoret, hvor han afløser fuldm. Biltoft, der har taget sin afsked.

23. Gdr. Oluf Ravn og hustru, Binderup strand, holder guldbryllup. Kollektrice fru Christine Heick, Riberdyb, bliver 85. Fru Ibsine Hansen, Viuf hvilehjem, fylder 90 år.

25. Billedhugger Aage Hornbæk, Mariegade 12, bliver 80 år. Richard Jørgensen, Taubersvej 14, 60 år. Overlærer Sigurd Stylow, Skolebakken 17, Strandhuse, 60.

26. Helga Kjær Jensen, Nyvænget 6, 70. Henry A. Larsen, Dyrehavevej 93, 60 år.

27. Væver Sønnik Fabricius, Soneberg, 60. Havebrugskonsulent Chr.

Fich, Agård, bliver 75. Johanne Pedersen, Vejstrup, 60.

28. Pensionist Niels Jepsen, Erik Glippingsvej 20, 70 år.

29. Læge Emil Skoustrup-Thomsen fylder 70 år. Tækkemand Peter Oluf Schønemann, Hospitalsgade, 85. Ditte Pedersen, Frederikshøj, 75. Otto I. Sørensen, Fredsted, Viuf, runder de 60.

31. Pensionist Hans From, Skolebakken 3, Strandhuse, 70. Fru Egedie Trøjborg, Veerst, 65. N. D. Johnsen, Clemensgade 21, 75. Støbemester på jernstøberiet Kongeå i Vamdrup, Svend Nielsen, Kikkenborgvej 31, 60 år.

August

1. Margrethe Kongsted, Sofiesminde, Hejls, 60 år. Målermont. Verner Bech, Dømhusegade, 25 års jubilæum ved Kolding gasværk. Prokurist frk. Kirsten Wrang Lassen, Sdr. Havnegade 4, har 25 års jubilæum i Kolding Folkebank.

2. Laborant Elisabeth Iversen, har 25 års jubilæum hos FDB.

3. Koldingdistriktet under Dansk Olie Import har fået ny salgsinspektør, Th. Askjær.

4. Forvalter Johan G. Tang-Petersen, Paulinesminde, Vonsild, fylder 70. Murermester N. Kyhn, Eliassensvej 41, bliver 60.

7. Stukkatør Ejnar Petersen, Solvej 4, fylder 85.

10. Gdr. Olav Andersen, Elmegård, Højrup, 60. Arbm. Adolf Erbs, Vonsildvej, Vonsild, 60.

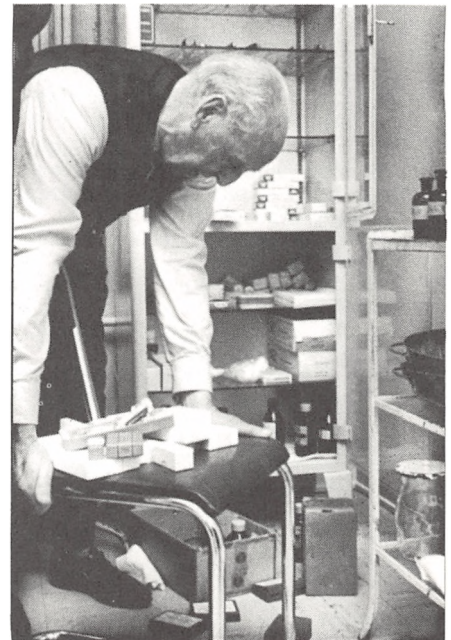
12. Fhv. vognmand og fabrikant Chr. A. Priebe, Skanderup, tidl. V. Nebel, 60. Fru Thyra Christensen, Snerlevej 31, 75. Fru Jenny Frederiksen, Ndr. Ringvej 12, 75 år. Tekstilarbejder Niels Hans Nielsen, Vonsildvej 92, Vonsild, 70 år. Indenrigsministeriet har givet den vesttyske læge Anders Se'nes, Kolding sygehus kirurgiske afdeling, autorisation som læge i Danmark.

13. Hans Hansen, Vejstruprød, 75. Dir., cand. oecón. Johs. Riis Pedersen, Tvedvej 7, er indtrådt i bestyrelsen for Nordisk Solar Co.

14. Fru Inger M. Daugaard-Hansen, Vonsildvej, Vonsild, 70. Overlærer V. Uldall Juhl, Vestervang, Sdr. Bjært, 70.

15. Direktør C. P. Ørsleff, fejrer 25 året for sin ansættelse i Nordisk Solar Co. Direktør Johs. Jacobsen holder 40-års jubilæum i firmaet S. Winklers efft. Repr. Erik Jacobsen, Bramdrupdam, 25 år hos Skandinavisk Motor Co. Ingeniør Orla Speirmann Pettersen, Dyrehavevej 150, 25 år ved Forsvarets Bygningstjeneste. Toldvagtimester H. W. Andersen, Thurasvej 3, 25 år ved toldvæsenet. Kontorass. J. Bech, Kolding, har efter ansøgning fået bevilget afsked fra 1. november.

16. Mekanikermester Ths. Nicolaisen, Mazantigade 4, 70 år. Post- og telegrafkasserer H. A. Pedersen, Carl Plougsvej 59, fejrer 50 års jubilæum i post- og telegrafvæsenet. Postmester



Læge Kai Ortmann er ved at bringe orden i sit konsultationsværelse efter et besøg af tyve, som ledte efter narkotika. Ortmann sluttede iøvrigt kort efter sin lægegerning, efter ikke mindre end 49 års travl virke.



Fra afskedsfesten for pastor Jørgen Koefoed og frue i Alminde. Til venstre for

fru Koefoed ses provst A. Sarnæs



R. K. S. Dahl, Kolding, har ligeledes 50 års jubilæum i samme firma.

17. Fru Othilie Holm, V. Nebel, 75 år. Andreas Hugger, Dybvadbro, 65.

18. Fhv. cementstøber Frithjof Påske, Strandhuse, 70. Frida Wald. Knudsen, Domhusgade 3, 75. Maja Damgaard, Solvang 12, 60. Anders Peter Andersen, Agtrupvej 139, 75 år.

19. Peter Petersen, Højrup, 75 år. Karen Juul Mikkelsen, Grundtvigsvej 14, 70. Ingeborg Berthelsen, Lilballe, 80.

20. Fru Elvira Sigvardsen, Sct. Jørgensgade 22, 70 år.

21. Fru Anna Hansen, Stejlbjergvej 23, 75 år. Ove Dalhoff Hansen, Hoppeshuse, 60.

22. Fhv. kustode Jes P. Kjær, Baldersvej, 70 år. Fru Lucia Jensen, Tapsøre, 70.

23. Fru Kathrine D. Boysen, Vonsildvej 97, 80. Fru Gerda Larsen, Gravens, 60. Fhv. lagerforvalter Aage Rasmussen, Hollændervej 11, 70 år.

24. Fru Eleonora Vestergaard, Hovvejen, Vonsild, 80 år. Fru Marie Tingleff, De gamles hjem, Sdr. Stenderup, 70. Fru Mary Hansen, Tved, 65.

26. Billedskærer Aage Hansen, Solvej 6, bliver 85.

27. Pensionist Marinus Dahl, Agtrupvej 121, bliver 90.

28. Arbm. Anton Petersen Strårup, Stationsvej 25, Vonsild, 60.

30. Fhv. sognerådsform. gdr. Claus Jensen, Vonsild, 70. Elna Schmidt, Bølling, 60.

31. Maskinarbejder Bjarne Lyngsøe, Grundtvigsvej 20, er indvalgt i bestyrelsen for A/S Kolding ny betonvarefabrik.

29. Fru Ellen Christensen, Vifdam 2, 60 år.

September

1. Inspektør Erik Munch, Chr. X's gade 4, fejrer 40 års jubilæum på Kolding private realskole. Pakhusmester H. N. Nielsen, Kolding, været ansat i

DSB i 25 år. Formand H. J. Hansen fejrer 50 års jubilæum i FDB. Johanne Jensen, Hejls, fylder 60. Lagerforvalter N. Rohde Nielsen, Kralundsgade 7, har været ansat hos firmaet P. Blicher i 50 år. Kassererske frk. Tove Christensen, Akjærsvvej 13, fejrer 25 års jubilæum hos Kolding Andelsmejeri.

2. Elmontør Walther D. Hansen, Brændkærgade 84, 65 år. I de sidste 20 år har han tillige virket som belysningsmester i Sans Soucci. Skomagermester Henry Andreassen, Sdr. Kongevej 10, 60 år.

3. Asmus Neupart og hustru, Violvej 19, fejrer guldbryllup. Fru Marie Jørgensen, Skærbæk, 65. Mælkeforhandler Ingemann Nielsen, Haderslevvej 74, 60.

4. Fru Frida Jeppesen Søe, Bølling 70.

5. Fru Edith Hansen, Låsbygade 47, 60.

6. Fru Henriette Lauritsen, A.M.G. Friisvej 13, bliver 75 år. Fru Thea Sørensen, Agård, 65. Fru Else Adolphsen, Hyrdestræde 7, 65 år.

7. Typograf Oscar Jørgensen, Hostrupvej 20, 80 år.

8. Overlæge K. Ellebæk Petersen, Grindsted sygehus, tidl. Kolding, 60. Fru Maria Nissen, Mariegade 8, 80 år.

10. Fhv. grænsevagtimester Carl Georg Petersen og hustru, Kongehusvej 32, fejrer guldbryllup. Peter Lyngsø, Brakker, fylder 60.

11. Lars Larsen, Skartved, fylder 60. Fru Anna Bøgh, Binderup, 70.

12. Vognmand Hjalmar Madsen og hustru, Blæsbjerggade 34, fejrer guldbryllup. Fuldmægtig Kirsten Lauritsen, Skovlækkevej 13, har 50 års jubilæum hos Jydsk Telefon. Fru Johanne

Storgaard, »Troldhuset«, Grønninghoved, bliver 75 og overdyrlæge Aage Jensen, Fredensgade 13, 70 år.

14. Pensionist Magnus Averhoff, Frydsvej 15, fylder 80 år. Pensionist Nis Lysen, Vejstrup, 65. Hans Peter Nielsen, Haderslevvej 141, 60.

15. Kontroltelefonist Eva Thomsen, har været ansat 25 år hos Jydsk Telefon. Fhv. værkfører Ejner Kristensen, Haderslevvej 75, bliver 75. Murer Eigil Skak, Fredensgade 6, 60.

16. Fru Kristine Knudsen, Olaf Rymsgade 23, 70. Fru Erna Marie Pedersen, Møllestien, Skærbæk, 65 år. Vognmand Knud Petersen, Gravens, bliver 75 og fru Johanne Nielsen, »Skovgården«, Binderup, 65 år.

17. Hansigne Tingleff, De gamles hjem, Sdr. Bjært, 90 år.

18. Marie Bruun, Sjællandsvej 25, 70 år. Husmoderatløser fru Helga Andersen, Zahmsgade 33, 65 år. Gartner Jørgen Jepsen Christensen, Hejls, 70 år.

19. Fru Else Jacobsen, Agtrupvej 33, 75 år. Gudrun Albrechtsen, Skærbæk, 65 år.

21. Tækkemand Hans Kylling, Hejls, 60. Tidl. vejformand Viggo Jørgensen, Norgesvej 33, 75 år.

22. Kioskejer Richard Henriksen, Agtrupvejs kiosk, 60 år. Toldassistent K. P. Pedersen, Kolding, er udnævnt til overtoldassistent.

24. Kaffeterist Edelhardt Lauridsen, Møllevej 6, 65 år.

25. Fabrikant Thomas Breindal, Teglgårdsvej 5, 60 år.

28. Fru Kathrine Frandsen, De gamles hjem, Hejls, fylder 90. Fru Olga Koed, Alminde, 80 år. Hans Mogensen, Villagade 3, 70. Assurandør Svend Andersen Baltica, bliver 60. På Landbohøjskolen har Carsten Bo Bennetzen, Kolding, bestået eksamen som landinspektør.

29. Fhv. forpagter C. Mørkeberg, Vonsild, 80 år. Pastor Jørgen Koefoed, Alminde, bliver 70 og tager afsked med sin menighed.

30. Fhv. formand Jens Hansen, Udsigten 19, bliver 75 år.



Besætningsmedlemmer og arbejdere på det 350 tons tunge skib "Anø Lindinger" var i fare, da skibet væltede, mens det lå i Kolding Flydedok.



GADEN JENSEN

Jernbanegade 28 . Kolding
Telefon 52 55 66

Byens ældste og største specialforretning for tæpper og hvidevarer

INGFELDT



**KONTAKTEN
MELLEM**

**KØBER OG SÆLGER
GENNEM 25 ÅR**

Villaer - Byejendomme
Forretninger
Industri
Landejendomme
Sommerhuse
Villa- og sommerhusgrunde
Ejendoms-administration
Aut. boligudlejning

TECTUM FRITIDSHUSE

Medlem af D. E. H.

TLF. *52 33 99

Ingfeldts EJENDOMSKONTOR
MAZANTIGADE 6 KOLDING
TELF. (05) 52 33 99

INGFELDT



Fru Ulla Strøm Hansen, "Sund Kos."-forretningen i Gråbrødregade, kan byde på næsten alle varer til gavn for det menneskelige velbefindende. Sesamte, sennepskorn, diabetikervarer og tusind ting, der er garanteret fri for sprøjtegift og andre skadelige midler. Mikro-Makro-varerne har en stor plads på hylderne og er meget solgte.

Usprøjtede varer som hvedemel, rugmel, grahamsmel og grøntsager og frugt. Urteteer, fremstillet af helbredende urter, retter af soya-kød (med kun 1% fedtstof), mikro-makro-varer, diabetikervarer og tusind andre sundhedsvarer.

SUND KOST

Gråbrødregade 9, Kolding.
Tlf. 52 71 21

Fra de gode gamle Dage



Da 100 cigarer kostede 3 kroner og
en hel flaske Martell cognac 1 krone



Det var i de dage, hvor finansministeren ikke rakte sine lange fangarme ud og brandskattede alt og alle, og hvor man kunne gå i byen og handle med en daler i lommen eller gå i skoven med sin pige og få en stor aften ud af det for det samme beløb. En pakke »Rose«-cigaretter med 12 stk. kostede 8 øre, et helt pund tobak kunne erhverves for 50 øre — ganske vist »den billige sort«. Hørte man til de fine, som kun røg cigarer, købte man gerne en hel kasse med 100 stk. ad gangen — den kunne fås til priser fra 3—4 kr. Skulle det være en ekstragod cigar, kostede den 4,50—5,00. Og ville man være særlig flot på den, købte man den ægte »Koldinghus-cigar«, og måtte punge ud med 7 øre for 1 stk., 3 stk. for 20 øre.

At skaffe sig drikkevarer var intet problem. Der var købmandsforretninger i hver anden ejendom omtrent, og byen havde et utal af vinhandlere, som lå med vældige lagre af »alle sorter vine og spirituosa«. Hvad øllet angik, sørgede Slotsmøllen selvfølgelig for at dække det største behov og reklamerede bl. a. med Lager-Pilsner, Slots-Bryg og Lager-Øl — den samme forøvrigt, som var borte i mange år, men som nu er dukket op igen til Kolding-borgernes glæde. Den landskendte Slots Pilsner,

som vel nok i dag er bryggeriets mest solgte produkt, figurerede i 1904—05 i annoncerne som »skattefrit« øl og har sikkert været det, vi idag betegner som »lyst øl«. At det dengang også har været fint at drikke andet end byens eget produkt, ses af, at købmand Hans Have, som havde en købmandsgård på hjørnet af Dalbygade og Søndergade, reklamerede stærkt for Carlsberg-øllet og i stor opsætning fortæller, at det »leveres til samme pris som de lokale øl-sorter«. Han har nok været en dårlig bypatriot!

For de mere sarte sjæle har vinhandler Peter Lyse komponeret en forfriskende sommerdrik, benævnt »Chika«, som er fremstillet af sydlandske og danske frugter, og tilsat almindelig kildevand eller sodavand får man en forfriskende sommerdrik.

Men det var nu ikke alle, der kunne nøjes med lækende sommerdrikke eller almindelig kildevand — hvor de i det hele taget fik sådan noget fra.

Om det så var Løve-Apoteket, fremstillede dette ting som norsk og svensk sodavand og »alle medicinske vande« etc. etc. Det fremgik dog ikke tydeligt, hvad dette etcetera skulle dække.

Aktieselskabet Kolding Vinhandel, der havde til huse i Låsbygade, og hvis indehaver var J. F. Hornstrup, anbefaler forskellige specialiteter som »Jachtklub-Cognac« og »Jærnbane-Bitter«, hvad det så har været. Her får man også en fin Martell-Cognac til 1 krone.

For en hel flaske altså.

Kolding Vinhandel

ved

J. F. Hornstrup

anbefaler

sine bekendte og velrenommerede

Vine.

Specialitet:

Jachtklub-Cognac

Jærnbane-Bitter.

Hvorfor drikke fremmede Ølsorter?

Kolding Øl
er anerkendt overalt!

Lager-Pilsner,

Slots-Bryg,

Lager-Øl

samt de skattefri Ølsorter

Dobbelt-Øl

og

Slots-Pilsner

anbefales af

Aktieselskabet

Slotsmøllens Fabriker.

Brændeivin var jo nærmest en dagligdrik, som konsumeredes dels i forbindelse med skibsøl eller hvidtøl, som købtes på anker à 5, 10 eller 25 liter. Brændeivinen kaldtes »fattigmandens snaps« og var en relativ billig fornøjelse — der kunne blive mange kaffepunche ud af en tremaster til ca. 35 øre.

Alt dette lyder som et eventyr — og det var også billigt, selv om man tager datidens små lønninger i betragtning. De billige spirituspriser gjorde bl. a. også, at man havde råd til at gå på restauration i langt større grad end tilfældet er i dag. De mange små beværtninger og udflugtsstederne havde stor søgning og var de små priser til trods ret lukrative forretninger.

For byens mange kaffesøstre betød det noget, om kaffen var drøj, velsmagende og billig. Og selv om de fleste købmænd reklamerede med »Byens bedste kaffe«, overlstedes Dansk Kafferisteri dem alle ved at lave en ekstrafin Java-blanding til kun 1 krone og 10 øre for et helt pund. Og så fortalte man, at den »er nu almindelig anerkendt som drøjere og langt mere velsmagende end nogen anden kaffe til lignende eller endog højere pris«. Og så var kaffen yderligere brændt efter »Sirocco-systemet«. Det lyder jo godt. Selv om det nok har været volapyk for de fleste.

Risteriets „NY KAFFE“

(ekstrafin Java-Blanding til Kr. 1,10)

er nu almindelig anerkendt som drøjere og langt mere velsmagende end nogen anden Kaffe til lignende eller endog højere Pris. Faas overalt i Kolding og Opland hos vore Forhandlere.

Dansk Kafferisteri.

(Sirocco-Systemet).

At bo på hotel var også en billig fornøjelse. Thomsens hotel, som tilmed havde cafe og restaurant, anbefaler sig med et godt køkken og moderate priser. Hotellet havde både telefon og for evt. ridende eller tilkørende »stor staldplads«. Hotel Aagaarden i Søndergade stod ikke tilbage, hvad disse bekvemmeligheder angik, og her reklamerede man endvidere med »gode velmonterede værelser fra 1 krone«. Måske har det kun været enkeltværelser. Men alligevel.

Avertør

I

Kolding-Posten

(Redaktør: Olaff Madsen).

Oppositionsblad

for Kolding og Omegn,
Vamdrup By og Omegn.

Obs. Sidste Aar stor Tilgang.

KOLDING AFTENBLAD

(SYDJYLLAND)

Kontor: Jernbanegade 23, St. Telefon 491.

Kolding og Omegns eneste
konservative Blad.

Udgaar hver Søndag.

Abonnement: 1 Kr. 50 Øre Kvartalet.

Bekendtgørelser oplages billigt og finde Udbredelse

blandt et købedygtigt Publikum.

Blader man i gamle analer, ses det, at de fleste af dagliglivets fornødenheder holdt samme lave prisniveau. Barber- og frisørpriserne er et godt eksempel. Omkring 1905 kostede det 10 øre at blive barberet. I dag 3,50—5,00, hvis man i det hele taget er så heldig at finde en frisør, der har lært kunsten at barbere. Og en hårklipping kostede 35 øre. Kunne man nøjes med at få hår og skæg »studset«, slap man med 25 øre. Hvad koster en klipping i dag? 12—15 kroner!

Carlsberg Øl.

Fusk, at Carlsberg Øl leveres til samme

Priser som de lokale Ølsorter.

Hans Have.

Poul Skjøths fotografiske Atelier

leverer

smukke og holdbare

FOTOGRAFIER

langt billigere

end nogen anden Fotograf her paa Pladsen.

Gratis et stort Billede til 12 Visittkort
for 5 Kr.

Gratis et stort Billede til 6 Kabinet for 6 Kr.

Forstørrelser efter ethvert Billede
(gammelt saavel som nyt)

→→→ udføres billigst. ←←←

FOTOGRAFERING

af

Huse, Gaarde og Dyr m. m.

billigst.

Enhvert indsendt Billede omfotograferes
til ovenst. Priser.

Kolorerede Billeder

efter min egen patenterede Metode
leveres meget billig.

Fotograferne var et kapitel for sig. I forne tider var det en skik, at unge mennesker lod sig fotografere ca. en gang om året, og man byttede fotografier med andre unge af ens omgangskreds — ligeledes skulle konfirmanderne på »andendagen« til fotografen, før de i det nye konfirmationstøj gik ud på



HOTEL AAGAARDEN

Søndergade, Kolding.

Gode monterede Værelser fra 1,00

Godt Køkken

Moderate Priser - God rummelig Staldplads

Telefon
317

A. LYGUM.

Telefon
317

Nyt! Prøv! Nyt!

„Chika“ er fremstillet af sydlanske og danske Frugter. Til-
sat almindelig Kildevand eller Sodavand faar roan en glim-
rende, forfriskende

Sommerdrik.

Jugen Alkoholtilsætning! Friske Frugter!

Forlang den hos Deres Købmand. Fane nu i alle Restaurationer.

En gros hos

Peter Lyse.

egen boldgade. Byen havde til trods sin lidenhed en mængde fotografer, der var meget dygtige til deres fag. En af de mest kendte fra denne tid var Magnus Lind, som havde atelier oppe under taget i Jernbanegade 6 — og der var også Poul Skjøth, som selv i en annonce fortæller, at han var »langt billigere end nogen anden fotograf her på pladsen«, hvilket vel nok kan have sin rigtighed, når man hører, at han leverede 12 »visitkort«, som må have været det, vi kalder brevkort — 10×15 cm — for 5 kroner, men så fik man ganske gratis et stort billede oven i handelen. »Kabinet«-billederne var de små pap-billeder, ca. 6×10 cm, og 6 stk af disse + et stort billede kostede ligeledes kun en femmer.

Andre af byens fotografer var Boile-
sen, Tanggård-Hansen, Burcharth og flere, og enkelte af dem berejste også omegnen for at fotografere huse og gårde samt skoler. Også en af de gode,

gamle skikke, som vist desværre er gået helt af brug. I de gamle familieal-
bum kan man finde i massevis af disse billeder fra ens forældres skoletid og også fra ens egen. I et af byens dag-
blade gengives jævnligt »Lærer Han-
sen med sin 3. klasse i Mørkerød skole 1907« og lignende. Det er morsomt at kunne finde sine kammerater fra den-
gang og sammenligne. Man burde gen-
oplive denne tradition.

Ja, sådan kunne man blive ved. Om byens borgere så har været mere tilfredse dengang, end de er i dag, ved vi ikke, men nogle utilfredse har der dog været, idet der udkom et »oppositions-
blad«, som hed Kolding-Posten. At det ikke har haft det helt store abonne-



Kolding Dampvaskeri og Badeanstalt

Sønderlandevej 12.

Al Slags Vask udføres til Dagens billigste Priser.
Badetiden er nu fra 6 Morgen til 8 Aften, Fredag og
Lørdag dog til Kl. 10 Aften.

Dampbad og elektrisk Lysbad anbefales Gigt- og Nerve-
lidende, samt alle Slags medicinske Bade.

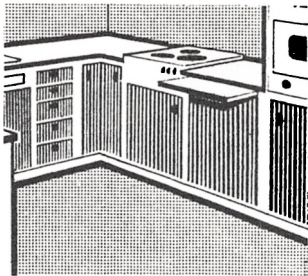
☛ Massage. 50

Erbødigt R. DAHL.

mentstal, fremgår af en efterskrift i reklamen: Obs! Sidste år stor tilgang. Måske har avisen lidt en tidlig bladdød, for omkring året 1907 er det borte og er afløst af et nyt — denne gang konservativt — talerør: Kolding Aftenblad, som udgår hver sønnedag og koster 1 kr. 50 øre for et helt kvartal.

Men var man træt af dagens gerning og strid og kævl, kunne man gå på badeanstalt og slappe af. »Kolding Dampvaskeri og Badeanstalt«, Sønderlande-
vej, meddeler, at »Badetiden er nu fra 6 morgen til 8 aften, Fredag og Lørdag dog til kl. 10 aften«. Man må jo håbe, bademesteren har haft en afløser. For selv om man var vant til lange arbejds-
dage, forekommer en 18 timers dag én at være rent umenneskelig. Og dog fandtes de mange andre steder også. I den retning er tiden i alt fald blevet en anden og bedre. Det er ikke med al-
ting, man ofte fristes til at ønske sig tilbage til »de gode, gamle dage«!

VI KLARER ALT - OVERALT



Snedker- og inventararbejde . Nybyg-
ninger . Reparationer og ombygning
udføres.

Tilbud og forslag efter ønske

$\frac{A}{S}$ **Johs. Christensen**

Inventar- og bygnings-snedkeri
Skamlingvejen 2 . Tlf. 523070

Rammen om en god forbindelse



TLF. 52 03 34

Deres nye glarmester

VESTERGADE 2

v. Rådhuset og Kirken

Indramninger

Malerier

Kunst

Blyruder

efter opgave

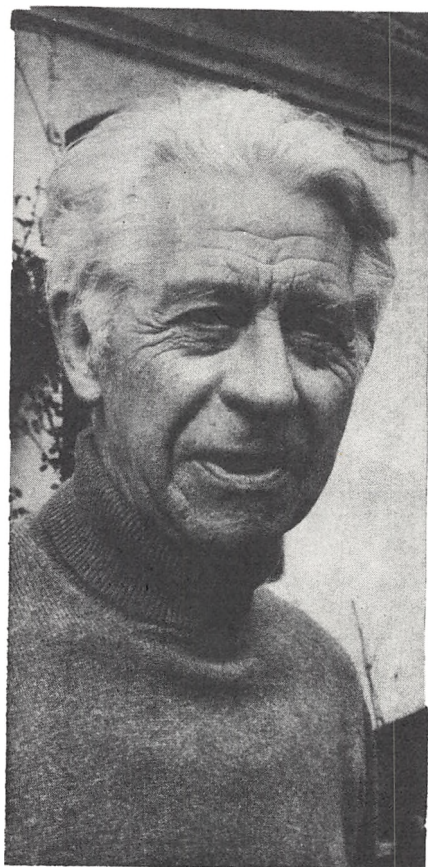
Spejle

Christian Wilger & Søn

Nicolajstræde 1

VI FØRER ART KUNST

TANKER I ANLEDNING AF KOMMUNE SAMMENLÆGNINGEN



E. Juhl.

Vort avancerede samfund kan ikke i fremtiden tage hensyn til småting eller involvere sig i den enkeltes mening, ej heller tage hensyn til gammel sæd og skik. Sentimentalitet og følelser må vige for realiteter og kynisme. Enerens selvbestemmelsesret gælder ikke mere. En snu politiker satser på det flertal — der i kraft af ulysten til at kæmpe for

noget, der volder besvær, evt. uven- skab — ikke gider ofre den kostbare fritid på noget, der kan synes håbløst. Resultatet? Masserne overgiver sig til det, de får dikteret som det eneste rig- tige.



For over 100 år siden skabtes det, der i dag stadig er by- eller sogneråd — en ideel løsning på demokrati og fælles- skab. Et fællesskabsstyre — forander- ligt og omskifteligt efter tidernes krav (altid lidt bagefter, men det har det også skullet være). Krav fra samfun- det bliver vel rejst af det nødvendige behov — ideer og sunde tanker + den stadig voksende teknik må da først fin- de hverandre og forenes med det hu- manitære.

Ligesådan med skabelsen af de nye storkommuner — børn af tiden — ufor- ståelige for de velstillede og forståelige for de fattige kommuner — men en alle tiders omvæltning for landkommuner- ne. Kulturelt og menneskeligt — mener mange — et tilbageskridt.

En gammel kone fra en af omegns- kommunerne på vej til købstaden kom ind på kommunekontoret og bad om at låne ti kroner. Hun skulle til byen for at handle, men havde glemt sine penge. Selvfølgelig fik hun dem — alle kendte jo alle. Men nu? Det, menneskene hav- de sammen og var fælles om, det er nu borte. Nu kendes man som et ti-cifret tal, ikke som en person af kød og blod.

Ens briller skal helst passe til det, man helst vil se — dette at et snævert fællesskab pludselig skal ophæves og deles med 50.000 andre, som man for manges vedkommende ikke anede ek- sisterede. Og at den lokale myndighed og administration forsvinder — mødet med det offentlige bliver som i en ven- tesal sammen med mange andre pro- blemfyldte individer på bænken langs en trist væg — og konfrontationen bli- ver med en funktionær, der forlader kontoret klokken 16 og selvfølgelig er ekspert i paragraffer.

Men man kan sagtens lade sig op- hidse og tænke ulogisk — man må be- kæmpe ens medfødte modstand mod enerens tillitægørelse, man er med en gang blevet en lille brik i et stort, stort fællesskab — så stort et fællesskab, at det helt mister den samhörighed, der ellers skal tegne et fællesskab.

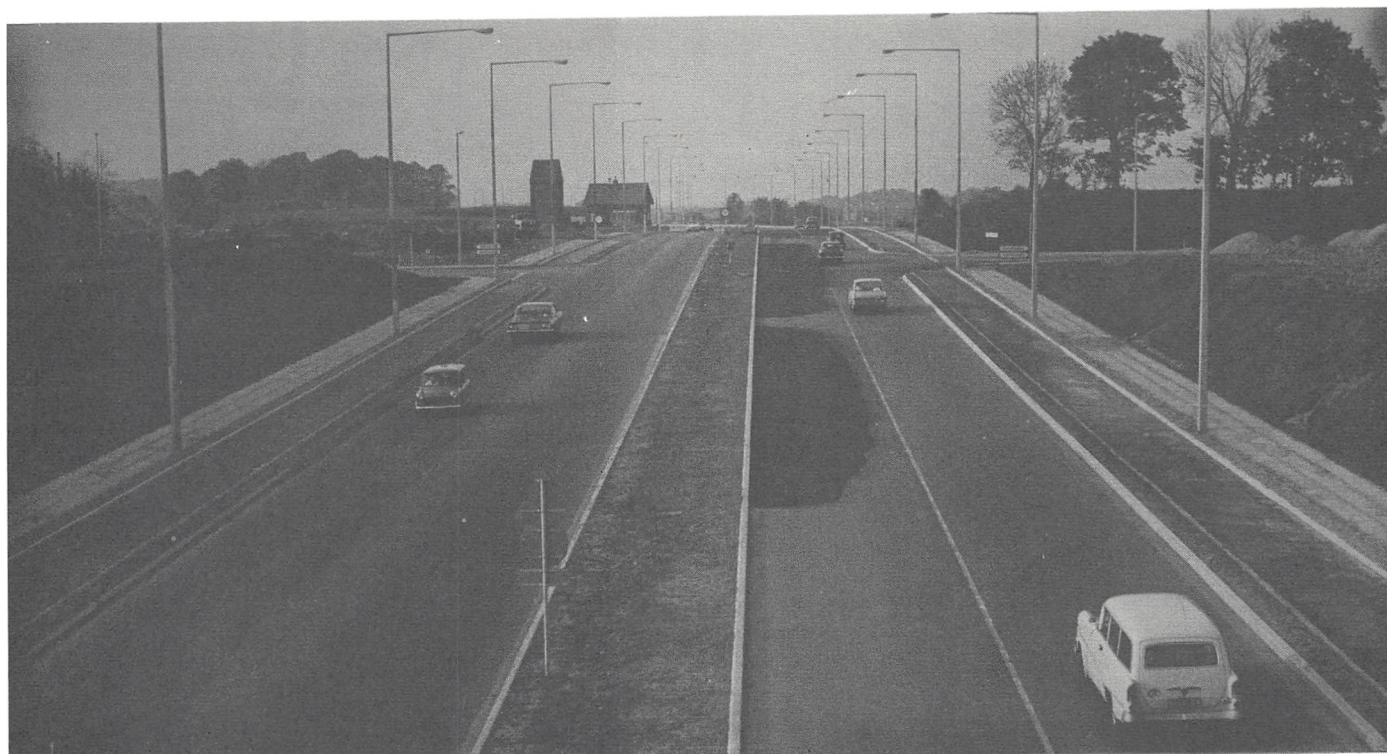
De 8 sogne syd for og de 5 nord for den gamle grænse mellem kongeriget og Sønderjylland er nu delt mellem Christiansfeld med 3 — og resten til Kolding. At disse 3 sogne af »de otte sogne« skulle ud af fællesskabet, føltet i øjeblikket som en smertelig amputa-

tion — striden var hård og til tider ved at blive for personlig. Spørgsmålet er dog, om ikke det er rigtigt med den foretagne deling. Kontakten mellem nord og syd har siden genforeningen været så som så, og denne kontakt vil sikkert helt forsvinde.

Delingen af de otte sogne forekom mange at være næsten en national uretfærdighed — tænk blot på vor hi- storie. Men også dette jævnes. Man stredes også om, hvorvidt Højskamling skulle tilhøre Storkolding eller Chri- stiansfeld. Men den ligger jo godt, hvor den altid har ligget.

De øvrige sogne nord for den gamle grænse har vel ikke altid haft den samhörighed som sognene sønder på, men deres selvstændighedstrang og de- res evne til at hævde den har sandelig ikke været mindre. Nu er løbet kørt. Enerens æra er ude. Mit ønske er, at alle gode kræfter i de indlemmede og den gamle del af Kolding må forenes om at søge skabt et samfund, der kan tilfredsstille størsteparten af de mange mennesker, der nu hører til byen. Skel- let mellem land og by skal forsvinde — gamle fordomme og jalousi — ja, der er mange ting at jævne. Men de vil blive jævnet. Menneskenes tilpasningsevne er stor, så det vil ikke vare mange år, før samhörigheden er der.

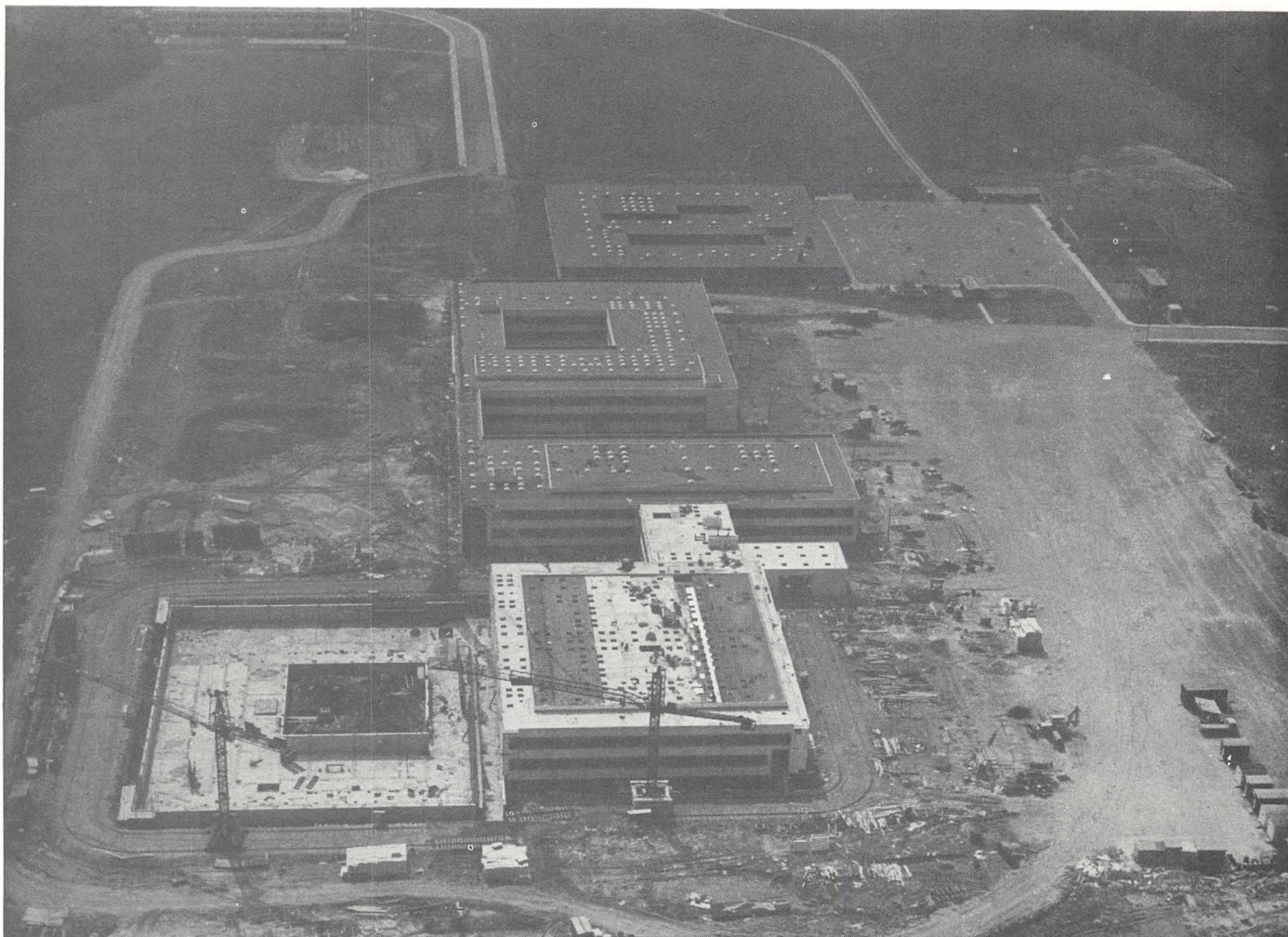
Koldingegnen med al dens rigdom, den ejer, både fra naturens hånd og dens ældgamle historie skulle have alle muligheder for at skabe et samfund af tilfredse beboere, når alle disse ydre rammer er til stede.



Her er den nye motorvej fotograferet lige ovenfor Fynsvej-bakken med indkørslerne til Slagelsevej-kvarteret.

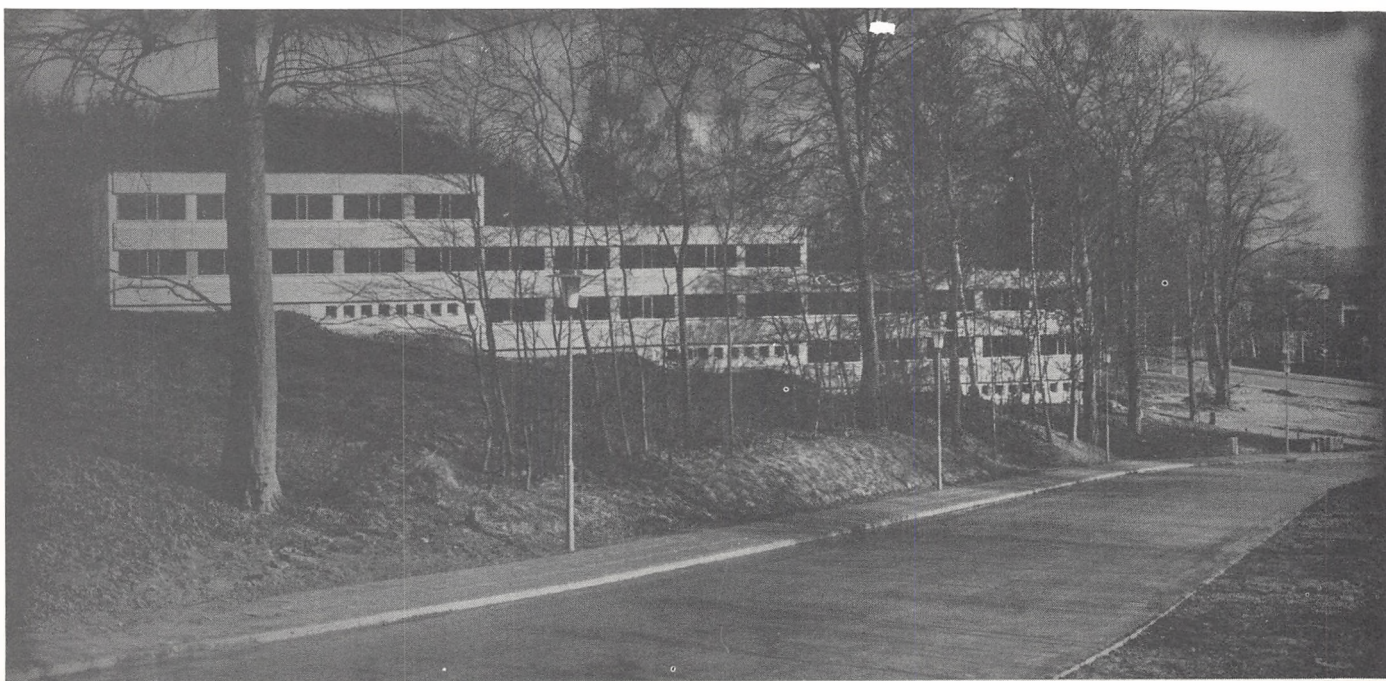
VI BYGGER FREMTIDENS KOLDING

En by forandrer sig skriver borgmester Peter Ravn i sit forord til denne bog. Dette gælder også vor by, og aldrig er det vel sket i et sådant omfang og i et sådant tempo som netop i de seneste år. Huse er revet ned, andre bygget op, og en omfattende udbygning af vejnettet foretaget. Jo, vist forandrer Kolding sig, endda i en sådan grad, at det vil være vanskeligt for Koldingenserne, som har været borte i en årrække, at genkende deres barndoms by. Ude i periferien er hele bykvarterer vokset op, som snart vil smelte sammen med den gamle by. Mod øst således Slagelsevej-kvarteret, mod vest bygges stærkt ud ad Esbjergvejen, mod nord udvider Bramdrup og Bramdrupdam stærkt og støt, og ikke mindst sker det mod syd, hvor Rebæk, Dalby og Vonsild er ved at "gro sammen". Det gælder dog ikke alene boligområderne, også det store industri- og forretningsbyggeri er i fuld blomstring, og det nye sygehus, der bliver det første i Skandinavien, som på een gang indfører alle nye principper i moderne sygehusdrift. Vi bringer her billeder af nogle af disse aktiviteter og vil følge dem op i kommende udgaver af Koldingbogen.



Et luftfoto af det enorme nye sygehuskompleks, der rejser sig på Dyrehavegårds jorder. Her ligger i forvejen Tuberkulosestationen og Ambulatoriet, som ses henholdsvis til højre og venstre øverst i billedet.

Vejen op til det nye sygehus går fra Nordre Ringvej op gennem skoven. Her ses de til sygehuset hørende sygepleje- og lægeboliger.





H. Overbeck

ELEKTRISKE ANLÆG AF ENHVER ART

EKSPEDITION, LAGER OG KONTOR:

TELEX 30265

HAVNEPLADSEN

TLF. (05) 52 35 55

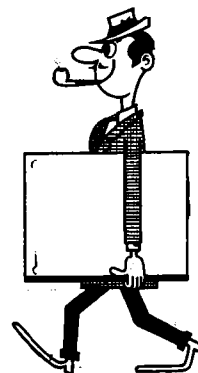


MALERNES ANDELS SELSKAB

Riberdyb 1 - Kolding

Telefon 5221 36

Spejle
Malerier
Blyindfattede
ruder
Nybygnings-
arbejde
Termoruder



Glarmester

HOLM

OG SØN

Jernbanegade 42 . Tlf. 52 04 40

Gå i

Special- forretning

— *det betaler sig*

Med venlig hilsen

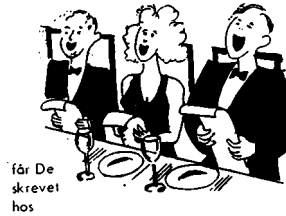
MILLER
GARDINER

SØGÅRDEN - HOSPITALSGADE 53
6000 KOLDING - TLF. (05) 52 32 02



Den personlige **SANG**

som skaber den rigtige stemning ved festen

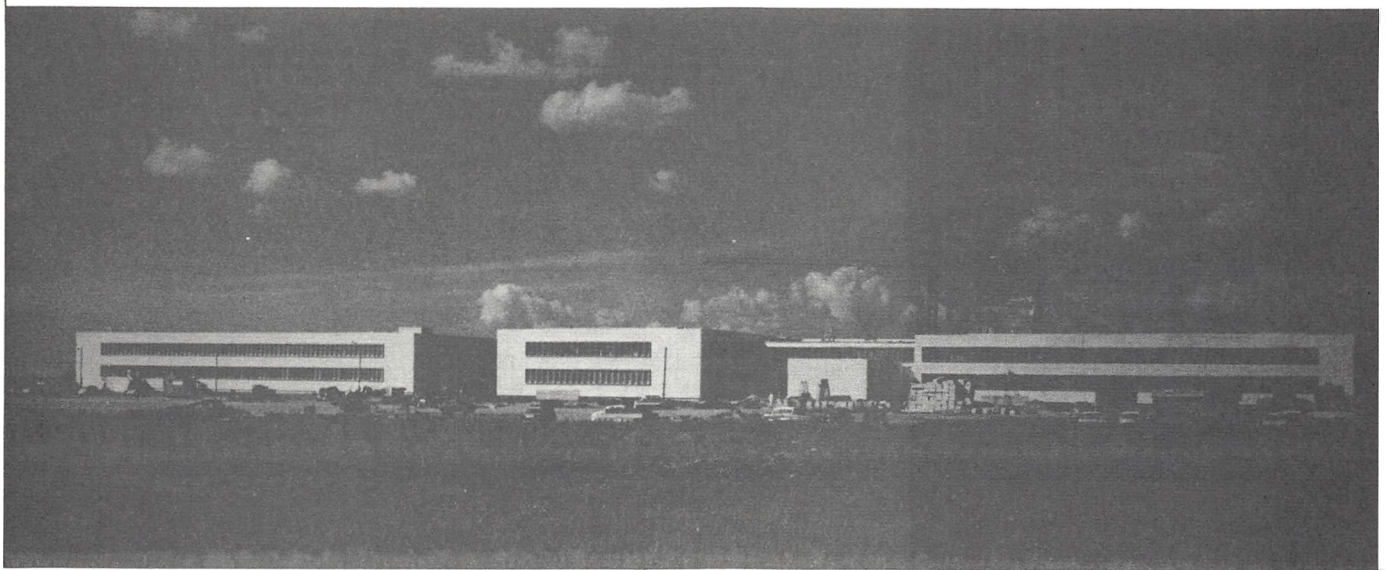


får De
skrevet
hos

Axel Andersen

Fynsvej 52 . Kolding
Tlf. (05) 52 60 33

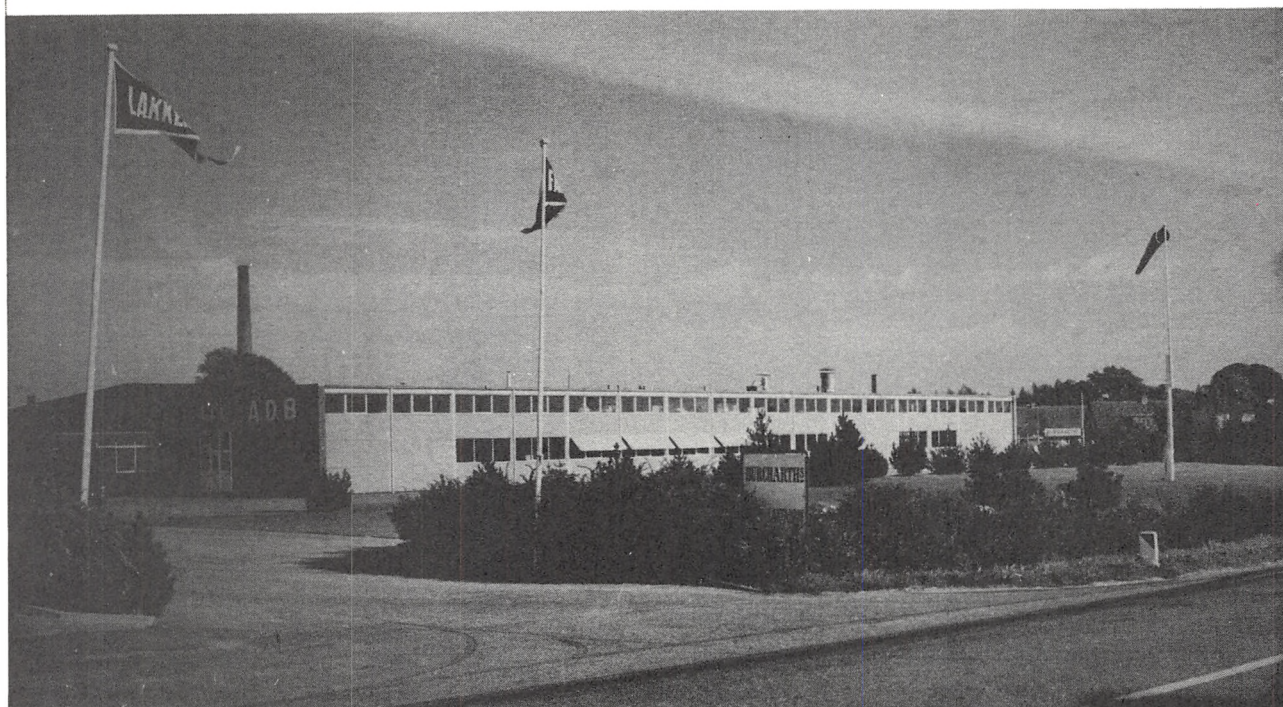
Koldings største entreprenør og bygherre, Peter Nielsen, foreviser her planerne til et stort byggeprojekt i Vonsild, et byggeri på 50 huse, hvoraf ca. halvdelen allerede er færdige. Peter Nielsen starter nu også en storbebyggelse ved Agtrupvej mellem den allerede bebyggede del og »Mariesminde« i Tved. Det nye byggeri bliver en såkaldt »Romerby«, omfattende 51 atrium- og parcelhuse, desuden et stort supermarked og mange specialforretninger — måske yderligere udvidet med faciliteter som bank, posthus og lignende. Vejene i området bliver »lukkede veje« med store lommer til bilparkering, legemuligheder for børnene, og der lægges vægt på det rekreative i form af grønne områder. Projekteringen forestås af Sv. Ingomar-Petersen, Vojens. Foruden dette store byggeri har Peter Nielsen byggeri i gang andre steder i byen og omegnen.



Det nye sygehus' første etape. Det bliver fuldt moderne indrettet og meget patientvenligt.

INDUSTRIMALING

LUFT- OG OVNTØRRENDE
TIL ALLE FORMÅL INDENFOR
METALINDUSTRIEN



FARVER OG LAKKER GENNEM MERE
END 100 ÅR

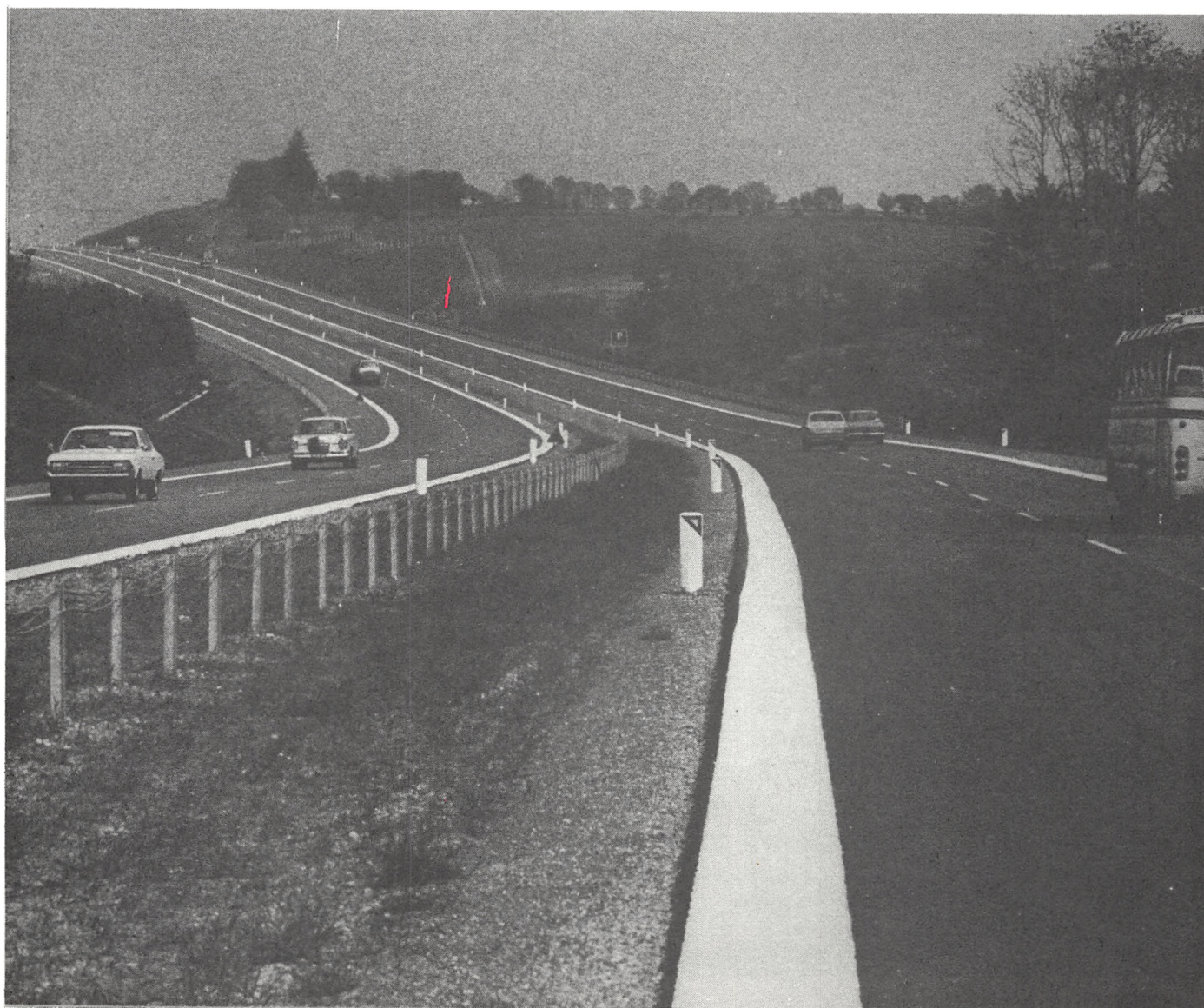
BURCHARTS

FARVE- & LAKFABRIK

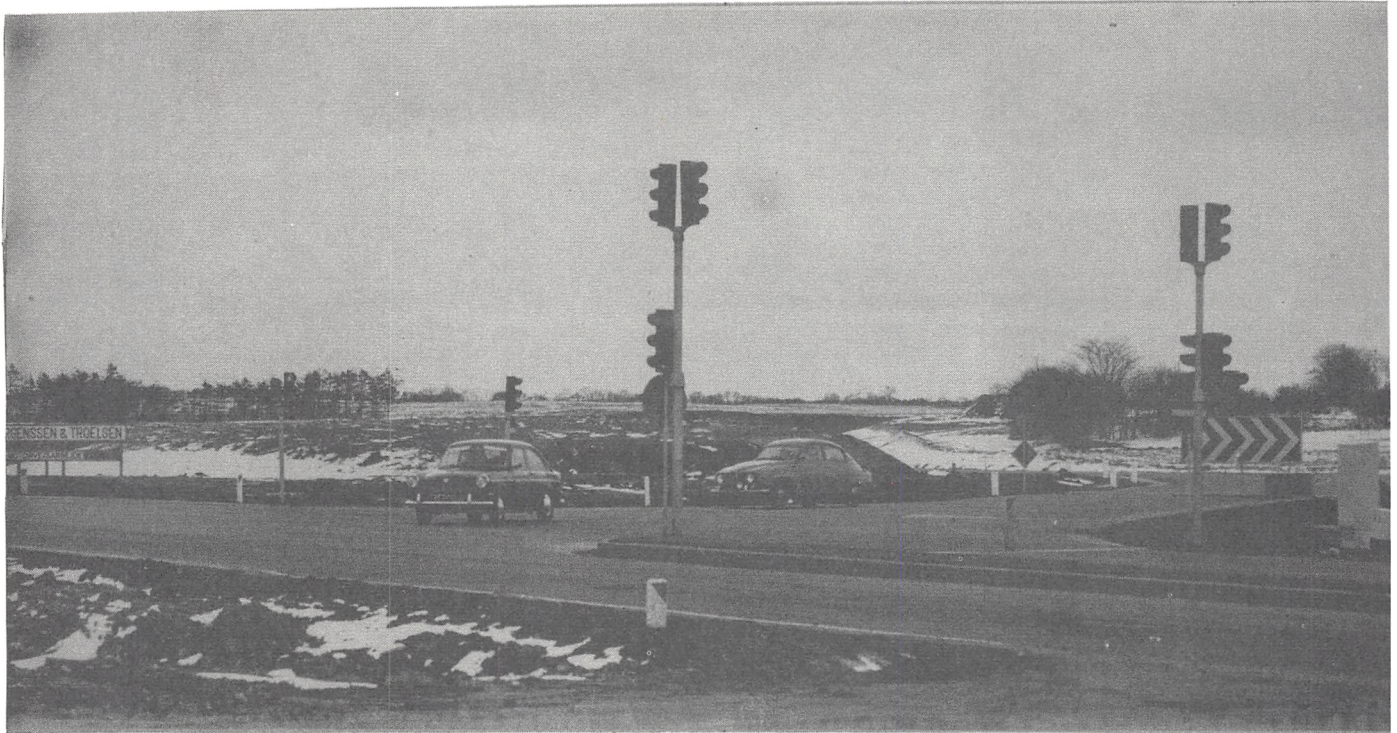
6030 Bramdrupdam . Tlf. Kolding (05) 56 8100



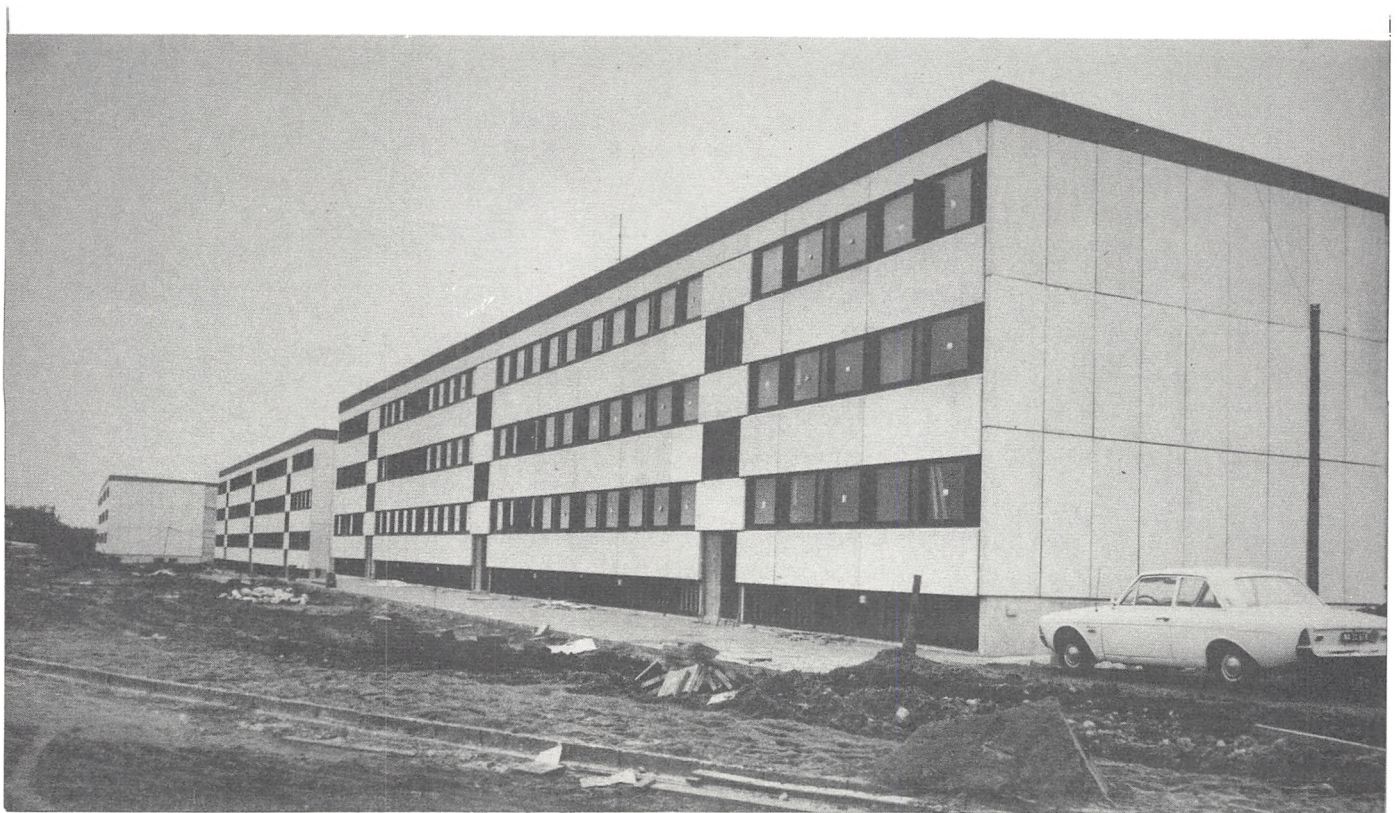
Et par af højhusene ved Tved ved aften. Der er en enestående smuk udsigt ud over Kolding fjord fra disse moderne boliger.



Den nye motorvej til den nye lillebæltsbro følger sig med sine bløde kurver smukt ind i landskabet.



Trafikken nordpå kræver stadig vejudvidelser. Her er motorvejen ved Bramdrupdam.



Det nyeste boligbyggeri i Kolding er "Skovparken" med dyre, men pragtfulde lejligheder.

GÅ IDETUR I BYENS
STORE MODERNE
MØBELHUS - OG HENT
INSPIRATION
BLANDT MØBLER
I EN KLASSE
OG KVALITET,
DER VIL VIRKE
INSPIRERENDE
TIL ANVENDELSE
OVERALT
I HJEMMET
VELKOMMEN PÅ
IDETUR



A. L. JOHANSEN
& SØN
A.L.PASSAGEN
KOLDING
TLF. (05) 52 19 33

Tlf. 52 11 12

GUMMIKLICHEER
BOGTRYK
OFFSTTRYK
ETC.

KLIGUM

Arne Rubæk Olesen
Hj. af Mindevej-Ibsvej
KOLDING

GAVEN
TIL
SLÆGT OG
VENNER
I IND-
OG
UDLAND

KOLDING-KRUSET

med motiver fra Kolding
by og opland, tegnet af
den kendte kunstner G.
Sausmark . kr. 24,50

KOLDING-PLATTEN

med motiv fra slotssøen
og Koldinghus, fremstil-
let af Bing & Grøndahl
kr. 21,00



ejnar
LUMBYE

Adelgade 16 . Kolding



Bankerne slås i denne tid om koldingborgernes gunst. Flere ny banker har planlagt at oprette filialer i byen. Foreløbig har Andelsbanken (øverst) og Landmandsbanken (nederst) sat sit præg på bybilledet. Begge har placeret sig lige i centrum, nemlig i Bredgade.



BO·BEDRE



P. Møller Jensen

Statsaut. ejendomsmægler

Munkegade 6.

Kolding.

Tlf. (05) 52 80 33.

Villaer

Byejendomme

Industriejendomme

Typehuse

Fritidshuse

Villa- og Industrigrunde

Sommerhusgrunde

Forretninger

Ejerlejligheder

Administration

Pantebreve



Helårshuse

Fritidshuse

